

Михайло Романюк

**Петро Федун – «Полтава» –
провідний ідеолог ОУН та УПА**

ЛІТОПИС УПА
СЕРІЯ “ПОДІЇ І ЛЮДИ”

КНИГА 6

LITOPYS UPA
Series "Events and People"
Book 6

Mykhailo Romaniuk

**Petro Fedun – «Poltava»:
The Leading Ideologist of the OUN
and the UPA**

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
Серія “Події і люди”
Книга 6

Михайло Романюк

**Петро Федун – «Полтава» –
провідний ідеолог ОУН та УПА**

УДК 94 (477):355
ББК 63.3 (4 УКР 3)–54
Р 69

Михайло Романюк

Петро Федун – «Полтава» – провідний ідеолог ОУН та УПА

Пропоноване видання присвячене життю та діяльності одного із керівників збройного підпілля ОУН та УПА Петра Федуну – «Полтави». На основі архівних документів висвітлено процес формування світоглядних позицій, національно-патріотичних переконань та його творчої спадщини.

This publication is devoted to life and activities of Petro Fedun («Poltava»), one of the leading members of the OUN armed underground and the UPA. The archival documents analyzed here throw light on the formation of his world view, national-patriotic believes and his creative works.

**65-річчя
Української Головної Визвольної Ради
1944 – 2009**

**ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
Петро Й. ПОТІЧНИЙ**

Коректор
Леся Луньо

Оригінал-макет
Анна Ладик

Підготовка фотографій до друку
Наталія Романюк

ISBN 978-966-2105-12-4 (Ukraine)
ISBN 978-1-897431-14-16 (Canada)

© Літопис УПА, 2009
© Litopys UPA, 2009

ВСТУП

Визвольна боротьба українського народу 1920-1950-х рр. породила багато героїчних постатей, серед яких особливе місце займає постать полковника УПА Петра Федуна – «Полтави» – одного з провідних ідеологів та публіцистів, керівника Головного осередку пропаганди Проводу ОУН, заступника Голови Генерального Секретаріату Української Головної Визвольної Ради, начальника політвиховного відділу Головного військового штабу УПА, редактора та автора багатьох підпільних публікацій. Він був відомий у підпіллі під псевдонімами та криптонімами: «Петро Полтава» («П. Полтава», «П. М. Полтава», «П. П.»), «Волянський» («П. Волянський», «С. Вол.»), «Вол.»), «П. Савчук» («П. М. Савчук»), «Север», «75», «81», «99», «101», «123», «126», «143», «173», «175», «1000», «311-С», «811-С», «ММ», «Р-17», «Р-35», «С-12» та ін.

Незважаючи на те, що в цьому році ми відзначаємо 90-річчя від дня народження Петра Федуна – «Полтави», його особа та діяльність залишаються ще мало знаними в Україні. Увага істориків та краєзнавців здебільшого зосереджена на ключових постатях українського визвольного руху середини ХХ ст. таких як: Євген Коновалець¹, Степан Бандера², Роман Шухевич³, Ва-

¹ Коновалець Є. «Я б'ю в дзвін, щоб зрушити справу ОУН з мертвої точки...». Невідомі документи Організації українських націоналістів. Рік 1930: Документально-наукове видання / Передм. А. Кентія, В. Лозицького. – Київ: Темпора, 2003. – 272 с.; Конгрес українських націоналістів 1929 р.: Документи і матеріали / Упоряд. В. Муравський; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаніка; Центр досліджень визвольного руху. – Львів, 2006. – 420 с.; Український визвольний рух. – Львів, 2006. – 36. 8: Життя та діяльність Євгена Коновальця. – 312 с.

² Життя і діяльність Степана Бандери: документи й матеріали / Редактор і упорядник Микола Посівнич. – Тернопіль: Астон, 2008. – 448 с.; Посівнич М. Степан Бандера – життя, присвячене свободі. – Торонто – Львів: Видавництво «Літопис УПА», 2008. – 112 с. та ін.

³ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто – Львів: Видавництво «Літопис УПА», 2007. – Т. 45: Генерал Роман Шухевич – «Тарас Чупринка» Головний Командир УПА. – 572 с.; Літопис УПА. Нова серія. – Київ – Торонто, 2007. – Т. 10: Життя і боротьба генерала «Тараса Чупринки». 1907–1950. Документи і матеріали. – 832 с.; Роман Шухевич – пластун. Юнацькі та молоді роки Головного Командира Української Повстанської Армії / Упор. Андрій Сова. – Київ – Львів – Івано-Франківськ, 2007. – 168 с.; Роман Шухевич у документах радянських органів державної безпеки (1940–1950). – Київ: ПП Сергійчук М. І., 2007. – Т. 1. – 640 с.; Роман Шухевич у документах радянських органів державної безпеки (1940–1950). – Київ: ПП Сергійчук М. І., 2007. – Т. 2. – 584 с.; Дашкевич Я. Р. Шухевичі // Дашкевич Р. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури / 2-ге вид., виправл. й доповн. – Львів, 2007. – С. 735-747; Кузик С. Штаб-квартира Романа Шухевича у Княгиничах. – Коломия, 2007. – 192 с.

силь Кук⁴. Про їх життя та діяльність опубліковано низку спогадів, збірників документів, матеріалів і написано чимало наукових розвідок, статей та брошур. Натомість П. Полтава, як зрештою й Дмитро Маївський – «Тарас», Йосип Позичанюк – «Шугай», Яків Бусел – «Київський», Осип Дяків – «Горновий» та інші ідеологи збройного підпілля ОУН та УПА, як це не прикро, переважно залишаються поза увагою науковців.

В період панування тоталітарного режиму в Україні було неможливим наукове дослідження тематики визвольного руху. Саме тому перші публікації про діяльність та творчість Петра Полтави з'явилися на еміграції. Зокрема, у 1959 р. у видавництві «Український самостійник» в Мюнхені було видано збірку його праць, до якої увійшло 14 статей. Видання супроводжується невеликою вступною статтею Дарії Ребет⁵. Згодом на Заході було опубліковано ще ряд спогадів та досліджень, присвячених П. Полтаві⁶. Варто відзначити дослідника історії ОУН та УПА з Нью-Йорку Петра Содоля, який перший з-поміж науковців уклав коротку біографічну довідку про Петра Федуну⁷.

Активізувалося дослідження постаті Петра Федуну – «Полтави» з проголошенням незалежності України. На початку дев'яностих років минулого століття з'явилося ряд публікацій, у яких було розкрито правдиве прізвище Петра Полтави, зроблено перші спроби написання його політичної біографії⁸. Творчості

---

⁴ Санников Г. Большая охота. Разгром вооруженного подполья в Западной Украине. – Москва: ОЛМА-ПРЕС, 2002; Веденеев Д. Одиссея Василия Кука. Военно-политический портрет последнего командующего УПА. – Киев: К.И.С., 2007 – 208 с.; Коваль Р. Щастя і трагедія Василя Кука // Незборима нація. – 2003. – Ч. 1; Іщук О. Життя та доля Уляни Крюченко. – Київ, 2008. – 50 с.; Манзуренко В., Іщук О. Василь Кук – Головний Командир УПА. – Рівне: Видавець Олег Зень, 2008. – 80 с. та ін.

⁵ Полтава П. Збірник підпільних писань. – Мюнхен: В-во «Український Самостійник», 1959. – 302 с.

⁶ Дмитрів М. Слідами думок П. Полтави. З приводу появи збірника його підпільних писань // Український самостійник. – 1960. – Ч. 4(426). – С. 3-10; В. К. Б. Мій друг П. Полтава // Український самостійник. – 1962. – Ч. 10 (456). – С. 33-34; Козак І. Наступальність нашої боротьби (У 15-річчя смерті сл. п. П. Полтави) // Український самостійник. – 1967. – 01(507). – С. 5-8.

⁷ Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943-1949. Довідник. – Нью Йорк: Пролог, 1994. – С. 128.

⁸ Зеленчук М. Хто був Петро Полтава // За вільну Україну. – 1992. – 7 квітня; Гулик І. Петро Полтава і його концепція української державності // Державність. – 1992. – № 3. – С. 42-44; Зеленчук М. Хто був Петро Полтава? // Літопис нескореної України. – Львів, 1993. – С. 409-411; Дичковська Г. Світоглядні концепції Петра Полтави // Визвольний шлях. – 1995. – Кн. 8. – С. 980-986; Чуй В. Несхибний патріот. До дня народження П. Федуну – «Полтави» // Галицька хроніка. – 1996. – 4 лютого. – С. 4; Турчин А. Петро Федун // Броди і Брідщина. Історично-мемуарний збірник. – Броди, 1998. – Кн. II. – С. 520-534.

П. Полтави присвячені статті В. Мороза, В. Марчука, Д. Зробка, М. Нагірняка та ін., які дуже різняться між собою глибиною наукового аналізу⁹. Надруковано також спогади рідних, друзів та побратимів по боротьбі П. Полтави, зокрема, Галини Голояд – «Марти Гай», Василя Галаси – «Орлана», Марії Савчин – «Марічки», Ярослава Рошковича та ін.¹⁰. Значним поступом у дослідженні підпільної діяльності П. Федун стали публікації Дмитра Веденєєва та Олександра Іщука, у яких врешті-решт було остаточно з'ясовано обставини його загибелі та місце поховання¹¹.

У 2008 р. у Львові при підтримці голови Світової ліги українських політичних в'язнів Богдана Качора з Нью-Йорку було видане

---

⁹ Нагірняк М. Петро Полтава – теоретик українського національно-визвольного руху 40-50-х років ХХ ст. // Наукові зошити історичного ф-ту ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2001. – Вип. 4. – С. 275-284; Панченко О. Петро Федун-Полтава (1919-1951 рр.) // Проблеми історії та сучасного стану науки Української держави. Т.1. Історичні дисципліни та українознавство. – Миколаїв – Одеса, 2002. – С. 107-123; Мороз В. Критика комуністичної системи Петром Полтавою // Україна ХХІ століття: Шлях і мета. Матеріали науково-теоретичної конференції. – Київ, 2002. – Частина 1. – С. 15-18; Зробок Д. Головний ідеолог української національно-визвольної боротьби // Голос Відродження. – 2004. – 6 лютого; Марчук В. «Принцип приватної трудової власності на землю в програмі ОУН» – маловідома брошура Петра Федун (Полтави) // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2004. – Вип. 4. – С. 298-303; Марчук В. Студії над маловідомим твором П.Федун (Полтави) «Україна погибає, хто винуватий в цьому?» // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць Львівського регіонального і-ту державного управління при Президентові України / За заг. ред. А. Чемериса. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. – Вип. 5. – С. 134-139; Марчук В. Петро Федун (Полтава): шаблі діяльності в українському підлілі // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2006. – Вип. 6. – С. 291-302.

¹⁰ Гай М. Спомин про Петра Полтаву // Голос відродження. – 1992. – 28 жовтня; Гай М. Провідник. Спомини про Петра Полтаву // Голос відродження. – 1997. – 17 травня; Рошкович Я. Спогади про героя // Голос відродження. – 2003. – 21 лютого; Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто – Львів: Видавництво Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Савчин М. Тисяча доріг (Спогади). – 600 с.; Літопис Української Повстанської Армії. Бібліотека. – Торонто-Львів: Видавництво «Літопис УПА», 2007. – Т. 8: Онишко Л. «Нам сонце всміхалось кризь ржавії ґрати...». Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі. – 928 с.; Галаса В. Наше життя і боротьба. Спогади. – Львів: Видавництво «Мс», 2005. – 272 с. та ін.

¹¹ Веденєєв Д., Биструхін Г. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...». Документальна спадщина підрозділів спеціального призначення Організації українських націоналістів та Української повстанської армії. 1940–1950-ті роки: Монографія. – Київ: К.І.С., 2006. – 568 с.; Веденєєв Д. Федун Петро // <http://format.ua/index.php?go=Articles&in=7&id=125>; Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федун у 1944-1951 рр. – Київ, 2008. – 66 с.

повне зібрання творів Петра Федуна – «Полтави»¹². Триває робота над підготовкою другого тому, до якого увійдуть епістолярна спадщина П. Полтави, його бібліографія та інші матеріали.

Пропоноване дослідження підготовлене на основі архівних документів, які протягом десятків років зберігалися під грифом «цілком таємно»¹³, спогадів та найновіших публікацій. Видання супроводжується біографічними довідками про осіб, що жили, працювали та боролися в лавах підпілля разом із П. Федуном.

Як додаток у виданні друкується «Акт – звідомлення про обставини й здогадні причини загибелі сл[авної] п[ам'яті] «Максима» й «Полтави» та друзів», укладений співробітниками референтури Служби безпеки ОУН влітку 1952 р. Цей документ збройного підпілля ОУН та УПА, що фактично є спробою розслідування обставин смерті Петра Федуна та Романа Кравчука, зберігається в Галузевому державному архіві Служби безпеки України і друкується вперше.

Автор вдячний за цінні поради та допомогу в зборі матеріалів і підготовці видання Ларисі Головатій, Андрію Корчаку, Степанові Лисику, Олександрові Луцькому, Володимирові Морозу, Андрію Сові, Василю Стрільчуку. Okремо слід відзначити співробітників видавництва «Літопис УПА» Ігоря Гомзяка, Миколу Посівнича та Петра Потічного, при сприянні яких з'явилося це видання.

---

¹² Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори / Упоряд. і відп. ред. М. В. Романюк; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Галузевий державний архів Служби безпеки України. – Львів, 2008. – 720 с.

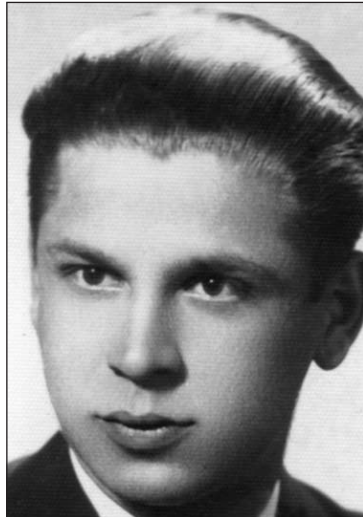
¹³ Використано матеріали Галузевого державного архіву Служби безпеки України, Архіву Управління Служби безпеки України у Львівській області, Державного архіву Львівської області, Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України.

ЖИТТЯ У БОРОТЬБИ

Петро Федун народився 23 лютого 1919 р. у с. Шнирів Бродівського повіту (тепер – Бродівський район Львівської області) в сім'ї заможних селян Миколи Федуна та Парасковії Ящун¹. У 1931 р. після закінчення народної школи в рідному селі вступив на навчання до Бродівської державної гімназії ім. Юзефа Коженювського² з польською мовою викладання – навчального закладу гуманітарного типу з посиленням вивченням класичних мов.

У гімназії Петро відзначався зразковою поведінкою та чи не найкращими успіхами в навчанні. Саме тут відбулося формування його світоглядних позицій та національно-патріотичних переконань, які прищепив юнакові гімназійний наставник та особистий катехит о. Михайло Осадца³. Виходець із сім'ї галицьких інтелігентів, відомий композитор, диригент хору «Боян», професор української філології, о. Михайло мав серед студентів величезний авторитет і брав участь в усіх гімназійних заходах національно-патріотичного характеру – на честь Героїв Крут, до днів Т. Шевченка, М. Шашкевича тощо⁴.

Петро Федун під час навчання в університеті (Фото зі збірки Григорія Дем'яна)

¹ Метрична книга народження у с. Шнирів // Архів Відділу реєстрації актів цивільного стану Бродівського районного управління юстиції Львівської області.

² Тепер – Бродівська гімназія ім. Івана Труша.

³ **Осадца Михайло-Євген Олександрович** (20.12.1889 р., с. Вікно Городенківського р-ну Івано-Франківської обл. – 25.10.1941 р., м. Броди Львівської обл.). Народився у сім'ї священика. Освіту здобув у Бережанській гімназії, відтак закінчив теологічний факультет Львівського університету та Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка. В 1913 р. висвятився на священика та отримав парафію у м. Березани на Тернопільщині, активний діяч місцевих культурних товариств. Професор богослов'я (1921), викладач релігії у Бродівській державній гімназії ім. Юзефа Коженювського (1921–1939), засновник і диригент хору «Боян» у Бродах (1922–1939) та духового оркестру.

⁴ Гулик І. Петро Полтава і його концепція української державності // Державність. – 1992. – №3. – С. 43.

Старші гімназисти на фоні будинку бурси
ім. Маркіяна Шашкевича в Бродях. 1937 р.
Зліва на право: Роман Лящук, Петро Федун, М.Петришин,
Юрій Федорук, Кирило Якимець та Євген Дуткевич

Пrawdopodobно саме у Бродівській гімназії Петро Федун здобув перший військовий досвід, адже до програми навчальних закладів такого типу входив військовий вишкіл для всіх гімназистів, що були за визначенням лікаря здоровими⁵.

У підпільну роботу Організації Українських Націоналістів Петро Федун активно включився в середині 30-х рр. Є свідчення про те, що в 1936 р. він разом з двома односельцями (Богданом Панасюком⁶ та Василем Ящун⁷) належав до юнацького осередку ОУН і читав у селі лекції для молоді⁸. Разом з Петро Феду-

⁵ Турчин А. Державна гімназія в Бродях // Броди і Брідщина. Історично-мемуарний збірник. – Броди, 1998. – Кн. II. – С. 194-195.

⁶ **Панасюк Богдан Максимович** (? – ?). Син пароха с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл. Член ОУН з 1936 р. (співпрацював з П. Федун^{ом} – «Полтавою»). Вояк дивізії «Галичина» (1943 – 1944). Подальша доля не встановлена.

⁷ **Ящун Василь Степанович** (24.01.1915 р., с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл. – 2001 р., США). Закінчив народну школу в Шнирєві, Бродівську державну гімназію ім. Ю.Коженьовського (1933), Греко-католицьку богословську академію у Львові (1938), філологічний факультет університету ім. Карла Франца в м. Грац (Австрія), доктор слов'янської філології (1948). Активний діяч «Просвіти», член ОУН з 1936 р. (співпрацював з П. Федун^{ом} – «Полтавою»). Після Другої світової війни – на еміграції. Професор Пітсбурзького університету (США), славіст, перекладач.

⁸ Чуй В. Несхибний патріот. До дня народження П. Федун^а – «Полтави» // Галицька хроніка. – 1996. – 4 лютого. – С. 4; Гулик І. Петро Полтава і його концепція української державності. – С. 43.

ном у гімназії навчалися такі, згодом відомі, керівники збройно-го підпілля ОУН та УПА як Степан Бутинський⁹ і Юрій Федорук¹⁰.

Петро Федун
(третій зліва) під час
навчання у ліцеї. 1938 р.
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

---

⁹ **Бутинський Степан Миколайович** («Оріх», «Сян», «Пібрус», «К-16», «К-14», «715», «С-5»; 17.12.1919, смт. Підкамінь Бродівського р-ну Львівської обл. – 30.05.1952, Львів). Закінчив Бродівську гімназію ім. Ю. Коженювського. Член «Просвіти» з 1937 р., ОУН (з II пол. 1930-х рр.). У 1940 р. мобілізований до Червоної армії. На початку 1943 р. під Курськом потрапив у німецький полон. У вересні 1943 р., вирвавшись із полону, повернувся у рідні сторони, де відразу ж влився у лави підпілля ОУН. Командир групи розвідки при Бродівському повітовому проводі ОУН (осінь 1943 – поч. 1944), комендант бойвки охорони Самбірського окружного проводу ОУН (1944), керівник Підкамінського районного (03.1945 – 04.1948), Бродівського надрайонного (04.1948 – 04.1951) проводів ОУН. В ніч з 16 на 17 квітня 1951 р. захоплений співробітниками МГБ важкопораненим (під час затримання намагався застрілитися) у Баймацькому лісі Буського р-ну Львівської обл. Засуджений 27.02.1952 р. Військовий Трибунал військ Прикарпатського Військового Округу за ст. 54-1а, 54-1б, 54-11 Кримінального кодексу УРСР до вищої міри покарання – розстрілу. Вирок виконано 30.05.1952 р. у м. Львові. Місце поховання невідоме.

¹⁰ **Федорук Юрій-Костянтин Антонович** («Лемко»; 11.03.1921 р., с. Накваша Бродівського р-ну Львівської обл. – 30.07.1944 р. біля с. Дермань Здолбунівського р-ну Рівненської обл.). Народився в сім'ї священика. Після закінчення народної школи в селі навчався у Бродівській гімназії ім. Ю. Коженювського (1931 – 1937), ліцеї (1937 – 1939), хіміко-технологічному факультеті Львівської політехніки (від 1939 р.). Член ОУН з II пол. 1930-х рр. У 1941 р. приймав участь в роботі комісії, яка розслідувала жадливі злочини енкаведистів у львівських тюрмах. Організаційний референт крайового проводу Юнацтва ОУН ЗУЗ (1941 – 1942). У 1942 році зголосився добровольцем для роботи в Східній Україні. Організатор і провідник Юнацтва ОУН в Дніпропетровській області (1942 – 1943), крайовий референт Юнацтва ОУН ПівдСУЗ (1943 – весна 1944), провідник Генеральної округи ОУН ОСУЗ (1944). Загинув у бою з військами НКВД. Відзначений Срібним Хрестом заслуги (8.10.1945, посмертно).

У 1937 р. після здачі матури в гімназії Петро продовжив навчання в ліцеї, а влітку 1939 р., здобувши середню освіту, вступив на медичний факультет Львівського університету. З того часу постійно мешкав у Львові на вулиці Глибокій, 1.

Петро Федун (в центрі) серед молоді с. Шнирів. Кінець 1930-х рр.
(Фото зі збірки Василя Стрільчука)

З початком більшовицької окупації Галичини організована тут радянська зачепила й навчальний заклад, де вчився майбутній ідеолог. У грудні 1939 р. – січні 1940 р. медичний факультет виокремлено зі складу університету і реорганізовано у Львівський державний медичний інститут¹¹ із двома факультетами – лікувальним і фармацевтичним. Прізвище П. Федуна міститься у списках студентів за 1940/1941 навчальний рік, проте, у зв'язку з мобілізацією до Червоної армії, навчання він не закінчив.

Відомості про молоді роки та тогочасну організаційну роботу Петра Федуна є скугими. Більшість його шкільних та гім-

---

¹¹ Тепер – Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького.

назійних побратимів-членів ОУН на початку радянсько-німецької війни були замордовані більшовицькими окупантами в тюрмах Золочева та Львова. Петра ж від арешту врятувало, мабуть, навчання у львівському вузі, організаційна належність до тутешньої студентської мережі ОУН, а не бродівської, яку майже всю було викрито. До того ж, на час масових арештів членів ОУН в Галичині (1940 р. – перша половина 1941 р.) Петро відбував строкову службу в Червоній армії.

Петро Федун під час навчання у Львові (Фото зі збірки Григорія Дем'яна)

Версія про те, що П. Федун брав участь у радянсько-фінській війні, виглядає малоімовірною¹². По-перше, війна тривала з листопада 1939 р. по березень 1940 р., а мобілізувати його могли не раніше осені 1940 р., оскільки прізвище П. Федуна міститься у списку студентів 1940/1941 навчального року. Отже, участі у згаданій війні він не встиг би взяти. По-друге, версію не підтверджують спогади Я. Рошковича, де вказується, що до армії П. Федун був призваний восени 1940 р. і відбував службу в м. Павлограді на Дніпропетровщині в артилерійському полку. На початку січня 1941 р. його разом з іншими хлопцями, що мали закінчену середню або незакінчену вищу освіту, скерували до Одеси на курси командного складу Червоної армії. А наприкінці травня, того ж 1941 р., всі вони повернулися у свою військову частину вже зі старшинськими (офіцерськими) званнями¹³.

За одними даними на початку радянсько-німецької війни Петро Федун відбував службу на Полтавщині¹⁴, за іншими – ко-

¹² Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943-1949. Довідник. – Нью Йорк: Пролог, 1994. – С. 128; Зробок Д. Головний ідеолог української національно-визвольної боротьби // Голос Відродження. – 2004. – 6 лютого.

¹³ Рошкович Я. Спогади про героя // Голос відродження. – 2003. – 21 лютого.

¹⁴ Турчин А. Петро Федун // Броди і Брідщина. Історично-мемуарний збірник. – Броди, 1998. – Кн. II. – С. 525.

мандував взводом берегової артилерії в Одесі¹⁵. У перші місяці війни він потрапив до німецького полону, про звільнення з якого існує також дві версії. За однією – П. Федун (з табору для військовополонених) викупили батьки¹⁶, а за іншою, більш вірогідною – звільнили німці завдяки відмінному знанню німецької мови¹⁷. Відомо, що на початку радянсько-німецької війни до полону потрапили сотні тисяч червоноармійців. У цій ситуації Український центральний комітет (далі – УЦК) на чолі з Володимиром Кубійовичем, спільно з організаціями Українського Червоного Хреста у Києві та Львові, Комітетом допомоги українським полоненим у Берліні докладали великих зусиль для їх звільнення. Так, до кінця 1941 р. з таборів звільнено 30 тис. полонених українців, а 10 тис. переведено на цивільну працю¹⁸. Найімовірніше, Петро Федун опинився саме серед цих звільнених військовополонених. Вирвавшись із неволі, в середині жовтня 1941 р. дістався до Львова, а звідти – додому. Пробувши кілька днів у батьків, П. Федун відразу включився в легальну роботу в Бродах. У жовтні 1941 р. на пропозицію Андрія Турчина¹⁹ обійняв пост теренового працівника при повітовій референтурі культурної праці Українського допомогового комітету (далі – УДК) і працював на цій посаді до весни 1942 р. Восени 1941 р. відновив свої організаційні зв'язки з націоналістичним підпіллям. Дізнавшись про розкол ОУН і ознайомившись з політичними платформами обох відламів, Петро Федун, не вагаючись, приєднується до революційної ОУН, очолюва-

¹⁵ Веденеев Д., Биструхін Г. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...». Документальна спадщина підрозділів спеціального призначення Організації українських націоналістів та Української повстанської армії. 1940–1950-ті роки: Монографія. – Київ: К.І.С., 2006. – С. 132.

¹⁶ Савчин М. Тисяча доріг. – Київ, 2003. – С. 181.

¹⁷ Зеленчук М. Хто був Петро Полтава // За вільну Україну. – 1992. – 7 квітня.

¹⁸ Історія України / Відп. ред. Ю.Сливка; керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – Львів: Світ, 2002. – С. 323.

¹⁹ **Турчин Андрій Миколайович** (17.07.1912 р., с. Черниця Бродівського р-ну Львівської обл. – 4.10.2004 р., Індіана, США). Закінчив Бродівську державну гімназію ім. Ю. Коженювського (1933), Богословську академію у Львові (1938). Член Пласту (Броди), ОУН (1930). Провідник Південної Брідщини (1933 – 06.1939), керівник повітового проводу ОУН Брідщини (06.1939 – 11.1939). У 11.1939 – 07.1941 рр. перебував в еміграції на Холмщині. Співробітник Українського допомогового комітету в Бродах (1941), інспектор відділу культурної праці УЦК для Краківського та Люблінського дистриктів (1942 – 1944). На еміграції в Німеччині (закінчив Мюнхенський університет та отримав ступінь доктора філософії), згодом – у США (з 1950 р.) – бібліотекар Індіанського університету.

ної Степаном Бандерою²⁰, яка ставила собі за мету збройним шляхом, спираючись на сили українського народу, боротися за створення Української Самостійної Соборної Держави.

Працюючи в Українському допомоговому комітеті у Бродях, Петро Федун, правдоподібно, мав зустрічі і розмови з одним із ідеологів українського націоналізму Юліаном Вассияном²¹, який на той час жив у Бродях та працював у повітовій управі, був постійним консультантом Делегатури УДК.

20 травня 1942 р. розпорядженням німецької окупаційної адміністрації на базі Львівського медичного інституту було створено медичні фахові курси, що згодом одержали офіційну

²⁰ **Бандера Степан Андрійович** («Баба», «Бийлихо», «А. Власт», «Донат», «Степан Попель», «С. А.», «С. А. С.», «Сірий», «В. Тесляр», «Ярич» та ін.; 1.01.1909 р., с. Старий Угринів Калузького р-ну Івано-Франківської обл. – 15.10.1959 р., м. Мюнхен, Німеччина). Закінчив Стрийську гімназію (1927) та агрономічний факультет Львівської політехніки (1933). Член Пласту, ОВКУГ, СУНМ, УВО (1927) та ОУН (1929). Член повітового проводу ОУН Калушини (1929 – 1931), керівник відділу кольпортажу референтури пропаганди КЕ ОУН ЗУЗ, одночасно технічно-видавничого відділу (1930), референт пропаганди КЕ ОУН ЗУЗ (1931 – 1932), заступник крайового провідника ОУН (1932), в. о. крайового провідника і крайовий провідник ОУН (поч. 1933 – 06.1934). Політв'язень польських тюрем (22.03.1932 – 4.06.1932, 14.06.1934 – 13.09.1939). Засуджений на Варшавському процесі (18.11.1935 – 13.01.1936) до смертної кари, заміненію на довічне ув'язнення; на Львівському процесі (25.05 – 27.06.1936) виступив речником національно-визвольної боротьби, засуджений до довічного ув'язнення. Вийшов на волю у 09.1939 р. Із 10.1939 р. – на еміграції в Кракові. Керівник Революційного Проводу ОУН (від 10.02.1940), провідник революційної ОУН (1941 – 1943). Учасник II ВЗ ОУН у Кракові (31.03 – 3.04.1941). Заарештований гестапо 5.07.1941 р., в'язень німецьких тюрем та концтабору Заксенгаузен (1941 – 27.09.1944). Провідник ЗЧ ОУН (1945 – 1959). Загинув від руки агента КГБ.

²¹ **Вассиян Юліян Іванович** («Армяшка», «Юлько»; 12.01.1894 р., с. Колоденці Кам'янка-Бузького р-ну Львівської обл. – 3.10.1953 р., м. Чикаго, США). Закінчив Академічну гімназію у Львові (1914). Вояк УСС, старшина УГА, четар, інтернований в таборі в Домб'є (1920 – 1922). Провідний діяч Українського таємного університету у Львові (1922 – 1924), після ліквідації якого продовжив навчання в Празі, закінчив Карловий університет (1930), доктор філософії. Член ГУДМ у Львові, активний діяч ГУНМ у Чехословаччині, голова ГУНМ (1926 – 1928). Учасник I та II Конференцій Українських Націоналістів (1927, 1928). Учасник Конгресу Українських Націоналістів, заступник голови президії, голова ідеологічної комісії, член комісії міжнародної політики та державного устрою, виголосив доповідь «До головних засад націоналізму», обраний ідеологічним референтом ПУН (займав цю посаду до 1934 р.), один з основних творців ідеології ОУН. Повернувся в Галичину (1930), мешкав на Брідщині та в Перемишлі, заарештований польською поліцією 2.12.1931 р., засуджений на процесі «конгресівців» (5-9.09.1932) до 4 років ув'язнення, вийшов на волю у 01.1936 р. Заарештований 1939 р., перебував у концтаборі в Березі Каргузькій до 09.1939 р. Перекладач в Українському допомоговому комітеті в Бродях (1941 – 1944). Політв'язень німецького концтабору Брець (1944). Після війни на еміграції в Австрії, відтак у США (1950).

назву – Державні медико-природничі фахові курси²². Вирішивши відновити навчання, перерване мобілізацією, П. Федун переїжджає до Львова на постійне місце проживання.

Тут він зустрівся зі своєю знайомою з дитинства, майбутньою нареченою Любою Микитюк²³, згодом лаборанткою кафедри фармацевтичної хімії Львівського медичного інституту. Саме вона, як член ОУН з 1940 р., таємно передавала ліки для Провідника ОУН в Україні та Головного командира УПА Романа Шухевича – «Тараса Чупринки»²⁴. Згодом Любу заарештували

²² Стецьків Є. Студії у Львівському медичному інституті в роки Другої світової війни (1939-44) з присвятою св. п. д-рові Маріянові Панчишинові // Альманах Українського Народного Союзу 1997. – Джерзі Сіті – Нью Йорк: Видавництво «Свобода», 1997. – С. 224-229.

²³ **Микитюк Люба Григорівна** (1921 р., ? – ?). Народилася в сім'ї священика. Батько був парохом села Гаї Бродівського р-ну Львівського обл. Член ОУН з 1940 р. Закінчила Львівський медичний інститут, лаборантка кафедри фармацевтичної хімії Львівського медичного інституту. Наречена П.Федуна – «Полтави». Займалася постачанням ліків для Головного командира УПА Романа Шухевича – «Тараса Чупринки». Подальша доля не встановлена.

²⁴ **Шухевич Роман Йосипович** («Тур», «Тарас Чупринка», «Шуб», «Жар», «Степан», «Чернець», «Туча», «Білий», «Мамай», «Гриць», «Чумак», «Шух», «Зайчик», «777», «205», «315», «171», «553», «Дзвін», «Шука», «Р. Лозовський», «Старий», «Батько», «Василь»; 30.06.1907 р., м. Львів – 05.03.1950 р., с. Білогорща біля Львова). Народився в сім'ї інтелігентів. В 1917 – 1925 рр. навчався у філії Львівської академічної гімназії, на дорожно-мостовому відділенні Львівської політехніки (1926 – 1934). Паралельно навчався у Львівській консерваторії. Був активним членом Пласту та різних спортивних товариств. Член УВО (1925), ОУН (1929). В 1928 – 1929 рр. проходив військову службу у польській армії. Брав участь в атентатних акціях УВО та ОУН. В 1930 – 1934 рр. очолював бойову референтуру Крайової езекутиви ОУН. В'язень польських тюрем (1934 – 1937). Після звільнення за амністією проживав у Львові, де заснував рекламну фірму «Фама». У жовтні 1938 р. організував фінансову допомогу для діяльності Карпатської Січі, займався відправкою членів ОУН на Закарпаття для організації боротьби з угорцями. В грудні 1938 р. перейшов на Закарпаття, де створив Генеральний штаб національної оборони Карпатської України, брав активну участь у боях з угорською армією. В 1939 р. перебрався в Австрію, потім в Польщу (м. Данціг), де координував організаційні зв'язки зі Західною Україною. 10 лютого 1940 р. обраний членом Револьюційного Проводу ОУН та призначений Крайовим провідником ЗОУЗ. Учасник нарад II Великого Збору ОУН у квітні 1941 р. Командував Дружинами українських націоналістів – легионом добровольців у складі Вермахту (1941 – 1942). В 1941 р. став членом Державного правління в уряді Ярослава Стецька. Після закінчення контракту українських легіонерів втік з-під німецького арешту і пішов у підпілля. У травні 1943 р. став членом Бюро Проводу ОУН, а в серпні на III Надзвичайному Великому Зборі ОУН обраний Головою Бюро Проводу. У вересні 1943 р. призначений Головним командиром УПА. В липні 1944 р. також став Головою Генерального Секретаріату УГВР та Секретарем військових справ. Займав ці пости до дня загибелі під час військово-чекістської операції в с. Білогорща біля Львова. Генерал-хорунжий УПА, нагороджений Золотим Хрестом бойової заслуги 1-го класу (7.07.1950, посмертно) та Золотим Хрестом заслуги УПА (7.07.1950, посмертно), Герой України (12.10.2007, посмертно).

органи МГБ і після слідства засудили до 10 років позбавлення волі у виправно-трудовах таборах²⁵.

Проживаючи у Львові П. Федун приймав активну участь у діяльності студентських громадських організацій. Коли у 1942 р. з Кракова до Львова була перенесена українська молодіжна націоналістична організація «Союз українського студентства» (далі – СУС), він вступає до її рядів. Ця організація своїм кінцевим завданням ставила побудову самостійної української держави. У 1943 р. СУС була реорганізована в ОПУС – «Об'єднана праця українського студентства». Серед 120 членів цієї організації значиться і студент Державних медико-природничих фахових курсів Петро Федун²⁶.

Петро Федун в роки німецької окупації (Фото зі збірки ГДА СБУ)

Паралельно з навчанням Петро Федун дедалі більше заглиблюється в організаційну роботу. Від 1942 р. і до переходу на нелегальне становище навесні 1944 р. був членом Крайового проводу Юнацтва ОУН ЗУЗ, безпосередньо працював з її керівником Ярославом Скасківим – «Моряком»²⁷, а також редагував друкований орган проводу – журнал «Юнак» (1943 – 1944).

Про цей період життя і праці Петра Федун залишився спогад одного з його побратимів:

²⁵ Веденеев Д., Биструхін Г. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...». – С. 132-133.

²⁶ Іванова К. За Україну, за її славу... (Машинопис статті). – С. 4 // Зберігається у приватному архіві Володимира Мороза.

²⁷ **Скасків Ярослав** («Моряк», «Мороз»; 24.08.1922 р., с. Божиків Березанського р-ну Тернопільської обл. – 19.07.1944 р., біля с. Гринів Пустомитівського р-ну Львівської обл.). Навчався у Бережанській гімназії, на хіміко-технологічному факультеті Львівської політехніки (з 1940 р.) та заочно на економічному факультеті Подєбрадської сільськогосподарської академії (з 1942 р.). Арештований гестапо; відсидів «на Лонцького» півроку (07.1941 – поч. 1942). Керівник юнацтва ОУН м. Львова (1941 – поч. 1942), референт Юнацтва ОУН Львівської області (поч. 1942 – II пол. 1942), крайовий провідник Юнацтва ОУН ЗУЗ (II пол. 1942 – весна 1944), член Крайового проводу ОУН ЗУЗ, обласний провідник ОУН Львівщини (06. – 07.1944). Загинув у бою з німецьким каральним відділом. Похований у с. Прибин Перемишлянського р-ну Львівської обл. Відзначений Срібним Хрестом заслуги (посмертно).

«...Щойно в 1942 р., коли я вийшов із львівської тюрми «на Лонцького», я знову зустрівся з Петром. Він попав був у німецький полон, а звідтіля йому пощастило вирватися додому. Перебування в советській армії та німецькому полоні дуже його змінило. Він став ще серйознішим, а стиль його дискусії та аргументація виявили вплив діалектичного матеріалізму. Це, щоправда, не стосується до змісту його думок. Німців він зненавидів докраю.

Часи були непевні, і мені доводилося спати в різних домах, щоб знову не потрапити в німецькі руки. Петро мешкав тоді в околиці театру Лесі Українки, і на його квартирі ми часто дискутували до пізньої ночі. Він прочитував мені деякі місця з Канта – з видання, призначеного спеціально для німецької армії. В мене й сьогодні лежить ця Петрова книга. В той час я писав «новелі», а Петро – соціально-політичні статті. Чи він їх друкував, я не знаю. Він дуже уважливо читав Липинського²⁸, а Донцова²⁹ не любив. Стиль і спосіб викладу Донцова був для Петра чужий. Петро послуговувався у своїх писаннях радше конкретними фактами, логічно пов'язаними, його виклад був сухий, за пунктами. Чи то під впливом нової дійсності, чи в наслідок зустрічей з підсоветською молоддю в армії, Петро твердо заступав думку, що розв'язка соціального питання є дуже важливим фактором у нашій визвольній боротьбі, що знання національної економіки є необхідним знаряддям нашого підпільного публіциста, що уживання символів, наприклад, «Крути» стосовно

---

²⁸ **Липинський В'ячеслав Казимирович** (5(18).04.1882 р. – 14.06.1931 р., с. Затурці Локачинського р-ну Волинської обл.) – відомий політик, історик і соціолог, ідеолог українського консерватизму. Походив з польської шляхетської родини. Освіту здобув у Житомирській, Луцькій та Київській гімназіях. У 1917 р. мобілізований до російської армії, українизував свою частину в Полтаві. Взяв активну участь у створенні Української демократичної хліборобської партії. За гетьманату (1918) був послом України в Австро-Угорщині, потім — в Австрії (1919). На еміграції тривалий час був прихильником гетьманського руху, заініціював організацію Українського союзу хліборобів-державників (УСХД), набув авторитету як ідеолог консервативно-монархічного табору, керував кафедрою історії української державності в Українському науковому інституті в Берліні.

²⁹ **Донцов Дмитро Іванович** (30.08.1883 р., м. Мелітополь Запорізької обл. – 30.03.1973 р., м. Монреаль, Канада). Закінчив юридичний факультет Санкт-Петербурзького університету (1902 – 1907). Член РУП, потім УСДРП, двічі заарештований за це царською поліцією в Києві (1905, 1907). Навчався у Віденському (1909 – 1911) та Львівському (1911 – 1914) університетах. Голова Союзу Визволення України у Відні (4.08.1914 – 09.1914). Керівник Українського Телеграфного Агентства і Державного Бюро Преси в Києві (весна-осінь 1918), керівник Українського Пресового Бюро в Берні (1919 – 1921). Засновник УПНР, редактор журналів «Заграда» (1923 – 1924), «Літературно-науковий вістник» (1922 – 1932) та «Вістник» (1932 – 1939) у Львові. На еміграції в Німеччині, Чехословаччині, Румунії, Франції, відтак у Канаді (від 1947 р.). Автор праць з ідеології націоналізму «Підстави нашої політики» (1921), «Націоналізм» (1926) та ін.

нового підсоветського покоління є мало доцільним, бо воно такого роду символів не розуміє і не сприймає. В той час ми не мали між собою жодного організаційного зв'язку і офіційно не знали один про одного, що ми є членами визвольного руху.

Одного вечора я мав призначену зустріч з головним редактором підпільного журналу «Ідея і чин». В той час я писав короткі статті до цього офіціозу ОУН і виконував деякі редакційні завдання. Після цієї зустрічі ми пішли зв'язатися з головним редактором юнацької підпільної газети, до якої я також мав писати. На моє приємне «розчарування» головним редактором юнацької газети був власне Петро. Відтоді наша співпраця стала ще дружнішою. Петро часто «завидував» мені, що я потрапляю всяку тему вбрати у форму новелі або короткого оповідання. Я в свою чергу завидував йому способу писати статті без всяких емоційних елементів, ясно, чітко, логічно. Власне логіка була для Петра дуже істотною реччю. На цю тему він читав деякі книги і завжди старався, як він сам казав, висловлюватися так, щоб «два і два було завжди чотири»...»³⁰.

Саме на час праці в крайовому провіді Юнацтва ОУН ЗУЗ припадає початок публіцистичної творчості Петра Федуна, який друкувався під криптонімом «Вол.». Зокрема в 1943 р. в журналі «Юнак» було опубліковано дві його статті: «Про ще один героїзм» та «Чи традиція зобов'язує?», де наголошувалося на моральному аспекті виховання української молоді як наступного покоління борців за волю України та продовження традицій визвольних змагань початку ХХ ст.

Навесні 1944 р. при Крайовому провіді ОУН ЗУЗ Петро Дужий³¹ організував крайовий осередок пропаганди (відомий

³⁰ В. К. Б. Мій друг П. Полтава // Український самостійник. – 1962. – Ч. 10 (456). – С. 33-34

³¹ **Дужий Петро Опанасович** («Аркадій», «Арсен», «Віталій», «Дорош», «Орест», «Павлович», «Панасенко»; 7.06.1916 р., с. Карів Сокальського р-ну Львівської обл. – 24.10.1997 р., м. Львів). Закінчив гімназію, потім Академію зовнішньої торгівлі у Львові. Член ОУН (1932). Політв'язень польських тюрем (1934, 1938, 1939), член повітового проводу ОУН Томашівщини (1939 – 1941), учасник похідних груп ОУН (1941), заарештований німцями. Працівник організаційної референтури Проводу ОУН (1941 – 1942), організаційний референт і заступник провідника ОУН ПівдСУЗ у Дніпропетровську (1942 – 1943), заарештований німцями восени 1943 р.; невдовзі втік. Референт пропаганди крайового проводу ОУН ЗУЗ (02. – 10.1944), одночасно організаційний референт крайового проводу ОУН ЗУЗ (07. – 10.1944), референт пропаганди Проводу ОУН (10.1944 – 06.1945), член Проводу ОУН, редактор журналу Проводу ОУН «Ідея і чин» (1944 – 1945). Нагороджений Бронзовим Хрестом заслуги УПА (04.1945). Отруєний газом, у непритомному стані потрапив до рук НКВД 4.06.1945 р., засуджений до смертної кари, замінені на 25 років таборів, вийшов на волю в 1960 р. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

під криптонімом «Зелений гай»), який розташовувався у трикутнику Ходорів-Бібрка-Дев'ятники на межі Миколаївського та Жидачівського районів Львівської області³². Туди був відправлений керівний актив Юнацтва ОУН: П. Федун – «Волянський», Осип Дяків – «Горновий»³³, Михайло Федоришин³⁴ – «Стефаник»³⁵.

За спогадами рідних, Петро востаннє побував у рідній домівці 10 березня 1944 р., коли приїхав до Шнирева, щоб попрощатися з родиною перед відходом на підпільну працю до Карпат³⁶.

В осередку пропаганди «Зелений гай» П. Федун готував листівки³⁷, писав короткі статті до видання «За Українську Державу»³⁸, входив до редакції журналу «Повстанець»³⁹. До пе-

---

³² Мороз В. Останнє число «Повстанця» // Воля і Батьківщина. – 1998. – Ч. 2. – С. 63.

³³ **Дяків Осип Васильович** («Горновий», «Наум», «Цв'ючок», «Артем», «А. Осипенко», «О. Гончарук», «608», «401»; 21.06.1921 р., с. Олесин Козівського р-ну Тернопільської обл. – 28.11.1950 р., біля с. Великополе Яворівського р-ну Львівської обл.). Навчався у Бережанській гімназії, згодом – на філологічному і економічному факультетах Львівського університету. Арештований у вересні 1940 р. більшовиками, під час радянського відступу втік із тюрми в Бердичеві у липні 1941 р., став активним учасником підпілля. Член крайового проводу Юнацтва ОУН ЗУЗ, редактор журналу «Вісті», член редколегії журналу «Юнак» (1943 – 1944). Член крайового осередку пропаганди ОУН ЗУЗ (весна – осінь 1944 р.), співробітник референтури політичного вишколу при Проводі ОУН (11.1944 – літо 1945), член Головного осередку пропаганди (1945 – 1948), редактор журналу «За Українську Державу». Від 1948 р. – провідник Львівського краю. Від літа 1949 р. – член проводу ОУН. Від літа 1950 р. – член УГВР і заступник голови ГС УГВР. Провідник публіцист українського визвольного руху. Загинув у бою зі спецвідділом МГБ. Сотник-виховник (23.05.1950), підполковник-політвиховник (28.11.1950). Відзначений Бронзовим Хрестом бойової заслуги (5.12.1947), Золотим Хрестом заслуги (1.11.1950).

³⁴ **Федоришин Михайло** («Стефаник»; 1920 р., с. Кнісело Жидачівського р-ну Львівської обл. – ?, смт. Нові Стрілища Жидачівського р-ну Львівської обл.). Член крайового проводу Юнацтва ОУН ЗУЗ (1943 – 1944), співробітник крайового осередку пропаганди ОУН ЗУЗ (весна-осінь 1944). Схоплений енкаведистами та повішений привселюдно у Нових Стрілищах.

³⁵ Мороз В. Підпільна Українська Інформаційна Служба // Визвольний шлях. – 2001. – Кн. 6. – С. 70.

³⁶ Чуй В. Несхибний патріот. До дня народження П. Федуну – «Полтави» // Галицька хроніка. – 1996. – 4 лютого.

³⁷ Спогади Марії Ясеницької (Огоновської) // Записав Володимир Мороз 27.07.1998 р. у с. Демня Миколаївського району Львівської області.

³⁸ Спогади Петра Дужого // Записав Володимир Мороз 17.10.1996 р. у м. Львові.

³⁹ Мороз В. Останнє число «Повстанця» // Воля і Батьківщина. – 1998. – Ч. 2. – С. 63-64.

Під час прогулянки по Площі Юра у Львові.
Зліва направо: невідомий, Петро Федун, Марко Рошкович. 1942 р.
(Фото зі збірки Ярослава Рошковича)

реходу лінії фронту (кінець липня 1944 р.) згаданий осередок перебував у с. Ятвяги (тепер с. Калинівка Жидачівського району Львівської області), а десь через місяць після приходу більшовиків передислокувався у сусіднє село Юшківці⁴⁰.

У червні 1944 р. в Карпатах, в районі с. Велика Тур'я⁴¹ Долинського району Івано-Франківської області діяли чоловіча та жіноча юнацькі школи кадрів, які мали підготувати кадри для діяльності під більшовицькою окупацією. Комendanтом першої був Петро Федун⁴², а другої – Ірина Са-

---

⁴⁰ Спогади Марії Ясеницької (Огоновської) // Записав Володимир Мороз 27.07.1998 р. у с. Демня Миколаївського району Львівської області.

⁴¹ Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ). – Ф. 6. – Спр.75389фп. – Т. 1. – Арк. 48, 70.

⁴² Козак І. Наступальність нашої боротьби (У 15-річчя смерти сл. п. П. Полтави) // Український самостійник. – 1967. – 01(507). – С. 7; Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943-49. Довідник. – С. 128.

вицька⁴³ – «Бистра»⁴⁴. Політвиховником чоловічої школи кадрів був гімназійний товариш «Полтави» Кирило Якимець⁴⁵ – «Бескид»⁴⁶.

Про функціонування юнацької школи кадрів згадувала Ірина Савицька-Козак – «Бистра»:

«...Пригадаю, що в червні 1944 року він розповідав мені, що пильно читає твори Маркса, Леніна і інших, а я йому щиро співчувала. В тому часі ми перебували в Карпатах, де були т[ак] зв[ані] «школи кадрів» для дівчат і хлопців з окремими командами. Вони мали за завдання підготувати членів підпілля до умов большевицької дійсності. П. Полтава був комендантом «школи кадрів» для хлопців і передавав їм своє теоретичне знання та особистий досвід, що він його здобув під час першої большевицької окупації, як вояк Червоної армії. Наближення большевиків примусило нас приспішено закінчити вишкіл. Хлопців перебрала Друга старшинська школа, а дівчата пішли в терен. Команди обидвох шкіл залишилися в Карпатах і спільно пробивалися через фронт в запілля Червоної армії. При тій нагоді ми мали можливість відбути першу розмову з групою вояків Червоної армії, яка блукала лісами, втративши зв'язок з своїми частинами. Довелось їх роззброїти. По деякому часі, коли вони

---

⁴³ **Савицька (за чол. – Козак) Ірина Йосипівна** («Бистра»; 30.10.1925 р., м. Львів). Народилася в сім'ї службовців. Закінчила гімназію (1943), навчалася на Державних медико-природничих фахових курсах у Львові (1942 – 1943). Член Юнацтва ОУН (1939), вишкільниця при крайовому проводі Юнацтва ОУН ЗУЗ (1942 – 1943), організаційний референт та заступник референта УЧХ (1943 – 1946), організатор і комендант жіночої школи кадрів Юнацтва ОУН ЗУЗ на Калущині (05. – 07.1944). Влітку 1946 р. відійшла до Західної Німеччини, як кур'єр Р. Шухевича – «Тараса Чупринки» до Проводу ЗЧ ОУН. Згодом – активний діяч ОУН-з. Відзначена Бронзовим Хрестом заслуги (25.04.1945).

⁴⁴ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75389фп. – Т. 1. – Арк. 48, 70.

⁴⁵ **Якимець Кирило Миколайович** («Мар», «Луговий», «Бескид»; 1921 р., с. Соколівка Буського р-ну Львівської обл. – 14.01.1949 р. в лісі біля с. Жарків Бродівського р-ну Львівської обл.). Закінчив Бродівську державну гімназію ім. Ю. Коженювського, СШ №5 у м. Броди (1939 – 1940), студент історичного факультету Львівського університету ім. І. Франка (1940 – 1941). Член ОУН з часів польської окупації (співпрацював з П. Федунюк – «Полтавою»). Провідник районного проводу ОУН (1939 – 1940), референт юнацтва Золочівського окружного проводу ОУН (1943 – 1944), політвиховник підстаршинської школи УПА в Карпатах (весна-літо 1944 р.), провідник Бродівського повітового проводу ОУН (1944 – 07.1945), організаційний референт Золочівського окружного проводу ОУН (07.1945 – 1947), провідник цього ж проводу (1947 – 14.01.1949). Загинув у криївці, застрілювався.

⁴⁶ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 47. – Арк. 330.

зорієнтувалися, що їм від нас не грозить смерть, зав'язалась довга розмова. Тоді-то П. Полтава показався мені блискучим пропагандистом. Тон, спосіб вислову, усмішка Полтави проломили недовір'я і зрозумілу здержливість большевицьких вояків, українців. Вони з щирим зацікавленням слухали розповіді про нашу боротьбу, ставили запитання і розказували нам, як большевики у війську представляють наш визвольний рух. Ми розмовляли цілу ніч, а над ранком розпращалися як добрі знайомі. Полтава настоював на тому, щоб віддати їм зброю, що і виконано. Мушу сказати, що дехто з нас мав сумніви щодо правильності такого посунення. Але мабуть таки П. Полтава мав рацію! Бо це був для них найпереконливіший доказ на те, що ми згори не трактуємо їх, українців в Червоній армії, за ворогів. Полтава прагнув, щоб ця перша їхня зустріч з повстанцями залишила в них непроминальне враження...»⁴⁷.

Працюючи в референтурі пропаганди Крайового проводу ОУН ЗУЗ П. Федун – «Волянський» паралельно включився в роботу по лінії УПА. Адже саме тоді, відповідно до наказу ГВШ ч. 2/44 від 1.02.1944 р., проводилось формування військових штабів на терені дій УПА, і його було призначено начальником 6-го (політвиховного) відділу КВШ УПА-Захід. Останній з відомих документів, підписаних Петром Федунем як керівником політвиховного відділу КВШ УПА-Захід, датований 20.08.1946 р.⁴⁸.

Один із епізодів діяльності Петра Федуну – «Волянського» на цій посаді описано в нарисі «Хроніка сотні «Сіроманців»» (грудень 1947 р.), де йдеться про складання присяги куренями командирів Дмитра Карпенка – «Яструба»⁴⁹ та Івана Твердохліба – «Гордієнка»⁵⁰ (ВО «Лисоня») восени 1944 р.: «Всіх пов-

⁴⁷ Козак І. Наступальність нашої боротьби (У 15-річчя смерті сл. п. П. Полтави) // Український самостійник. – 1967. – 01(507). – С. 7.

⁴⁸ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 90.

⁴⁹ **Карпенко Дмитро** («Яструб»; 1917 р., Полтавщина – 17.12.1944 р., с. Нові Стрілища Жидачівського р-ну Львівської обл.). Війну зустрів у ранзі лейтенанта ЧА. Потрапив у німецький полон, звідки втік. У Карпати був скерований у 1942 р. Одеським окремим обласним проводом ОУН на чолі групи підпільників для вишколу. Командир сотні «Сіроманці» (06.1943 – 09.1944), командир куреня «Верховинці» (09. – 12.1944). Вбитий агентом НКВД під час бою в тодішньому райцентрі Нові Стрілища. Сотник УПА. Посмертно відзначений Золотим Хрестом бойової заслуги І-го класу.

⁵⁰ **Твердохліб Іван** («Гордієнко»; ? – 03.1946 р., в лісі біля с. Дітківці Зборівського р-ну Тернопільської обл.). Курінний і член ШВО 3 (1944 – 1945). Загинув у бою з енкаведистами.

станців зібралося 1800 чоловік. 2 жовтня до табору прибув к[оманди]р Шелест⁵¹ і к[оманди]р Волянський. Того дня всі повстанці на руки к[оманди]ра Шелеста зложили присягу на вірність укр[аїнському] народові. Присягу склали куренями. На лісовій поляні курінь вставився в каре. В середині каре відпоручники куріня склали присягу на зроблений зі смерекового віття Тризуб. Цілий курінь в святочнім настрої повторяв слова присяги і клявся не випускати зброї з рук до останнього віддиху. Перед присягою виголосив промову к[оманди]р Волянський. В промові підчеркнув вагу іс[т]оричної хвилини, де по двох десятиліттях укр[аїнський] народ держить зброю знова в своїх руках, а його сини присягають не випустити зброї до останнього віддиху...»⁵².

У 1944 р. вояку-політвиховнику П. Федуну – «Волянському» було присвоєно перше військове звання старшого булавного (Наказ КВШ УПА-Захід ч. 8/44 від 25.09.1944 р., з датою старшинства 1.10.1944 р.). У 1945 р. йому присвоєно ступінь хорунжого-виховника (Наказ ГВШ УПА ч. 2/45 від 27.04.1945 р., з датою старшинства 15.04.1945 р.)⁵³, а відтак – поручника-політвиховника (Наказ ГВШ УПА ч. 3/45 від

---

⁵¹ **Сидор Василь Дмитрович** («Вишитий», «Зов», «Конрад», «Кравс», «Крегул», «Лісовик», «Ростислав Вишитий», «Шелест»; 24.02.1910 р., с. Спасів Сокальського р-ну Львівської обл. – 14.04.1949 р., біля смт. Перегінське Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.). Закінчив Перемиську гімназію (1931), опісля навчався в школі підхорунжих польської армії. Член Пласту (Сокаль), член ОВКУГ, в ОУН від її заснування (1929). Член повітового проводу ОУН Сокальщини (до 1934 р.), засуджений у Львові 02.1935 р. до 4 років ув'язнення, вийшов на волю у 09.1936 р. Бойовий референт Сокальського повітового проводу ОУН (1936), член Сокальського окружного проводу ОУН (1937), військовий референт КЕ ОУН ПЗУЗ (1936 – 1937). Член «Просвіти», керівник районної молочарні у с. Перв'ятичі біля Сокаля (до 1937 р.). Знову заарештований 5.08.1937 р., вийшов на волю у 09.1939 р. Учасник ІІ ВЗ ОУН у Кракові (31.03. – 3.04.1941), викладач на старшинських курсах ОУН у Кракові (1940 – 1941). Командир сотні в батальйоні «Нахтігаль» (1941) і 201 батальйоні «Щуцманшафт» (12.1941 – 12.1942), поручник. Один з організаторів і керівників УПА на Волині та в Галичині – керівник військового осередку при Проводі ОУН (02. – 05.1943), шеф КВШ УПА на Волині (05. – 08.1943) у ранзі майора УПА (8.07.1943), член ГВШ УПА (1943 – 04.1949), командир УПА-Захід (26.01.1944 – 04.1949), заступник Головного командира УПА. Член крайового проводу ОУН ЗУЗ (поч. 1944 – 04.1949), член Проводу ОУН (1947 – 04.1949), генеральний суддя ОУН, крайовий провідник Карпатського краю (1947 – 04.1949). Полковник УПА (1946), нагороджений Срібним Хрестом бойової заслуги 1-го класу (1945). Загинув у бою зі спецгрупою МГБ при обстрілі крієвки в долині р. Лімниця.

⁵² ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 48. – Арк. 184-202.

⁵³ Копія зберігається в приватному архіві Михайла Романюка.

10.10.1945 р., з датою старшинства 30.06.1945 р.)⁵⁴, у 1946 р. – сотника-виховника (Наказ ГВШ УПА ч. 1/46 від 15.02.1946 р., з датою старшинства 22.01.1946 р.)⁵⁵, у 1950 р. – майора (Наказ ГВШ УПА ч. 2/50 від 30.07.1950 р., на підставі рішення УГВР від 25.07.1950 р., з датою старшинства 23.05.1950 р.)⁵⁶, а в 1951 р. – полковника (Наказ ГВШ УПА ч. 2/51 від 20.10.1951 р., на підставі рішення УГВР від 20.10.1951 р., з датою старшинства 14.10.1951 р.)⁵⁷.

У листопаді 1944 р. на базі КОП ЗУЗ організовано Головний осередок пропаганди. Тоді ж при Проводі ОУН створено референтуру політичного вишколу, яку очолив Яків Бусел – «Київський»⁵⁸. У його розпорядження зі «Зелено-

⁵⁴ ГДА СБУ – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 239-241.

⁵⁵ Там само. – Арк. 249-252.

⁵⁶ Там само. – Арк. 274-275.

⁵⁷ Там само. – Арк. 277-278.

⁵⁸ **Бусел Яків Григорович** («Багровий», «Галина», «Дніпровий», «Заславський», «Київський», «Роман Галина», «Шахтар»; 26.01.1912 р., м. Митава біля Риги, Латвія (за іншими даними – Кальварія біля Вільнюса, Литва) – 15.09.1945 р., с. Бишки Козівського р-ну Тернопільської обл.). Закінчив Рівненську українську гімназію, студент юридичного факультету Львівського університету (1932 – 1933). Член ОУН, організатор націоналістичного підпілля на Клеванщині (поч. 1930-х), член проводу Рівненської округи ОУН. Заарештований польською поліцією 10.09.1933 р., засуджений рівненським окружним судом 1.06.1934 р. за приналежність до ОУН на 4 роки ув'язнення, вийшов на волю 3.01.1936 р. на підставі амністії. Організаційний референт крайового проводу ОУН ПЗУЗ (1936 – 1937). Вдруге заарештований у 06.1937 р. (за іншими даними – 7.08.1937), засуджений на Рівненському процесі (22-26.05.1939) до 12 років ув'язнення, вийшов на волю у 09.1939 р. Працівник референтури пропаганди революційного проводу ОУН і відтак Проводу ОУН революційної (1940 – 1941), учасник II ВЗ ОУН у Кракові (31.03. – 3.04.1941). Один із організаторів українського державного життя на Волині і Поліссі (07. – 08.1941), керівник адміністративного відділу Рівненської обласної управи (1941). Референт пропаганди крайового проводу ОУН ПЗУЗ (1941 – 1944), один з ініціаторів та ідеологів збройної боротьби проти німецької окупації. Шеф політичного штабу і керівник політвиховного відділу військового штабу УПА на Волині, згодом УПА-Північ, редактор ряду видань ОУН і УПА на ПЗУЗ. Виконував обов'язки командира УПА-Північ (зима-весна 1944 р.). Учасник III НВЗ ОУН (21-25.08.1943), вибраний членом Проводу ОУН (08.1943 – 09.1945). Ініціатор і учасник Конференції поневолених народів Сходу Європи та Азії (21-22.11.1943). Один з ініціаторів створення Народно-визвольної революційної організації (НВРО) з метою об'єднання усіх антиімперіалістичних сил в Україні (06. – 07.1944). Співробітник Головного осередку пропаганди ОУН (літо-осінь 1944), референт політичного вишколу Проводу ОУН (11.1944 – літо 1945), референт пропаганди Проводу ОУН (літо 1945 – 09.1945). Керівник політвиховного відділу ГВШ УПА (кін. 1944 – 09.1945). Загинув у бою з опергрупою НКВД УРСР. Підполковник УПА (посмертно), відзначений Золотим Хрестом заслуги (посмертно).

го гаю» були передані О. Дяків – «Артем», П. Федун – «Волянський», Хризанф Гонтар – «Степовий»⁵⁹ та секретарка П. Федунна Марія Огоновська⁶⁰ – «Віра»⁶¹. Цей осередок дислокувався в околиці с. Бишки Козівського району Тернопільської області⁶². На думку Петра Дужого, «Волянський» навіть виконував функції заступника референта політичного вишколу⁶³. Зокрема, у березні 1945 р., співробітники цієї референтури підготували та провели вишкіл для керівної ланки Українського Червоного Хреста, в якому взяли участь Катерина Зарицька – «Монета»⁶⁴, Ольга Ільків –

---

⁵⁹ **Гонтар Хризанф** («Степовий», «Професор», «Кузьменко»; 1912 р., околиці с. Буша Ямпільського р-ну Вінницької обл. – 29.09.1948 р., с. Ліповець біля Брна, Чехія). Освіта вища. Професор гімназії на Горохівщині. Співробітник ГОСП – редактор та коректор підпільних видань (1942 – 1948), співробітник референтури політичного вишколу при Проводі ОУН (11.1944 – літо 1945). Відправлений Проводом ОУН для пропагандистської роботи за кордон, загинув під час переходу на Захід. Відзначений Срібним Хрестом бойової заслуги 1-го класу (15.10.1949, посмертно).

⁶⁰ **Огоновська (за чол. – Ясеницька) Марія Антонівна** («Віра»; 10.03.1923 р., с. Демня Миколаївського району Львівської обл.). Після закінчення народної школи у 1933 р. поступила у гімназію сестер Василянок, а відтак навчалась в польській гімназії у Львові (1936 – 1939). Друкарка крайового осередку пропаганди ОУН ЗУЗ та особиста секретарка Петра Федунна – «Полтави».

⁶¹ Спогади Марії Ясеницької (Огоновської) // Записав Володимир Мороз 27.07.1998 р. у с. Демня Миколаївського району Львівської області.

⁶² Кук В. Генерал-хорунжий Роман Шухевич. Головний Командир Української Повстанської Армії. – Львів, 2007. – С. 83-84.

⁶³ Спогади Петра Дужого // Записав Володимир Мороз 17.10.1996 р. у м. Львові.

⁶⁴ **Зарицька (за чол. – Сорока) Катерина Миронівна** («Калина», «У. Кузьміль», «Легенда», «Маня», «Монета», «Орися»; 3.11.1914 р., м. Коломия Івано-Франківської обл. – 29.08.1986 р., м. Волочиськ Хмельницької обл.). Закінчила гімназію сестер Василянок у Львові (1932), студентка Львівської політехніки (1932 – 1934 і 1941 – 1943), де здобула диплом інженера геодезії. Член Пласту (Львів), ОУН (1930), член бойово-розвідувального відділу КЕ ОУН ЗУЗ (1932 – 1934). Заарештована польською поліцією 8.11.1934 р., засуджена на Варшавському процесі (18.11.1935 – 13.01.1936) до 8 років ув'язнення (згодом замінено на 6, а відтак на 4 роки); засуджена на Львівському процесі (25.05. – 27.06.1936) до 5 років ув'язнення (згодом замінено на 2,5 роки); вийшла на волю у 05(12).1938 р. Політ'язень тюрми НКВД (03.1940 – 06.1941). Крайова провідниця жіночої сітки ОУН ЗУЗ (1941 – 1943), організатор і керівник УЧХ на ЗУЗ (1943 – 1945), нагороджена Срібним Хрестом заслуги УПА (1945), член почоту Р. Шухевича (1945 – 1947), співробітник головного осередку пропаганди ОУН (1946 – 1947). Затримана МГБ 21.09.1947 р., засуджена до 25 років таборів, вийшла на волю 21(22).09.1972 р. із забороною повернення в Західну Україну. Перепохована на Личаківському цвинтарі у Львові.

«Роксоляна»⁶⁵, Ірина Козак – «Лада»⁶⁶, Ірина Савицька – «Бистра», Галина Дидик⁶⁷ – «Анна»⁶⁸.

⁶⁵ **Ільків Ольга Фаустинівна** («Роксоляна», «Марійка»; 21.06.1920 р., м. Стрий Львівської обл.). Навчалася у польській школі (1927 – 1933), українській гімназії «Рідної школи» (1933 – 1936), гімназії Українського інституту для дівчат в Перемишлі (тепер Підкарпатського воєводства, Польща) (1936 – 1939), на курсах у Кракові (1939 – 1940). Член Пласту (1936), ОУН(б) (06.06.1941). Провідниця жіночої сітки ОУН у м. Львові (весна 1942 – 03.1944). Заступник провідниці жіночої сітки ОУН та референта УЧХ Дрогобиччини (08.1944 – 01.1945), а згодом – провідниця жіночої сітки ОУН та референт УЧХ Станіславської області (01.1945 – 03.1945), слухач пропагандивного вишколу (03.1945), утримувач конспіративних квартир та зв'язкова Р. Шухевича – «Тараса Чупринки» (1946 – 03.1950). Заарештована у Львові 14.03.1950 р. Засуджена Особливою нарадою при МГБ СРСР 24.11.1951 р. до 25 років ув'язнення з конфіскацією майна, яке відбувала в Олександрійській і Володимирській тюрмах (Росія), згодом – в Іркутській обл. (Росія). Звільнена 16.02.1964 р. Мешкає у Львові.

⁶⁶ **Козак (за чол. – Коровіна) Ірина Михайлівна** («Галина», «Орися», «Сира», «Лада»; 2.02.1919 р., с. Трибоківці Жидачівського р-ну Львівської обл. – 27.03.1992 р., м. Черкаси). Закінчила Львівську гімназію сестер Василіянок. Член Юнацтва ОУН (1937), активу ОУН (осінь 1942 р.). У квітні 1939 р. заарештована польською поліцією за участь у студентському Конгресі СУСОП, звільнена з тюрми у серпні того ж року. З приходом більшовиків у листопаді 1939 р. нелегально перейшла кордон і жила у Кракові. Закінчила курси друкарок і стенографісток при УДК та працювала друкаркою в політичній референтурі Проводу ОУН у Кракові (04.1940 – 08.1941). Керівник жіночих відділів Організації української націоналістичної молоді «Січ» (08. – 09.1941). Вишкільник при крайовому проводі Юнацтва ОУН ЗУЗ (осінь 1942 – осінь 1943), референт УЧХ Львівського обласного проводу ОУН (05.1944 – 03.1945), виконувала спеціальні доручення Проводу ОУН (03. – 05.1945). Заарештована органами НКГБ 16.05.1945 р. у Львові під час зустрічі зі зв'язковою. Звільнена 19.07.1945 р. з метою використання для захоплення провідних членів ОУН. На співпрацю з ворогом не пішла та перейшла на нелегальне становище. Повторно арештована 1.09.1945 р. Під слідством перебувала в тюрмах Львова та Києва. Засуджена військовим трибуналом військ МВС Київської області 10.07.1946 р. за ст.ст. 54-1а, 54-11 КК УРСР до 10 років позбавлення волі у виправно-трудовах таборях з подальшим позбавленням у правах на 5 років з конфіскацією майна. Звільнена 6.02.1955 р. з Мінлагу. Реабілітована 27.06.1997 р. Відзначена Бронзовим Хрестом заслуги (25.04.1945).

⁶⁷ **Дидик Галина Тимофіївна** («Анна», «Молочарка», «Стефа», «Гася», «Варка», «Тиха»; 18.03.1912 р., с. Шибалин Бережанського р-ну Тернопільської обл. – 27.12.1976 р., м. Бережани Тернопільської обл.). Навчалася у Бережанській гімназії (1920 – 1924) та Бережанській вчительській гімназії (1924 – 1931). Член «Пласту» (кін. 1920-х рр.), «Союзу українок» (1934), ОУН (1935). Заарештована НКВС 24.12.1939 р., звільнена з тюрми у 05.1940 р. та перейшла на нелегальне становище. Під час німецької окупації жила у Львові, де утримувала конспіративну квартиру Проводу ОУН. Провідниця жіночої сітки ОУН (1943 – 1945) та референт УЧХ Тернопільського обласного проводу ОУН (1944 – 03.1945), слухач пропагандивного вишколу в с. Конохи Козівського р-ну Тернопільської обл. (03.1945), утримувач конспіративних квартир та зв'язкова Р. Шухевича – «Тараса Чупринки» (03.1945 – 03.1950). Заарештована 5.03.1950 р. у Білгородці під Львовом. Засуджена 1.12.1951 р. до 25 років ув'язнення, яке відбувала у Верхньоуральській та Владимирській тюрмах (Росія) та інших місцях. Звільнена 24.03.1971 р. через вхоробу. Похована 24.12.1979 р. у м. Бережанах. Відзначена Бронзовим Хрестом заслуги (25.04.1945) та Срібним Хрестом заслуги (22.11.1947).

⁶⁸ Літопис Української Повстанської Армії. Бібліотека. – Торонто-Львів: Видавництво «Літопис УПА», 2007. – Т. 8: Онішко Л. «Нам сонце всміхалося крізь ржаві ґрати...». Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі. – С. 102-103.

Після розформування референтури політичного вишколу її співробітників розподілено між різними пропагандивними осередками. П. Федун був призначений референтом пропаганди Карпатського крайового проводу ОУН⁶⁹. Зберігся лист референта пропаганди Карпатського краю «Севера», датований 9.06.1945 р.⁷⁰. Ці обов'язки він, правдоподібно, виконував до середини липня цього ж року, оскільки вже 27.07.1945 р. референтом пропаганди Карпатського краю ОУН була інша особа. Імовірною причиною відкликання П. Федуну до референтури пропаганди Проводу ОУН було те, що у червні 1945 р. в руки більшовиків потрапив референт пропаганди Проводу ОУН Петро Дужий з групою співробітників, що дуже послабило цю структуру. Відтоді П. Федун працював у складі референтури пропаганди Проводу ОУН.

Після загибелі Якова Бусла – «Галини» (вересень 1945 р.) та Дмитра Маївського⁷¹ – «Тараса» (грудень 1945 р.) керівництво всією пропагандистською роботою на українських землях, відповідно до рішення Проводу ОУН в Україні, перебрав на себе Петро Федун – «Север». На нього покладено обов'язки референта пропаганди та керівника Головного осередку пропаганди і інформації при Проводі ОУН в Україні.

---

⁶⁹ Кук В. Постій Проводу ОУН у селі Бишках (1943-45 рр.) // Воля і батьківщина. – 1998. – № 4. – С. 40; Кук В. Генерал-хорунжий Роман Шухевич. Головний Командир Української Повстанської Армії. – С. 88.

⁷⁰ Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 3836. – Оп. 1. – Спр. 67. – Арк. 58.

⁷¹ **Маївський Дмитро** («П. Дума», «Зруб», «Косар», «Курган», «Майченко», «Ом», «Тарас»; 8.11.1914 р., с. Реклинець Сокальського р-ну Львівської обл. – 19.12.1945 р., Чехія). Навчався в Сокальській гімназії, закінчив учительську семінарію. Член ОУН, заарештований польською поліцією, звільнений рішенням суду 12.10.1938 р. Повітовий провідник ОУН Жовківщини (1939), організатор повстанських загонів на Жовківщині (09.1939). Обласний провідник ОУН Холмщини (1939 – 1940), окружний провідник ОУН Сокальщини (1940 – 1941), учасник II ВЗ ОУН у Кракові (31.03. – 3.04.1941). Учасник похідних груп ОУН (1941), заступник крайового провідника ОУН СУЗ у Києві (1941 – 1942), член Проводу ОУН (1942 – 1945), референт пропаганди і редактор журналу «Ідея і чин» (1942), політичний референт (1943 – 1945), член Бюро проводу ОУН (13.05.1943 – 12.1945), учасник III НВЗ ОУН (21-25.08.1943). Делегат від Проводу ОУН на українських землях до Проводу ОУН за кордоном (1945), при переході чесько-німецького кордону затриманий чеськими прикордонниками. На знак протесту привселюдно застрілює. Генерал-політвиховник УПА (11.10.1952, посмертно). Відзначений Золотим Хрестом заслуги (11.10.1952, посмертно).

Одночасно він очолив політвиховний відділ ГВШ УПА та Бюро Інформації УГВР⁷².

Достеменно визначити дату введення Петра Федуну – «Севера» до складу Проводу ОУН в Україні важко. Поширеною є думка, що це було в 1948 р.⁷³, а Галина Дидик на слідстві назвала навіть точну дату 6.07.1948 р. Проте можна припускати, що це сталося раніше – у 1946 – 1947 рр. Адже вже тоді П. Федун займав вищі пости у збройному підпіллі, які традиційно обіймали члени Проводу ОУН. На це також вказує свідчення заарештованої органами МГБ зв'язкової Романа Шухевича Катерини Зарицької, яка стверджувала, що у серпні 1947 р. П. Полтава вже входив до складу Проводу ОУН⁷⁴.

Впродовж 1944 – 1951 рр. Петро Федун, як один із керівників визвольного руху в Україні, постійно перебував у полі зору органів МГБ, які докладали величезних зусиль задля його розшуку та нейтралізації. Загальний контроль над усіма оперативними заходами щодо розшуку П. Полтави здійснював 1-й відділ управління 2-Н МГБ УРСР. Оскільки співробітникам МГБ було відомо, що основним місцем дислокації П. Полтави були тодішні Сколівський і Славський райони Дрогобицької області (тепер – Сколівський р-н Львівської обл.), Болехівський та Вигодський р-ни Станіславської області (тепер – Долинський р-н Івано-Франківської обл.), тому на його пошуки в першу чергу були спрямовані управління МГБ цих областей⁷⁵.

На основі останніх публікацій, що з'явилися в Україні⁷⁶, можна стверджувати, що вже у 1945 р. співробітникам МГБ

---

⁷² Онишко Л. Катерина Зарицька. Молитва до сина. – Львів: Світ, 2002. – С. 84; Мороз В. Критика комуністичної системи Петром Полтавою // Україна XXI століття: Шлях і мета. Матеріали науково-теоретичної конференції. – Київ, 2002. – Частина 1. – С. 15-18.

⁷³ Содоль П. Українська Повстанча Армія, 1943-49. Довідник. – С. 128.

⁷⁴ Онишко Л. Катерина Зарицька. Молитва до сина. – С. 77.

⁷⁵ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 1-32.

⁷⁶ Веденеев Д., Биструхін Г. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...». Документальна спадщина підрозділів спеціального призначення Організації українських націоналістів та Української повстанської армії. 1940–1950-ті роки: Монографія. – Київ: К.І.С., 2006. – 568 с.; Веденеев Д. Федун Петро // <http://format.ua/index.php?go=Articles&in=7&id=125>; Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – Київ, 2008. – 66 с.

було добре відомо про те, хто переховується під псевдонімом «Петро Полтава», та вживалися заходи щодо його ліквідації.

За роки підпільної діяльності повстанці навчилися дуже добре будувати та маскувати свої криївки, а тому, як показують документи, виявити їх органам МГБ було досить складно. Найчастіше вони це робили за допомогою свідчень заарештованих підпільників чи їх зв'язкових. Саме тому впродовж усього періоду розшуку П. Федуна – «Полтави» основні зусилля енкаведисти спрямовували на захоплення осіб, що були близькими до нього, а вже потім на основі їхніх свідчень виявлення місць постою та проведення військово-чекістських операцій задля його захоплення або ліквідації.

У червні 1945 р. адміністратор ГОСП Михайло Дякунчук – «Волос»⁷⁷ підготував для редакційної групи П. Федуна біля г. Парашка зі сторони с. Корчин Сколівського району Львівської області три схрони, де упродовж літа вона дислокувалася. У таборі в цей період перебували: Дмитро Маївський – «Тарас», Богдана Світлик – «Ясна»⁷⁸, Петро Федун – «Север», Осип Дя-

⁷⁷ **Дякунчук Михайло Теодорович** («Вир», «Волос», «Жест», «Чорний»; ?, с. Беньова Турківського р-ну Львівської обл. – 22(21).03.1946 р., біля с. Сопіт Сколівського р-ну Львівської обл.). Давній член ОУН, політв'язень польських тюрем, організатор і керівник центральної підпільної друкарні ОУН у часи німецької окупації, згодом – у 1943 – 1944 рр. – організатор і технічний керівник підпільної радіостанції «Вільна Україна» («Самостійна Україна», кодова назва «Афродита»). Адміністратор ГОСП і організатор підпільної друкарні «Прага» в районі с. Сопіт (1945 – 1946). Загинув в облозі 4-ї роти 2-го батальйону 145-го стрілецького Познанського полку ВВ МВД. Тіло більшовики везли по селам на острах, згодом завезли до Верхнього Синьовидного, де кілька днів воно під вартою лежало на роздоріжжі. Відзначений Срібним Хрестом заслуги УПА (22.11.1947 р., посмертно).

⁷⁸ **Світлик (за чол. – Литвинко) Богдана-Марія Юліанівна** («Дмитренко», «Марія Дмитренко», «Світляна», «Ясна»; 24.04.1918 р., м. Перемишль, тепер Польща – 29.12.1948 р., с. Либохора Сколівського р-ну Львівської обл.). Навчалася у гімназії сестер Василіянок у Львові (до 1934 р.), закінчила гімназію «Рідної школи» (1936), студентка відділення класичної філології гуманістичного факультету Львівського університету (1936 – 1939). Член ОУН (1931), провідник жіночих гімназійних звен ОУН у Львові (до 1937 р.), керівник жіночого Юнацтва ОУН у Львові, зв'язкова крайового провідника ОУН ЗУЗ М. Тураша (1939), заарештована польською поліцією 7.06.1939 р., вийшла на волю у 09.1939 р. Вчитель української гімназії в Холмі (1939 – 1941), у Львові та околиці (1941 – 1944), провідник жіночих мережі м. Львова (1942 – 1944), обласний провідник ОУН у м. Львові (II пол. 1944 р.). Співробітник ГОСП (1945), член ГОСП (1946 – 1949), член редакцій журналів «Ідея і чин» і «Самостійність» (1946 – 1948), «Осередок пропаганди і інформації при Проводі ОУН» та «Бюро інформації УГВР» (1948). Автор повістей «Учителька», «Михайлик», «Бузина», збірки новел «На смерть, не на життя». Відзначена Бронзовим Хрестом заслуги (5.12.1947). Загинула під час облоги.

ків – «Горновий», Хризанф Гонтар – «Степовий», Володимир Порендовський – «Семенюк»⁷⁹, адміністратор Михайло Дякунчук – «Волос», керівник пункту зв'язку референтури пропаганди Проводу ОУН Іван Корчинський – «Корчак»⁸⁰, друкарки – Люба Возняк – «Люба»⁸¹, Надія Якимович – «Надя»⁸², охоронці –

⁷⁹ **Порендовський Володимир-Ігор Іванович** («Семенюк», «Гордій», «Десна», «Ларько», «Вовк», «К. Вірлінів»; «15»; 29.12.1921 р., с. Ворвулинці Заліщицького р-ну Тернопільської обл.). Освіта вища. Навчався у гімназіях Стрия, Станіславова, Бидгощі (Польща), Торуня (Польща), СШ №10 м. Станіславів (1939 – 1940), на відділі будови доріг та мостів Львівської політехніки (1943 – 1944). Учитель на Рівненщині (1940 – 1942). У липні-вересні 1941 р. брав участь в організації Українського війська в м. Клевань і обласної управи Української народної міліції в м. Рівне, а після їх розгону далі вчителював. Від літа 1943 р. проживав у Львові. Шеф зв'язку КВШ УПА-Захід (1944 – 03.1945), співробітник ГОСП (03.1945 – 06.1946), редактор видань Крайового проводу ЗОУЗ (Закерзоння) (06.1946 – 09.1947), кур'єр Проводу ОУН до Проводу ЗЧ ОУН у Західній Німеччині (09.1947). Заарештований 17.09.1947 р. на території Чехословаччини. Під час затримання спробував застрілитися, проте невдало. Під слідством перебував у тюрмах м. Баден (Австрія), Москви (Росія), Києва та Львова. Звільнений з-під варті з метою використання для захоплення членів Проводу ОУН. Заарештований повторно 30.03.1949 р. через відмову виконувати завдання МГБ. Засуджений до 25 років ВТТ, перебував у торах Степлаг (Кінгір), Берлаг (Магадан), Озерлаг (траса Тайшет-Лена). У квітні 1959 р., як громадянин Польщі, переданий полякам. Звільнений у травні 1959 р. Мешкає у м. Вроцлав (Польща). Автор спогадів.

⁸⁰ **Корчинський Іван Васильович** («Корчак», «Варяг»; 24.10.1909 р., с. Корчин Сколівського р-ну Львівської обл. – 5.07.1947 р., біля с. Корчин Сколівського р-ну Львівської обл.). Член ОУН. Повітовий провідник ОУН, учасник Південної похідної групи ОУН, член Одеського обласного проводу ОУН. Керівник пункту зв'язку референтури пропаганди Проводу ОУН (1944 – 03.1946), адміністратор ГОСП (03.1946 – 1947). Загинув під час облави.

⁸¹ **Возняк-Лемик Любов Євгенівна** («Наталка», «Галина», «Женя», «Люба»; 30.09.1915 р., с. Криниця Новосончівського пов., Польща – 24.12.2008 р., м. Івано-Франківськ). Дочка священика. Дружина відомого діяча ОУН Миколи Лемика. Закінчила гімназію. Член Юнацтва ОУН (1929), відтак ОУН, співробітниця референтури пропаганди ОУН у Кракові (1940 – 1941), учасниця Південної похідної групи (06. – 07.1941), відтак працює в референтурі пропаганди Проводу ОУН у Львові (07.1941 – 1943). Співробітниця радіостанції «Вільна Україна» в Карпатах (1943 – I пол. 1944). Співробітниця ГОСП (II пол. 1944 – 1947). Заарештована органами МГБ 24.12.1946 р. у смт. Дашава Стрийського р-ну Дрогобицької обл. Засуджена до смертної кари зі заміною на 25 років таборів. Вийшла на волю 1956 р. Жила в Івано-Франківську.

⁸² **Якимович Надія Дмитрівна** («Оксана», «Надя»; 1924 р., с. Волуйки Буського р-ну Львівської обл. – 8.09.1951 р., ?). Друкарка ГОСП. Заарештована органами МГБ у Львові у серпні 1945 р. Втекла під час супроводу. Після перевірки СБ ОУН продовжувала діяти в складі ГОСП. Затримана важкопораненою 18.08.1951 р. у кривіці в лісі між селами Якубів та Слобода-Долинська Долинського р-ну Івано-Франківської обл. Померла в лікарні. Відзначена Срібним Хрестом заслуги (23.08.1948).

Василь Попович – «Довбуш»⁸³, Григорій Мартинів – «Ручай»⁸⁴, Григорій Кочан – «Лис»⁸⁵ та інші підпільники⁸⁶.

У кінці серпня 1945 р., за даними заарештованої зв'язкової Романа Шухевича – «Тараса Чупринки» Марії Римик – «Марусі»⁸⁷, Управління НКГБ у Дрогобицькій області організувало та провело велику військово-чекістську операцію на Сколівщині в районі розташування повстанського табору. Завдяки повстанській розвідці підпільникам вдалося заздалегідь дізнатися про облаву та відвести свої основні сили у безпечний район, що дало можливість уникнути великих втрат. Облавникам під час цієї операції вдалося вбити кількох повстанців, що забезпечували діяльність ГОСП, та викрити три великих криївки, у яких працювали співробітники редакційної групи⁸⁸.

У вересні 1945 р. співробітники НКГБ у Львові заарештували друкарку ГОСП Надію Якимович – «Оксану», яку спробували використати як провідника опергрупи до схрону «Полтави». Однак по дорозі з с. Корчин Сколівського району Львівської області в гори «Оксана», вибравши зручний момент, зуміла втекти.

---

⁸³ **Попович Василь Семенович** («Довбуш», «Крак», «Василь»; 1920 р., с. Ямельниця Сколівського р-ну Львівської обл. – 14.11.1951 р., в лісі біля с. Бряза, тепер с. Козаківка Болехівської міськради Івано-Франківської обл.). Член ОУН. Станичний с. Ямельниця (? – 1943), бойовик при референтурі пропаганди Проводу ОУН (1943 – 11.1951). У 1946 р. був пораненим, але після одужання далі діяв при референтурі. Старший виступ УПА. Загинув у криївці, застрілювався, щоб не здатися живим у руки ворога.

⁸⁴ **Мартинів Григорій Васильович** («Ручай»; 1910 р., с. Крушельниця Сколівського р-ну Львівської обл. – 21.11.1947 р., с. Крушельниця Сколівського р-ну Львівської обл.). Член ОУН. Стрілець боївки охорони референтури пропаганди Проводу ОУН, а відтак станичний с. Крушельниця. Загинув під час облави.

⁸⁵ **Кочан Григорій Миколайович** («Лис», «Роман»; 1911 р., прис. Скоропади с. Бишків Жовківського р-ну Львівської обл. – ?). Освіта 4 класи народної школи. У 1939 – 1941 рр. – на еміграції. У 1941 – 1943 рр. жив і працював у м. Рава-Руська на Львівщині. Співробітник референтури пропаганди Проводу ОУН з 1943 р. – кухар (1943 – 1945), охоронець (1945 – 1950), керівник пункту зв'язку П. Федун – «Полтави» (1950). За станом здоров'я 2.07.1950 р. зголосився з повинною в Болехівський РВ МГБ, видавши себе за рядового учасника підпілля. Заарештований органами МГБ 28.07.1950 р. у Болехівській районній лікарні. Подальша доля не встановлена.

⁸⁶ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 24-27.

⁸⁷ **Римик Марія Марківна** («Маруся», «Наталка»; 10.09.1915 р., с. Біла Чортківського р-ну Тернопільської обл. – ?). Член ОУН (1939), зв'язкова Василя Охримовича – «Пилипа» в часі німецької окупації, Головного командира УПА Романа Шухевича – «Тараса Чупринки». Заарештована органами НКГБ у серпні 1945 р. Пішла на співпрацю з ворогом. Подальша доля не встановлена.

⁸⁸ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федун у 1944-1951 рр. – С. 5.

ти та повернутися у розташування ГОСП, де розповіла про свій арешт та обставини втечі. Відтак, пройшовши перевірку, далі працювала друкаркою у Петра Федуна – «Полтави» і вважала-ся однією з найбільш довірених його співробітників⁸⁹. Про це свідчить хоча б той факт, що на основі наказу ГВШ УПА ч. 2/48 від 2.09.1948 р. (відповідно до рішення УГВР від 23.08.1948 р.) вона була нагороджена Срібним Хрестом заслуги⁹⁰.

Восени 1945 р. база П. Федуна – «Полтави» була використана для підготовки та відправки у рейд в Західну Німеччину представників Проводу ОУН в Україні Дмитра Грицяя – «Перебийноса»⁹¹ та Д. Маївського – «Тараса». Від кінця червня 1945 р. тут майже постійно перебував «Тарас», а в жовтні прибув «Перебийніс» та кур'єр зв'язку Василь Чижевський – «Демид»⁹².

⁸⁹ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуна у 1944-1951 рр. – С. 5.

⁹⁰ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 263-265.

⁹¹ **Грицяй Дмитро Михайлович** («Перебийніс», «Бук», «М. Д. Бученко», «Дуб», «Олег», «Палій», «Сірко»; 1.04.1907 р., с. Верхній Дорожів Дрогобицького р-ну Львівської обл. – 22.12.1945 р., м. Прага, Чехія). Закінчив Дрогобицьку гімназію, школу підхорунжих польської армії, студент Львівського університету. Член Пласту, УВО та ОУН. Політв'язень польських тюрем (22.03 – 4.06.1932, 10.10. – 18.11.1932) і табору в Березі Картузькій (17.06.1934 – 04.1936). Військовий референт КЕ ОУН ЗУЗ (1931 – 1939, з перервами). Командир відділу «Веркшц» в Стараховіцах (1939 – 1940), керівник повстанського штабу ОУН (від 03.1940 р.), учасник II ВЗ ОУН у Кракові (31.03. – 3.04.1941), військовий референт Проводу ОУН (1941 – 1942, 1944 – 1945). В'язень тюрем гестапо (12.1942 – 09.1943), опісля заступник шефа Головного військового штабу УПА (від 12.1943 р.), а згодом шеф ГВШ УПА (01.1944 – 12.1945), майор, генерал-хорунжий УПА (1946, посмертно). Член УГВР. Затриманий чеськими прикордонниками при спробі перейти кордон до Німеччини. Загинув у чеській тюрмі напередодні передачі до рук НКГБ. Відзначений Золотим Хрестом заслуги УПА (11.10.1952, посмертно).

⁹² **Чижевський Василь Миколайович** («Артим», «Демид», «Дячук»; 16.04.1913 р., с. Бабин Горішній Калуського р-ну Івано-Франківської обл. – 2.05.1948 р., Західна Німеччина). Член Пласту – 45 курів ім. кн. Святослава Завойовника (с. Павелче). Працівник «Кооперативи Здорув'я» в Боднаріві (1937). Фіксований польською поліцією як член ОУН в жовтні 1931 р., заарештований польською поліцією у 09.1937 р. в справі підпалу костелу у с. Майдан, вийшов на волю 3.01.1938 р. Член обласного проводу ОУН Станіславщини (03. – 12.1940), учасник II Великого Збору ОУН в Кракові (31.03. – 3.04.1941). Працівник військового штабу ОУН у Львові (II пол. 1941 р.), обласний військовий референт Дрогобищини (03. – 08.1942), член КВШ ОУН ЗУЗ (1942 – 1943), ад'ютант крайового командира УНС, а відтак крайового командира УПА-Захід (07.1943 – 1944), згодом інспектор КВШ УПА-Захід (від 05.1944 р.). Виконував окремі доручення Головного Командування УПА. Хорунжий (1943), поручник (1944), сотник УПА (1945), відзначений Срібним Хрестом бойової заслуги 2-го класу. Заарештований 4.12.1945 р. у Чехії, переданий СРСР. Погодився на співпрацю з МГБ, влітку 1947 р. висланий в Західну Німеччину для агентурної роботи, розкрив свої завдання перед ЗЧ ОУН та ЗП УГВР. Загинув, обставини смерті не встановлено.

Тоді ж до г. Парашки була стягнута боївка охорони «Тараса» під командуванням «Миколи», яка мала прикривати перехід вищезазначених осіб через радянсько-польський кордон. Забезпеченням рейдуючої групи займалися «Волос» та «Корчак». У дорогу група вирушила на початку листопада 1945 р. Кордон перейшли між селами Сянки та Беньова Турківського району Львівської області в ніч з 6-го на 7-ме листопада і вже 8-го листопада були в розташуванні курінного Василя Мізерного⁹³ – «Рена»⁹⁴.

Зиму 1945 – 1946 рр. Петро Федун – «Полтава» разом із всім своїм апаратом та боївкою, що його прикривала, перебув у районі г. Широкий верх на Сколівщині. Проте вже в березні 1946 р. через великі облави, що охопили терен його дислокації, був змушений змінити місце постою. У цей період референтура пропаганди проводу ОУН зазнала значних матеріальних та людських втрат. Зокрема, тоді загинув адміністратор ГОСП Михайло Дякунчук – «Волос»⁹⁵, а в руки ворога попала велика кількість редакційних матеріалів ГОСП та друкарня, у якій друкувався журнал «Ідея і чин»⁹⁶.

Перебувши тиждень у запасній криївці біля г. Парашка, група «Полтави» вийшла на поверхню та активізувала свою діяльність. У цей період зі складу ГОСП була відрахована Люба Возняк – «Люба», а на Закерзоння відійшов Володимир По-

⁹³ **Мізерний Мартин-Василь** («Валічак», «Рен»; 26.02.1910 р., с. Вербів Підгаєцького р-ну Тернопільської обл. – 24.08.1949 р., коло с. Либохора Турківського р-ну Львівської обл.). Член Пласту. Вчився в Рогатинській гімназії. Член ОУН, заарештований польською поліцією, засуджений окружним судом у Бережанах 20-21.05.1931 р. до 3 років ув'язнення за приналежність до УВО-ОУН та участь в саботажах, вийшов на волю у 1934 р. Член повітового проводу ОУН Підгаєччини (1934 – ?). Командир чоти в «Карпатській Січі» (1939), вояк Українського легіону (1939), поручник. За дорученням ОУН служив у допоміжній поліції (1940 – 1944), її окружний командант в Сяноці. Заарештований гестапо за зв'язок з ОУН, засуджений до смертної кари, втік з транспорту в'язнів. Командир Лемківського куреня УПА від 08.1944 р., командир тактичного відтинка УПА «Лемко» (1945 – 1947), відтак виконував окремі доручення Головного Командування УПА. Хорунжий (08.1944), поручник (1.12.1944), сотник (01.1946), майор УПА (посмертно). Важко ранений у бою, дострілювся. Перепохований у с. Яблуневі Турківського р-ну.

⁹⁴ Зізнання [Службі безпеки Закордонних частин ОУН] Деміда [Василя Чижевського]. 1.ІХ.47. – С. 1 // Копія зберігається в приватному архіві Михайла Романюка; Архів Управління Служби безпеки України у Львівській області (далі – Архів УСБУ ЛО). – Спр. П-29431. – Арк. 143-147.

⁹⁵ Архів УСБУ ЛО. – Спр. П-29431. – Арк. 147.

⁹⁶ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 6.

рендовський – «Семенюк». У червні-серпні 1946 р. вся група базувалася у наметовому таборі на г. Бердо. Відтак почали будівництво нового схрону біля підніжжя г. Кичера зі сторони с. Корчин. Місце для нової криївки вибрав особисто Петро Федун. Роботи над обладнанням двокімнатної криївки тривали від кінця серпня до кінця жовтня 1946 р.⁹⁷ У цій криївці «Полтава» разом з іншими співробітниками ГОСП та охороною перебував до лютого 1948 р.

Зиму 1946 – 1947 рр. у вищеназваній криївці перебули: у першому відділенні – П. Федун – «Полтава», О. Дяків – «Наум», Б. Світлик – «Ясна», Н. Якимович – «Надя», І. Корчинський – «Корчак» та Дарія Малярчин – «Дарка»⁹⁸, у другому – Х. Гонтар – «Степовий» та боївка охорони до складу якої входили: Г. Кочан – «Лис», Мирон Воскрес – «Мирон»⁹⁹, «Ігор», «Беркут», «Андрій» та «Зенко»¹⁰⁰.

Саме у цій криївці П. Феда у кінці червня 1947 р. застав Роман Шухевич, який прибув туди разом з Олексою Гасиним – «Лицаром» для проведення інструктивної наради з членами референтури пропаганди щодо втілення в життя рішень наради Проводу ОУН в Україні від травня-червня 1947 р.¹⁰¹

Петро Федун у 1946 – 1951 рр., як керівник Головного осередку пропаганди, начальник політвиховного відділу ГВШ УПА та керівник Бюро інформації УГВР, задавав тон у розробці напрямків та тематики пропагандистської роботи. Він керував усією роботою ГОСП, відповідав за підпільні видання, їх друк та поширення, організацію пропагандистської роботи на всьому

---

⁹⁷ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 28-31.

⁹⁸ **Малярчин (за чол. – Шпиталь) Дарія Семенівна** («Дарка»; 1927 р., с. Корчин Сколівського р-ну Львівської обл. – ?). Друкарка ГОСП (1946 – 1948). За дорученням П. Феда у «Полтави» у жовтні 1948 р. легалізувалась і жила під фіктивними документами у с. Дністрик-Дубовий Турківського р-ну Львівської обл. Заарештована органами МГБ у квітні 1949 р. Автор спогадів про перебування в ГОСП.

⁹⁹ **Воскрес Мирон-Григорій Григорович** («Мирон»; 1928 р., с. Корчин Сколівського р-ну Львівської обл. – 25.09.1948 р., між Ркіни і Адамовом біля Брна, Чехія). Член ОУН, вояк УПА. Охоронець ГОСП. У 1948 р. у складі рейдувочої групи вирушив у Західну Німеччину. Старший вістун УПА, відзначений Срібним Хрестом бойової заслуги 1-го класу (15.10.1949, посмертно).

¹⁰⁰ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 31-32.

¹⁰¹ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 10: Життя і боротьба генерала «Тараса Чупринки» (1907 – 1950). Документи і матеріали. – Київ – Торонто 2007. – С. 464-465.

терені дії ОУН. Редагував, зокрема, періодичні видання збройного підпілля: «Ідея і чин» (1946-1947 рр.)¹⁰², «Самостійність» (1946 – 1948 рр.), «Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради (УГВР)» (1948 – 1951 рр.), «Дискусійна трибуна» (1948 – 1950 рр.), «Осередок пропаганди та інформації при Проводі Організації Українських Націоналістів (ОУН)»¹⁰³, а також чотири частини збірника вишкільних матеріалів 1-го ступеня «Шлях до волі».

Петро Федун у повстанському однострої під час перебування у підпіллі. Карпати. Кінець 1940-х рр.

Постійними членами ГОСП в той час, крім керівника, були Осип Дяків – «Наум» (редагував журнал «Повстанець», писав ідеологічні праці), Богдана Світлик – «Доля» (відповідала за інформаційну сторінку в тодішніх виданнях ГОСП, а також виконувала обов'язки зв'язкової між П. Федуним та Р. Шухевичем, писала літературні твори), Хризанф Гонтар – «Кузьменко»

---

¹⁰² На думку Петра Дужого редактором 10-го числа журналу «Ідея і чин» був Осип Дяків – «Горновий» // Спогади Петра Дужого // Записав Володимир Мороз 17.10.1996 р. у м. Львові.

¹⁰³ Стасюк О. Видавничо-пропагандивна діяльність ОУН (1941–1953 рр.). – Львів, 2006. – С. 240-257.

(займався літературним редагуванням та коректурою, писав літературні твори).

Деякий час у ГОСП працювали Василь Галаса – «Орлан»¹⁰⁴ із своєю дружиною Марією Савчин – «Марійкою»¹⁰⁵. На базу П. Федуна вони прибули у жовтні 1947 р. із Закерзоння, щоб при його допомозі перезимувати¹⁰⁶. Криївку «Полтави» та її мешканців описала згодом у своїх спогадах Марія Савчин:

«...Крім Полтави, ми тут застали ще двох працівників ГОСП'у. Це були Херсонець, мова якого зраджувала, що він зі

¹⁰⁴ **Галаса Василь Михайлович** («В'юн», «Зенон», «О. Левенко», «Назар», «В. Назаревич», «Орлан», «Орест», «З. Савченко», «Д. Стрибун», «Щербаченко»; 12.11.1920 р., с. Білокриниця Підгаєцького р-ну Тернопільської обл. – 5.10.2002 р., м. Київ). Член ОУН (11.1937), районний провідник Юнацтва ОУН (1938 – 1939), заарештований польською поліцією 10.05.1939 р., вийшов на волю 16.09.1939 р. Учасник повстанських загонів у 09.1939 р. на Бережанщині. Заарештований НКВД 11.11.1939 р., вийшов на волю у 06.1940 р., невдовзі перейшов у підпілля. Повітовий референт пропаганди ОУН Тернопільщини (07. – 09.1941), повітовий провідник Тернопільщини (09.1941 – 01.1942), окружний провідник Тернопільщини (01.1942 – 06.1942), окружний провідник Чортківщини (06.1942 – 01.1943), окружний провідник Бережанщини (01.1943 – 05.1943). Обласний провідник ОУН Перемищини (05.1943 – 1945), заступник крайового провідника і референт пропаганди крайового проводу ОУН Закерзоння (05.1945 – 09.1947), співробітник ГОСП (осінь 1947 – 05.1948), провідник ОУН ПЗУЗ (05.1948 – 07.1953), член УГВР і Проводу ОУН (1950 – 1953), в. о. командира УПА-Північ (1952 – 1953), відзначений Золотим Хрестом заслуги УПА (25.07.1950), полковник-політвиховник УПА (06.1953). Заарештований спецгрупою МГБ 11.07.1953 р. біля с. Ямпіль Білогірського р-ну Хмельницької обл., в'язень тюрми МГБ і КГБ в Києві, засуджений 10.06.1958 р. до 10 років ув'язнення, помилуваний 10.06.1960 р., вийшов на волю. Автор спогадів.

¹⁰⁵ **Савчин (за чол. – Галаса, Пискір) Марія Петрівна** («Зірка», «Марічка»; 1.10.1925 р., с. Задвір'я Буського р-ну Львівської обл.). Навчалась у Львівській академічній гімназії (1938 – 1939), Торговельній школі м. Львова (1942 – 1943), Перемиській гімназії (1943 – 1944). Член ОУН з 1939 р. Провідниця Юначок Торговельної школи у м. Львові (1942), зв'язкова референта СБ Крайового проводу ОУН Григорія Пришляка – «Мікушки» (1942 – 1943), секретар референта СБ обласного проводу ОУН на Перемищині Миколи Дудки – «Соловія» (1944), розвідниця та санітарка сотні УПА «Черника» (1944), зв'язкова командира ВО 6 «Кулі» (1944), референт УЧХ Перемиського надрайонного проводу ОУН (1945), співробітниця лінії зв'язку (1945 – 1946). 27.05.1945 р. одружилася з Василем Галасою – «Орланом». Співробітниця ГОСП (осінь 1947 – 05.1948). Політв'язень польських та радянських тюрем (05.1947, 01.1949, 07.1953 – 08.1954). Влітку 1954 р. відправлена органами КГБ в Західну Німеччину для налагодження контактів з представниками УГВР. Зголосилась до СБ ОУН та розповіла про своє завдання. Залишилася в еміграції, з 1955 р. – у США. Відзначена Бронзовим Хрестом заслуги (20.06.1952), медаллю «За боротьбу в особливо важких умовах» (1952), Срібною зіркою за поранення.

¹⁰⁶ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто-Львів: Видавництво Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Савчин М. Тисяча доріг (Спогади). – С. 172.

Східньої України, і Доля, відома під літературним псевдом Марія Дмитренко, авторка збірки новель На смерть, не на життя. Проживали в бункері ще дві секретарки Надя і Дарка, а теж охорона, командантом якої був Мирон. Вона не тільки цілодобово охороняла бункер, але й обслуговувала зв'язки і доставляла харчі...

...Бункер Полтави був майже цілковито схованою земляною. Її викопали розкопом, обклали кругляками, тобто необтесаними молодими деревами, переважно сосновими. Як уже заклали стелю, тоді засипали на поверхні так, як було перед розкопом, спадисто, згідно з нахилом гори. Стеля була похила, задня стіна була вища за передню, що мала вікно. Перед вікном залишали відкриту квадратну яму. Денне світло падало в яму і кризь вікно – всередину бункеру. Мати денне світло було важливим для збереження очей, та й не доводилося заготовлювати так багато нафти, яку було тоді важко дістати.

Такі бункери будували тільки в лісах неприступних гір. Їх завжди охороняла варта. Коли б під час облави енкаведисти налізли на сам бункер, то його побачили б. Та якби проходили усього кілька метрів побіч, бункеру не помітили б. Коли б відкрили такий бункер, залюга могла б боронитися і пробиватися або також відступити запасним виходом. Тоді, восени 1947 року, большевики ще не були панами карпатських лісів. Одначе трохи згодом МВД дібралось і туди й так прочісувало карпатські бори, що подібні споруди більше не видержували.

Бункер ГОСП'у був набагато просторіший за пересічні бункери підпільників. Він складався з двох великих кімнат, сполучених довгим коридором, у стінах якого були видовбані харчовий магазин, а подалі – туалет. В одній з кімнат працювали Полтава і Доля, у другій – Херсонєць...»¹⁰⁷.

Далі Марія Савчин у своїх спогадах згадує, як у дискусіях П. Федуна, О. Дяківа, В. Галаси та інших, що тривали восени 1947 р. у криївці «Полтави» зародилася ідея написати брошуру «Хто такі бандерівці та за що вони борються», яка згодом у підпіллі набула масового розповсюдження українською та російською мовами:

«Для поборювання підпілля большевики запрягли всі засоби інформації, затоплюючи в брехні і знеславляючи його учасників, пришиваючи їм агентурну роботу на користь чужих роз-

¹⁰⁷ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто-Львів: Видавництво Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Савчин М. Тисяча доріг (Спогади). – С. 174-176.

відок. У теренах, де діяло підпілля, большевицька пропаганда ще не мала надто великого впливу. Одначе у східніх областях населення небагато знало про підпільну боротьбу і формувало свою думку про неї під впливом офіційної пропаганди. Для них треба було видати брошуру, в якій доступно з'ясовувалось би питання: хто такі повстанці й за що ведуть боротьбу.

Таку брошуру взявся опрацювати Полтава. При всебічному обговорюванні положень, які треба порушити в брошурі, виринуло наприкінці питання її назви. Пропозицій було кілька, між ними одна, «Хто такі бандерівці та за що вони борються», запропонована Полтавою. Всі згоджувались, що така назва відразу приверне увагу читача, а отже, сповнить свою місію. Окреслення підпілля назвою «бандерівці», спопуляризованою ворожою пресою і радіом ще за німецької окупації, стало відоме не тільки по всій Україні, але й по всьому Радянському Союзу ще під час фронтових дій. У Червоній армії, що просувалась теренами дій повстанців, велась пропаганда проти «бандерівців», а війська НКВД були заангажовані в боротьбу з УПА. Вернувшись після війни додому, радянські солдати рознесли цю назву по всій імперії, називаючи нею також боротьбу УПА»¹⁰⁸.

Своєрідну оцінку діяльності П. Федуна та його референтури в цей період знаходимо у розділі «Власні спостереження» звіту референта пропаганди Дрогобицького окружного проводу ОУН Володимира Фрайта – «Владана»¹⁰⁹:

«Прислана література з гори є така влучна, сильна і ударна по ворогові, якій важко протиставитися. Таку оцінку дають наші літературі наші читачі з легальщини, зокрема наддніпрян-

¹⁰⁸ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто-Львів: Видавництво Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Савчин М. Тисяча доріг (Спогади). – С. 179-180.

¹⁰⁹ **Фрайт Володимир Васильович** («Батько», «Жар», «Інж. К. Владан», «Владан», «Вир», «Карб», «АГБ», «Владко», «Роман», «96», «082», «016», «16»; 1911 р., с. Лішня Дрогобицького р-ну Львівської обл. – 13.12.1951 р., с. Сваричів Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.). Навчався у Стрийській гімназії, на агрономічному факультеті Львівської політехніки (закінчив у час німецької окупації). Член ОУН (1930-ті). Інструктор Хліборобського вишколу молоді товариства «Сільський господар» у Стрию (1936 – 1939). Учасник похідних груп ОУН (1941), провідник Звягельської округи на Житомирщині (08. – 09.1941). Редактор окружного осередку пропаганди Дрогобиччини (1945), окружний референт пропаганди (01.1946 – 05.1949), в. о. політвиховника тактичного відтинка УПА «Маківка» (I пол. 1947), окружний провідник ОУН Дрогобиччини (05.1949 – поч. 08.1950), окружний провідник ОУН Калушини (поч. 08.1950 – 12.1951), член Карпатського крайового проводу ОУН (1951). Загинув у кривці, не бажаючи здаватись живим, застрілювався. Відзначений Бронзовим Хрестом заслуги УПА (30.07.1950).

ці – професори і студенти університетів у Львові і Ужгороді. Подивляють вони, що в підпіллі не лише знаходяться такі сильні політики і публіцисти, але що в таких невідрадних обставинах потраплять розгортати наукову працю так глибокого змісту, поперту дуже сильними фактами, що влучно розв’язують усі життєві проблеми та завдають нищівного удару по Советському Союзу (відгомін на статті в «Ідея і чин» ч. 10 і Концепція Самостійної України)...»¹¹⁰.

Одним із завдань П. Федуну – «Севера», як керівника ГОСП, був підбір та вишкіл нових пропагандистів, які б могли писати статті на актуальні теми. Відомо, що в травні 1947 р. Петро Федун зустрівся з Катериною Зарицькою – «У. Кужіль». Зі свідчень самої К. Зарицької випливає, що «Север» був добре поінформований про зміст її статей. Вважав їх сухими, написаними не в пропагандивному стилі, такими, що не відповідають потребам сьогодення. Висловивши критичні зауваження, запропонував власний підхід до висвітлення суспільно-політичного становища українського руху опору. Одночасно заявив, що в таких рефератах тепер мало потреби і рекомендував писати у виховному дусі – легко, більш зрозуміло, як ілюстративний матеріал використовувати події з історії України. Порадив також до осені 1947 р. написати реферати на теми: «Світлі постаті з історії України», «Змагання до державності українського народу», «Богдан Хмельницький», «Переяславська Рада» та ін. Це завдання залишилося нереалізованим, оскільки 21 вересня 1947 р. Катерину Зарицьку заарештували органи МГБ¹¹¹.

Один з керівників збройного підпілля в Україні Василь Галаса – «Орлан» під час слідства стверджував, що саме за дорученням П. Федуну він написав три статті, відхилені останнім. Лише після доопрацювання одна з них була опублікована під назвою «Форма і тактика боротьби ОУН за УССД єдиноправильні»¹¹².

Восени 1947 р. співробітниками МГБ було заарештовано кількох членів ОУН, які мали безпосереднє відношення до роботи ГОСП, що дало змогу встановити приблизне місце дислокації Петра Федуну – «Полтави» та його підлеглих. Так, 17 ве-

---

¹¹⁰ Владан. Звіт з пропагандивної роботи Самбірщини, Стрийщини, Турчанщини за час від 1 липня 1947 р. до 30 червня 1948 р. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 51. – Арк. 227.

¹¹¹ Онишко Л. Катерина Зарицька. Молитва до сина. – С. 84.

¹¹² ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 2. – Арк. 115.

ресня у Чехословаччині був заарештований Володимир Порендовський – «Семенюк»¹¹³, а 24 грудня у містечку Дашава Стрийського району Львівської області – Люба Возняк – «Люба»¹¹⁴.

На основі отриманих даних оперативна група МГБ УРСР у м. Львові та УМГБ у Львівській області ретельно розробили план масштабної військово-чекістської операції під кодовою назвою «Ущелина». Передбачалося силами військ МГБ одночасно надійно заблокувати села Ямельниця, Корчин, Крушельниця, Орів та Коростів і район г. Парашка, де були розташовані криївки ГОСП, з метою виявлення та ліквідації учасників ОУН.

Перед початком операції військові частини були розміщені в містах Дрогобичі, Трускавці, Стебнику та інших навколишніх населених пунктах з таким розрахунком, щоб уночі вони могли здійснити несподіваний кидок на 10 – 20 км. у район проведення операції. В ніч з 1 на 2 лютого 1948 р. війська МГБ здійснили марш через гори і одночасно заблокували всі села згідно з планом операції. Розшук підпільників розпочався о 8:00 2 лютого 1948 р.

Одна з пошукових груп на схилі г. Парашка виявила капітально обладнаний бункер П. Федуна. Підпільників врятувала спостережливість його підлеглих. Зважаючи на небезпеку, всі мешканці бункера негайно покинули його¹¹⁵. Повстанці, вийшовши з криївки через гору Кичера, схилами гори Парашки відступили в ліс за с. Коростів Сколівського району Львівської області, де і перечекали облаву¹¹⁶.

Цей випадок, зі слів секретарки «Полтави» Надії Якимович – «Оксани», згодом у своїх спогадах описала Марія Савчин – «Марічка»:

«Вони сиділи в бункері, нікуди не виходили, бо ще лежав великий сніг, і про облаву нічого не знали. Якось Доля¹¹⁷ вдосвіта, близько 3-ої години, проходячи біля входових дверей, вловила з двору легкий запах диму. В бункері випалилось ще звечора, а мисливці не ночували б у таку холодну ніч у лісі. Єдиний, хто міг

¹¹³ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75172фп. – Т. 1. – Арк. 9.

¹¹⁴ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуна у 1944-1951 рр. – С. 7; Украинские буржуазные националисты. – Москва, 1963. – С. 110.

¹¹⁵ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуна у 1944-1951 рр. – С. 7-8.

¹¹⁶ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 34-35.

¹¹⁷ «Доля» – Богдана Світлик.

бути, це емведівські війська, що переводили облави і заночовували на місцях. Доля розбудила всіх. Тоді й інші підтвердили запах диму. Треба було зразу покинути бункер, бо завтра облава могла обійняти їхню територію. Вдяглися, схопили зброю і стали обережно віддалятися, змилюючи за собою сліди. До ранку не залишилось багато часу, та й по снігу важко було відступати. Два тижні вони, майже у голоді, перебували в лісах, поки не станув сніг.

Їхні здогади підтвердились. Це була облава. Зараз же наступного дня ще до полудня упав бункер Полтави. Облаву проводило само київське МВД, серед якого було багато вищої ранги старшин. Це вказувало, що, можливо, на бункер була «всипа» і вони знали точно, кого шукали. Шукали дуже ретельно і знайшли не тільки бункер, але й магазини з харчами і бібліотекою, хоч вони були закопані в землі та добре замасковані. Виявили навіть поодинокі банки з архівом і літературою, теж закопані в землі. Впали, отже, їхні матеріали. Залишились живими люди, а це найважливіше. Полтава вже закінчив був писати брошуру Хто такі бандерівці, але в поспіху не захопив зі собою рукопису, і він попавсь гебістам ще до видання його в підпіллі. Захопив тільки нотес, в якому виготовляв плян брошури і писав замітки. На підставі цього нотеса він улітку 1948 року написав наново свою працю»¹¹⁸.

Всього за час проведення операції з 2 по 9 лютого було вбито 44 і заарештовано 26 підпільників ОУН, серед них: 5 співробітників ГОСП, 5 співробітників Дрогобицького окружного проводу ОУН, 5 співробітників Дрогобицького надрайонного проводу ОУН, 9 співробітників районних проводів ОУН, 9 кущових та станичних ОУН, 26 рядових підпільників. У районі операції було виявлено та знищено понад 100 криївок, вилучено 5 кулеметів, 13 автоматів, 24 гвинтівки, 13 пістолетів, 8 гранат, понад 2000 набоїв, 1 друкарню, 3 радіоприймачі, 3 друкарські машинки, значну кількість документів і підпільної літератури та інше майно¹¹⁹.

Заарештована 21 вересня 1947 р. зв'язкова Р. Шухевича Катерина Зарицька – «Монета» протягом тривалого часу відмовлялася назвати місця перебування П. Федуну, і лише на допиті 30 березня 1948 р. розповіла, що його сховище розташовувалось біля підніжжя г. Кичера на Сколівщині.

¹¹⁸ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто-Львів: Видавництво Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Савчин М. Тисяча доріг (Спогади). – С. 203.

¹¹⁹ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 9.

5 – 6 квітня 1948 р. співробітники Управління МГБ у Дрогобицькій області на схилах г. Кичера провели ще одну чекістсько-військову операцію на підставі свідчень К. Зарицької. Вони виявили бункер П. Федуна, однак він виявився порожнім – підпільники помітили наближення військ МГБ і перейшли в гори на межі Славського району Дрогобицької області та Болахівського району Станіславської області. Під час переслідування співробітники МГБ вбили охоронців П. Федуна «Чуприну» та «Клименка»¹²⁰.

Загалом варто відзначити, що Петро Федун – «Полтава» у своїй діяльності відзначався дуже доброю конспірацією, що часто рятувало його від загибелі. Вся діяльність підлеглого йому осередку пропаганди була чітко налагоджена та регламентована. Адміністратор ГОСП (в його обов'язки входили: підбір місць дислокації та будівництво криївок, забезпечення осередку всіма технічними засобами, що були необхідними для роботи, заготівля продуктів, забезпечення зв'язком тощо) заздалегідь готував місця укриття для співробітників референтури пропаганди. Як правило, у розпорядженні П. Федуна були основна та запасна бази. На основній базі завжди дислокувався «Полтава» зі своїм апаратом та частиною боївки охорони, а на запасній – адміністратор ГОСП з рештою охоронцями. Так, до 1948 р. основна база референтури знаходилася у лісовому масиві на північному схилі г. Парашка поблизу сіл Корчин та Крушельниця Сколівського району Львівської області. Запасні криївки у цей час були побудовані в лісовому масиві «Гута», що біля с. Орявчик цього ж району. Саме ця база (взимку 1947 – 1948 рр. тут переховувався О. Дяків – «Горновий») допомогла йому разом з підлеглими щасливо перебути облави лютого-березня 1948 р.¹²¹.

Відтак основною територією базування «Полтави» був лісовий масив на г. Бесарабка, що біля с. Козаківка Болахівської міськради Івано-Франківської області (ця база діяла до березня 1950 р., поки не була виявлена і ліквідована військами МГБ), а запасною територією базування був лісовий масив «Кремінь», що між селами Тухля, Гребенів, Головецько і Козьова Сколівського району Львівської області (база діяла два роки – до травня 1950 р.)¹²².

¹²⁰ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуна у 1944-1951 рр. – С. 9.

¹²¹ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75390фп. – Т. 1. – Арк. 36-37.

¹²² Там само. – Арк. 38-40.

У кінці травня 1948 р. П. Федун разом з О. Дяківим, В. Галасою, М. Савчин, Х. Гонтарем та охоронцями М. Воскресом – «Мироном», «Зенком» і «Беркутом» ходив у Миколаївські ліси, що на Львівщині, де в той час відбувалася нарада Проводу ОУН в Україні¹²³. Одним із рішень цієї наради було спорядити кур'єрську групу до Німеччини, де базувалися закордонні представництва українського визвольного руху.

Згідно рішення цієї наради була сформована кур'єрська група до складу якої увійшли: поручники УПА Іван Паськів – «Явір»¹²⁴ та Василь Сколоздра – «Грабенко»¹²⁵, хорунжий УПА Микола Мельничин – «Кірам»¹²⁶ та Михайло Горчин –

---

¹²³ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 9.

¹²⁴ **Паськів Іван Микитович** («Явір»; 1912 р., с. Верин Миколаївського р-ну Львівської обл. – 3.05.1950 р., біля с. Діброва Миколаївського р-ну Львівської обл.). Заарештований польською поліцією 30.12.1934 р., засуджений окружним судом у Стрию 15.03.1936 р. у «Веринській справі» до 8 років ув'язнення (з врахуванням амністії). Командир чоти в батальйоні «Нахтігаль», хорунжий; відтак у 201 батальйоні «Щуцманшафт» (04.1941 – 12.1942). Командир сотні УПА на Миколаївщині (1944 – 1946), старшина для доручень Головного Командування УПА, зв'язковий з закордоном. Старший булавний, хорунжий (15.04.1945), поручник (22.01.1946) УПА, відзначений Срібним Хрестом бойової заслуги 1-го класу (25.04.1945), Золотим Хрестом бойової заслуги 1-го класу (26.08.1949, помертено).

¹²⁵ **Сколоздра Василь** («Грабенко»; 13.11.1919 р., с. Верин Миколаївського р-ну Львівської обл. – 3.11.1987 р., м. Маямі, США). Підстаршина куреня «Нахтігаль». Від 09.1943 р. сотенний в загоні ім. Хмельницького ВО «Заграва». Командир ТВ «Асфальт» ВО 2 «Буг» (09.1945 – літо 1946), старшина для особливих доручень при штабі ВО 2 «Буг» (1946 – 1948), кур'єр від Проводу ОУН в Україні до Проводу ЗЧ ОУН (08. – 09.1948). Від 1949 р. проживав у Мюнхені (Німеччина), член ЗЧ ОУН, охоронець С. Бандери. Булавний, старший булавний, хорунжий (22.01.1946), поручник (22.01.1946), відзначений Бронзовим Хрестом бойової заслуги (5.09.1946), Срібним Хрестом бойової заслуги 1-го класу (15.10.1949), похвалою в наказі ВО (4.05.1946) і Відзначенням за рани (15.06.1946).

¹²⁶ **Мельничин Микола Григорович** («Кірам»; 19.08.1910 р., с. Надітичі Миколаївського р-ну Львівської обл. – 12.12.1950 р., в лісі біля с. Сукіль Болехівської міськради Івано-Франківської обл.). Член ОУН з поч. 1940-х рр. Стрілець батальйону «Нахтігаль». Заступник командира сотні в ТВ «Асфальт» (1946), командант бойки охорони керівника Львівського крайового проводу ОУН Зиновія Тершаковця – «Федора» (1946 – 1948), кур'єр від Проводу ОУН в Україні до Проводу ЗЧ ОУН (08. – 09.1948). Восени 1949 р. у складі групи кур'єрів десантувався в Карпатах, де командував спеціальною бойкою зв'язку (осінь 1949 – 12.1950). Старший булавний, хорунжий (22.01.1947) УПА, відзначений Бронзовим Хрестом бойової заслуги і Золотим Хрестом бойової заслуги 1-го класу (26.08.1949), Срібною зіркою. Загинув у криївці під час облави.

«Грузин»¹²⁷. До цієї групи П. Федун від своєї референтури долучив Х. Гонтара – «Степового» та бойовика М. Воскреса – «Мирона». Вказана група виконала своє завдання, хоча в дорозі, на території сучасної Чехії, переслідувана ворогом, втратила трьох членів: 10.09.1948 р. на мості ріки Морави нижче Зліна – «Грузина», 25.09.1948 р. на полях між Ркіни і Адамовом біля Брна – «Мирона», та 29.09.1948 р. в с. Ліповець біля Брна – «Степового»¹²⁸.

Загалом варто відзначити, що база П.Федуна постійно використовувалася як пункт відправки і прийому кур'єрів на лінії Провід ОУН в Україні – Провід ЗЧ в Мюнхені, ЗП УГВР. Більше того, в його підпорядкуванні постійно були запасні кур'єри, які весь час дислокувалися неподалік.

Для прикладу можна навести ще кілька випадків, що вказують на те, що повстанська група П.Федуна була ключовою на цій кур'єрській лінії.

У ніч на 31 травня 1950 р. з американського літака біля с. Тянява Болахівської міськради Івано-Франківської області було скинуто чотирьох парашутистів, кур'єрів ЗЧ ОУН, на чолі з Михайлом Дудою – «Громенком»¹²⁹. Їхнім завданням було налагодити зв'язок із П.Федуном¹³⁰.

---

¹²⁷ **Горчин Михайло** («Грузин»; 22.04.1920 р., с. Велика Воля Миколаївського р-ну Львівської обл. – 10.09.1948 р. на мості ріки Морави нижче Зліна, Чехія). Член Просвіти. В УПА ще за німців, чотовий сотні І. Паньківа – «Явора», командир сотні «Бойки» (03.1946 – весна 1948). Кур'єр від Проводу ОУН в Україні до Проводу ЗЧ ОУН (08. – 09.1948). Загинув під час виконання завдання. Хорунжий УПА (14.10.1947), відзначений Срібним Хрестом бойової заслуги 1-го класу (15.10.1949, посмертно).

¹²⁸ Сурма. Видання Закордонних частин Організації Українських Націоналістів. – 1949. – Ч. 3. – 31 березня. – С. 9.

¹²⁹ **Дуда Михайло** («Громенко», «Зиновій»; 12.11.1921 р., с. Сороки-Львівські Пустомитівського р-ну Львівської обл. – 7.07.1950 р., біля с. Тянява Болахівської міськради Івано-Франківської обл.). Член ОУН з 1937 р. Вояк батальйону «Нахтігаль» (1941). Від 1943 р. в УПА, військовий інструктор підстаршинської школи «Дружинники». Від кінця 1944 р. – на Закарпатті, організатор і командир першої сотні УПА на Перемищині. Командир відділу «Ударники-2» (1945 – 1947). 11.09.1947 р. з групою вояків пробився в Західну Німеччину. Автор книги спогадів «У великому рейді» (Мюнхен, 1956). У 1950 р. відправлений керівником кур'єрської групи в Україну. Загинув у бою з оперативною групою МГБ. Поручник (22.01.1946), сотник УПА. Відзначений Срібним Хрестом бойової заслуги 2-го класу (25.04.1945), Золотим Хрестом бойової заслуги 2-го класу (15.02.1946), Золотим Хрестом бойової заслуги 1-го класу (28.07.1950).

¹³⁰ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуна у 1944-1951 рр. – С. 15.

В ніч з 19 на 20 травня 1951 р. у Карпатах десантувалася кур'єрська група у складі чотирьох осіб: Василя Охримовича – «Пилипа»¹³¹, Петра Стиранки – «Максима»¹³², Йосипа Кита – «Осипа»¹³³ та «Рубана». На місці приземлення (полонина біля г. Шабела в Сколівському районі) парашутистів зустріли охоронці П. Федуна Олексій Савчин – «Грицько»¹³⁴ і «Дем'ян»¹³⁵ та провели до місця його дислокації¹³⁶.

¹³¹ **Охримович Василь Остапович** («Бард», «Грузин», «Далекий», «Дальній», «Кузьма», «Пилип», «Чужий»; 25.05.1914 р., м. Львів – 03.1954 р., м. Київ). Навчався у Тернопільській гімназії, звідки виключений за приналежність до ОУН, закінчив Малу духовну семінарію у Львові (1936). Член УВО, відтак ОУН, політв'язень польських тюрем (10. – 12.1931, 10.1933), табору в Березі Картузькій (1935 – 1936); заарештований в Тернополі у 08.1937 р., засуджений 11-14.03.1938 р. на 8 років ув'язнення, вийшов на волю у 09.1939 р. Учасник II ВЗ ОУН у Кракові (31.03. – 3.04.1941), член УНК у Кракові (06.1941), голова української державної адміністрації Тернопільської області (літо 1941 р.), крайовий провідник ОУН ЗУЗ (II пол. 1943 р.), учасник III НВЗ ОУН (21-25.08.1943), член Проводу ОУН. Член Ініціативного комітету для створення УГВР, учасник ВЗ УГВР (11-15.07.1944), член УГВР. На еміграції в Німеччині, провідний член ЗП УГВР (1946 – 1951) і ЗЧ ОУН (1945 – 1948). Повернувся в Україну 20.05.1951 р., довгий час перебував на місці постою П. Федуна – «Полтави». Захоплений співробітниками МГБ 6.10.1952 р., засуджений Воєнним трибуналом Київського військового округу в 1954 р. до розстрілу, страчений. Майор-політвиховник УПА (14.10.1951), відзначений Золотим Хрестом бойової заслуги УПА 2-го класу (20.10.1951).

¹³² **Стиранка Петро** («Максим», «Мак»; (? – ?). Кур'єр Проводу ЗЧ ОУН до Проводу ОУН в Україні. Радист групи Василя Охримовича – «Пилипа», яка десантувалася з літака в Карпатах в ніч з 19 на 20.05.1951 р. Правдоподібно, що восени 1951 р. був захоплений МГБ та пішов на співпрацю з ворогом.

¹³³ **Кит Йосип Іванович** («Осип», «Денис»; 1920 р., с. Дністрик Старо-самбірського р-ну Львівської обл. – 6.09.1951 р., Долинський р-н Івано-Франківської обл.). Комендант боївки охорони провідника Карпатського крайового проводу ОУН Степана Слободяна – «Єфрема» (1950), кур'єр Проводу ОУН до Проводу ЗЧ ОУН. У травні 1951 р. десантувався з літака в Україні з метою налагодження зв'язку з П. Федуном – «Полтавою». Старший вістун УПА, відзначений Золотим Хрестом бойової заслуги 1-го класу (20.10.1951).

¹³⁴ **Савчин Олексій Федорович** («Яків», «Грицько», «Гриць»; 1924 р., с. Головецько Сколівського р-ну Львівської обл. – ?). Член ОУН (1944), стрілець місцевого СКВ (1944 – 1947), зв'язковий від окружного проводу до референтури пропаганди Проводу ОУН (1947 – 1948), бойовик при осередку ГОСП (1948 – 1952). Захоплений енкаведистами 5.05.1952 р. Засуджений до 25 років позбавлення волі. Подальша доля не відома.

¹³⁵ **«Дем'ян»-«Галайда»** (1924 р., Самбірський р-н Львівської обл. – ?). Ім'я – Дмитро. Стрілець сотні «Біра» на Закерзонні (1944 – 1947), бойовик Дрогобицького окружного проводу ОУН (1947 – 1948), охоронець П. Федуна – «Полтави» (осінь 1948 – 1950).

¹³⁶ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 44. – Арк. 222-234.

Зиму 1948 – 1949 рр. Петро Федун разом із співробітниками ГОСП «Ясною», «Надею» та охоронцями «Василем», «Юрком» і «Орестом» планував перебути у криївці, розташованій у лісі біля с. Козаківка Болехівської міськради Івано-Франківської області. Проте у кінці грудня 1948 р. війська МГБ у районі сіл Козаківка Болехівської міськради Івано-Франківської області та Либохора Сколівського району Львівської області проводили велику облаву. Стійковим вдалося заздальгідь виявити наближення ворога, криївка була підпалена, а повстанці почали відступати. Енкаведисти їх переслідували, в результаті чого 29 грудня 1948 р. неподалік від с. Либохора загинула Богдана Світлик – «Ясна», а решті підпільників вдалося щасливо відірватися від облавників¹³⁷. У цій криївці до рук ворога попали звіти територіальних клітин ОУН за серпень 1947 – вересень 1948 рр., що унеможливило вміщення у 3-є число «Осередку пропаганди і інформації при Проводі Організації Українських Націоналістів (ОУН)» даних про більшовицьку політику і повстанську боротьбу на українських землях¹³⁸.

Після втрати основного схрону П. Федун був змушений разом зі своєю групою передислокуватися на запасну територію – у криївку біля с. Тухля Сколівського району Львівської області, де на той час вже перебувала частина співробітників та охоронців ГОСП на чолі з адміністратором Юрієм Поповичем – «Відважним»¹³⁹. На нове місце зимівлі вони прибули 3 січня 1949 р.¹⁴⁰. В одній криївці розташувалися П. Федун – «Север», Н. Якимович – «Надя» та адміністратор ГОСП Ю. Попович – «Вільховий», а в іншій – Г. Кочан – «Роман», Василь

---

¹³⁷ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 38; Іщук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 9.

¹³⁸ Осередок пропаганди і інформації при Проводі Організації Українських Націоналістів (ОУН). – Травень, 1949. – Ч. 3. – С. 28.

¹³⁹ **Попович Юрій Федорович** («Павлюк», «Вільховий», «Мак», «М-14», «П-42», «К-14»; 1913 р., с. Труханів Сколівського р-ну Львівської обл. – ?). На нелегальному становищі з 1944 р. (за німців). Господарчий референт Сколівського районного проводу ОУН (01.1945 – 10.1946), Стрийського надрайонного проводу ОУН (10.1946 – 07.1947), Турківського надрайонного проводу ОУН (07.1947 – 05.1948), адміністратор ГОСП (05.1948 – 05.1950), провідник Сколівського районного проводу ОУН (05.1950 – 19.07.1950). Підступно захоплений у полон провокативною групою МГБ 19.07.1950 р.

¹⁴⁰ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 38; Іщук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 9-10.

Дяків – «Славко»¹⁴¹, Федір Гнатів – «Шугай»¹⁴², Мирон Барда – «Чорноморець»¹⁴³, Ярослав Нагляк¹⁴⁴ – «Жук»¹⁴⁵.

Петро Федун – «Полтава»
із зв'язковою
Галиною Голяяд – «Мартою»
(Фото зі збірки ГДА СБУ).

---

¹⁴¹ **Дяків Василь Федорович** («Славко»; 1928 р., с. Бряза, тепер с. Козаківка Болехівської міськради Івано-Франківської обл. – 1949 р.). Охоронець референтури пропаганди Проводу ОУН в Україні та її керівника П. Федуну – «Полтави». Загинув під час облоги.

¹⁴² **Гнатів Федір Дмитрович** («Шугай»; 18.09.1927 р., с. Труханів Сколівського р-ну Львівської обл. – 12.12.1950 р., біля с. Сукіль Болехівської міськради Івано-Франківської обл.). Охоронець П. Федуну – «Полтави» (1948 – літо 1950), бойовик Славського районного проводу (1950). Загинув під час облоги в лісовому масиві біля с. Сукіль. Похований в м. Болехів Івано-Франківської обл.

¹⁴³ **Барда Мирон Михайлович** («Чорноморець»; 1925 р., с. Кути Буського р-ну Львівської обл. – 12.08.1951 р., с. Поляниця Болехівського р-ну Івано-Франківської обл.). У 1944 р. навчався у Львові на курсах водіїв. Весною 1944 р. перейшов на нелегальне становище, діяв у складі боївки неустійненого районного проводу ОУН, відтак був направлений на підстаршинський вишкіл у Карпати. З наближенням лінії фронту перейшов на Закарпаття. Стрелець сотні «Біра» на Закарпатті (1944 – 1947), стрелець сотні «Грузина» (1947 – 1948), стрелець боївки охорони ГОСП (1948 – 1949), охоронець П. Федуну – «Полтави» (1949 – 1951), адміністратор ГОСП (1951). Загинув під час облоги.

¹⁴⁴ **Нагляк Ярослав Іванович** («Жук»; 16.09.1922 р., с. Тухля Сколівського р-ну Львівської обл. – 24.10.1950 р., біля с. Грабовець Славської селищної ради Сколівського р-ну Львівської обл.). Член ОУН. У підпіллі з 1944 р. Стрелець станичної боївки ОУН с. Тухля (1944 – 1948), бойовик надрайонного провідника ОУН «Максима» (1948), стрелець боївки охорони П. Федуну – «Полтави» (05.1948 – 06.1950), станичний с. Тухля (06.1950 – 10.1950). Загинув під час облоги.

¹⁴⁵ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75386фп. – Т. 1. – Арк. 38-39.

У липні 1949 р. П. Федун у супроводі своїх охоронців ходив у Бібрецькі ліси на Львівщині, де відбулася чергова нарада членів Проводу ОУН¹⁴⁶.

Повернувшись з наради, він продовжував діяти на звичній території, а зиму 1949 – 1950 рр. разом зі співробітницею ГОСП Галиною Голяд – «Мартою»¹⁴⁷ та охоронцями «Орестом» і «Остапом» перебув у криївці керівника Долинського надрайонного проводу ОУН Ярослава Зборика¹⁴⁸ – «Орленка»¹⁴⁹.

Розформування відділів УПА та перехід до збройного підпілля надали ще більшого значення справі пропаганди як вагомому

---

¹⁴⁶ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 10.

¹⁴⁷ **Савицька (за чол. – Голяд, Дребот) Галина Омелянівна** («Оксана», «Ярина», «Р», «Марта», «Ганна», «Марта Гай», «25»; 30.06.1922 р., м. Львів – 2.01.2003 р., м. Київ). Народилася в сім'ї службовців. Дитинство пройшло в польському містечку Баранові над Віслою, де навчалась у польській школі та гімназії у Тарнові. Член ОУН (1939). З приходом більшовиків восени 1939 р. – на еміграції. У 1940 р. вийшла заміж за Мирона Голяда – «Влодка», який загинув 1.11.1944 р. на посту заступника референта СБ Проводу ОУН. Провідниця звена жіночої сітки у складі Личаківського районного проводу ОУН м. Львова та вишкільник УЧХ (1943 – 03.1944), заступник референта УЧХ Львівського обласного проводу ОУН (11.1944 – 02.1945), провідниця жіночої сітки та референт УЧХ Перемиського окружного проводу ОУН (02. – 09.1945), зв'язка для окремих доручень Львівського крайового проводу ОУН (10.1945 – 02.1946), на лікуванні у Львові (02.1946 – 04.1945), співробітниця референтури пропаганди Львівського крайового проводу ОУН (05.1946 – 05.1947), Львівського окружного проводу ОУН (05. – 10.1947), Яворівського надрайонного проводу ОУН (10.1947), референт пропаганди Яворівського надрайонного проводу ОУН (11.1947 – 04.1949), виконувала окремі доручення при Львівському окружному проводі (04. – 09.1949), технічний працівник ГОСП та зв'язка Петра Федуну – «Полтави» (09.1949 – 6.05.1950), співробітниця ГОСП (10.1949 – 6.05.1950). Автор збірки поезій «До зорі» (1950), збірки оповідань «Люди підпілля» (1950) та брошури «В'язень». Затримана співробітниками МГБ 6.05.1950 р. у Львові під час спроби зв'язатися з Романом Шухевичем – «Тарасом Чупринкою». Засуджена ВТ військ МВД Львівської області 3-4.04.1951 р. за ст.ст. 20-54-1а, 54-11 КК УРСР до 25 років позбавлення волі та 5 років позбавлення у правах. Термін ув'язнення відбувала у Владимирській тюрмі та Мордовських таборах. Звільнена 20.08.1964 р. Мешкала в м. Бурштин Галицького р-ну Івано-Франківської обл. Брала активну участь у громадському житті, автор низки прозових і літературних творів. Член Національної спілки письменників України (1995), лауреат журналістської премії ім. Петра Полтави. Нагороджена Срібним Хрестом заслуги УПА (6.06.1948). Реабілітована 20.06.1995 р. Померла в Києві, де й похована.

¹⁴⁸ **Зборик Ярослав** («Арсен», «Вир», «Орленко»; ?, м. Болехів Долинського р-ну Івано-Франківської обл. – ?). Референт СБ Калуського надрайонного проводу ОУН (1947), провідник Долинського надрайонного проводу ОУН (10.1947 – 05.1950). Заарештований співробітниками МГБ 14.05.1950 р. Пішов на співпрацю з органами МГБ.

¹⁴⁹ ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 75390фп. – Т. 1. – Арк. 40.

чиннику впливу на суспільство. Проте підпілля постійно втрачало кадри, які могли писати якісні пропагандивні матеріали. Саме тому питання розширення кола авторів завжди було в полі зору П. Федуна. У листі до В. Кука він писав: «Дуже негативно відбивається на нашій проп[агандивній] роботі брак авторів. Прошу взяти до уваги, що в нашій публіцистиці ми від ряду років не маємо ні одного нового автора. Коли в нашій художній літерат[урі] щораз можна почути про нових людей, то тут цілком інакше. Не розумію, чому з КОП-у Запоріжжя обмежуються тільки до листівок і деяких політ[ичних] статей до своїх терен[ових] журналів? Там сьогодні (хоч конкретно не знаю, який там сьогодні стан) ще, мабуть, найбільші сили з-поміж усіх інших КОП-ів. Їх треба було б сильніше запрягти до опрацювання певних речей для ширшого використання, в першу чергу – до опрацювання деяких тем, намічених в останній Інстр[укції] ГОСП-у»¹⁵⁰.

Відомо, що саме П. Федун у 1951 р. ініціював створення мережі кореспондентів серед членів підпілля, до якої планувалося залучати насамперед провідників різного рівня, що було оформлено відповідною інструкцією. Зокрема, в листі до В. Кука він писав: «...Ідея і мотиви інституції кореспондентів ГОСП-у – викладені в самій інструкції. Вважаю, що доцільно оформити в характері таких кореспондентів якомога більшу кількість пров[ідних] кадрів – усіх, хто може щось «написати»...»¹⁵¹.

Після загибелі 5 березня 1950 р. у Білогорщі під Львовом Романа Шухевича – «Тараса Чупринки» відбулися зміни в керівництві воюючої України. У червні 1950 р. на конференції ОУН керівником Проводу ОУН було обрано Василя Кука – «Леміша», його ж затверджено на посаді Головного командира УПА та Голови Генерального Секретаріату УГВР. Тоді ж рішенням УГВР від 15.07.1950 р. П. Федун – «П. Савчука» було затверджено заступником Головного Командира УПА¹⁵², а відтак він обійняв ще й пост заступника Голови Генерального Секретаріату УГВР¹⁵³.

¹⁵⁰ Лист П. Федуна до В. Кука ч. 4/51 від 20.08.1951 р. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 87. – Арк. 13.

¹⁵¹ Там само. – Арк. 14.

¹⁵² ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 5. – Арк. 9.

¹⁵³ Повідомлення [про смерть П. Федуна] // Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 10: Українська Головна Визвольна Рада: документи, офіційні публікації, матеріали. Кн. 3: 1949-1952. – Торонто, 1984. – С. 53-54; Мороз В. Історія створення і діяльності Української Головної Визвольної Ради // Визвольний шлях. – 2004. – Кн. 7. – С. 104-106.

Ще в 1949 р. на П. Федуна каральні органи завели окрему розшукову справу під кодовою назвою «Шакал»¹⁵⁴. У 1950 р. створено спеціальну міжобласну опергрупу МГБ (нараховувала 20 співробітників), яка займалася лише його пошуками.

Особливо натиск облавників П. Федун відчув восени 1951 р. З огляду на це він вирішив перейти зимувати в Жидачівський район Львівської області, де базувався крайовий провідник ОУН Роман Кравчук – «Петро»¹⁵⁵. 18 листопада 1951 р. «Полтава» разом зі своєю охоронною боївкою прибув на місце постою останнього у Вишнівському лісі¹⁵⁶.

У грудні 1951 р. співробітники МГБ отримали інформацію, що в районі сіл Вишнів і Новошини переховується хтось із членів Проводу ОУН. Зважаючи на це, управління 2-Н МГБ УРСР спільно з управліннями МГБ в Дрогобицькій та Станіславській областях ретельно розробило план військово-чекістської операції. Передбачалося щільно заблокувати лісові масиви та населені пункти, аби не допустити втечі підпільників, а потім провести ґрунтовний пошук криївок. Район пошуку був розділений на дев'ять секторів. Керівникові кожного сектору було поставлено завдання – уважно оглянути місцевість на предмет наявності підземних сховищ, розшукати підпільників і, в міру можливого, захопити їх живими. До операції було залучено 4574 офіцери та солдати, з них – 75 співробітників УМГБ у Дро-

---

¹⁵⁴ Веденеев Д., Биструхін Г. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...». – С. 134.

¹⁵⁵ **Кравчук Роман Миколайович** («Петро», «Максим», «Панас», «Гончаренко», «Лісовий», «Семен», «Степовий», «1718», «1920», «88»; 6.10.1910 р., м. Кам'янка-Бузька Львівської обл. – 21.12.1951 р., біля с. Вишнів Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.). Навчався у Золочівській гімназії. Член Пласту – 22 курінь ім. І. Богуна (Золочів), член ОУН (з 1930-х). Член повітової ексекутиви ОУН Золочівщини (1930-ті), політв'язень польських тюрем (1932, 28.10.1933 – ?, 06.1934 – 31.03.1937, 1938 – 1939). Член Крайового проводу ОУН ЗУЗ (1940 – 1941), в. о. крайового провідника (літо 1941 р.). Організаційний референт Проводу ОУН (1942 – 1951), учасник III НВЗ ОУН (21-25.08.1943), крайовий провідник ОУН ЗУЗ (12.1943 – 1951), заступник голови Проводу ОУН на українських землях (1950 – 1951), голова Президіальної колегії УГВР (1950 – 1951), член Головної команди УПА. Майор (23.05.1950), полковник УПА (14.10.1951), відзначений Золотим Хрестом бойової заслуги 1-го класу (по-смертно). Загинув під час облави біля криївки. Закопаний співробітниками МГБ 28.12.1951 р. у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту №39» УМГБ у Львівській обл. (тюрмі «на Лонцького»).

¹⁵⁶ Акт – звідомлення про обставини й здогадні причини загибелі сл[авної] п[ам'яті] «Максима» й «Полтави» та друзів // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 47. – Арк. 154.

гобицькій області та 78 співробітників УМГБ у Станіславській області, 60 інструкторів зі 110 службово-розшуковими собаками, 500 курсантів навчального загону МГБ, 230 автомашин¹⁵⁷. Операція тривала з 21 по 28 грудня.

Вранці 21 грудня 1951 р. війська МГБ заблокували згаданий район на межі тодішніх Букачівського району Станіславської області та Журавнівського району Дрогобицької області (тепер – територія на стику Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл. і Жидачівського р-ну Львівської обл.) та розпочали пошуки.

У перший день операції одна з пошукових груп неподалік с. Вишнів Букачівського району Станіславської області (тепер – Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.) виявила на поверхні біля криївки трьох підпільників. Зав'язався бій, в результаті якого два підпільники були вбиті (крайовий провідник ОУН на ЗУЗ Роман Кравчук – «Петро» та референт СБ Букачівського районного проводу ОУН Богдан Паньків – «Буря»¹⁵⁸), а третьому (кур'єру «Петра» Євгенові Якиміву – «Богдану»¹⁵⁹) вдалося втекти. Проте через день він загинув у цьому ж лісовому масиві.

23 грудня об одинадцятій годині тридцять хвилин у лісі біля с. Новошини Журавнівського району Дрогобицької області (тепер – Жидачівського р-ну Львівської обл.) курсанти навчального полку МГБ за струменями пари з вентиляційних отворів виявили підземний бункер з підпільниками всередині. Їм запропонували здатися, але вони відмовились і відкрили вогонь з автоматів. Через деякий час, побачивши, що становище безвихідне, підпільники підпалили бункер і пострілялися. Криївка

---

¹⁵⁷ Ішук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуну у 1944-1951 рр. – С. 31.

¹⁵⁸ **Паньків Богдан Михайлович** («Буря»; 1910 р., с. Чернів Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл. – 21.12.1951 р., в лісі біля с. Вишнів Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.) Член ОУН з 1944 р. Референт СБ Букачівського районного проводу ОУН. Загинув під час облави разом з крайовим провідником Р. Кравчуком – «Максимом». Закопаний співробітниками МГБ 28.12.1951 р. у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту № 39» УМГБ у Львівській обл. (тюрмі «на Лонцького»).

¹⁵⁹ **Якимів Євген Миколайович** («Богдан»; 1932 р., с. Колоколин Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл. – 23.12.1951 р., в лісі біля с. Вишнів Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.). Учасник збройного підпілля з 1950 р. Кур'єр Р. Кравчука – «Максима». Смертельно поранений під час облави в лісі біля с. Вишнів. Закопаний співробітниками МГБ 28.12.1951 р. у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту № 39» УМГБ у Львівській обл. (тюрмі «на Лонцького»).

була розкопана солдатами і з неї витягнуто тіла чотирьох повстанців: члена Проводу ОУН Петра Федуна – «Полтави», референта пропаганди Журавнівського надрайонного проводу ОУН Богдана Зобніва – «Миронича»¹⁶⁰, провідника Букачівського районного проводу ОУН Михайла Сенюка – «Скритого»¹⁶¹ та бойовика «Миронича» Григорія Ярему – «Зенка»¹⁶².

Посмертне фото
Петра Федуна.
Львів. 23.12.1951 р.
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

---

¹⁶⁰ **Зобнів Богдан** («Миронич»; 1925 р., Долинський р-н Івано-Франківської обл. – 23.12.1951 р., біля с. Новошини Жидачівського р-ну Львівської обл.). Референт пропаганди Журавнівського надрайонного проводу ОУН. Загинув у криївці разом з П. Федуним – «Полтавою», застрілився. Закопаний співробітниками МГБ 28.12.1951 р. у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту № 39» УМГБ у Львівській обл. (тюрмі «на Лонцького»).

¹⁶¹ **Сенюк Михайло Григорович** («Скритий», «Скритний»; 1915 р., ? – 23.12.1951 р., біля с. Новошини Жидачівського р-ну Львівської обл.). Член ОУН з часів польської окупації, тоді ж за націоналістичну діяльність сидів у тюрмі. Провідник Букачівського районного проводу ОУН. Загинув у криївці разом з П. Федуним – «Полтавою», застрілився. Закопаний співробітниками МГБ 28.12.1951 р. у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту № 39» УМГБ у Львівській обл. (тюрмі «на Лонцького»).

¹⁶² **Ярема Григорій Васильович** («Зенко», «Діброва»; 1924 р., с. Новошини Жидачівського р-ну Львівської обл. – 23.12.1951 р., в лісі біля родинного села). Бойовик провідника Журавнівського надрайонного проводу ОУН Б. Зобніва – «Миронича». Загинув у криївці разом з П. Федуним – «Полтавою», застрілився. Закопаний співробітниками МГБ 28.12.1951 р. у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту № 39» УМГБ у Львівській обл. (тюрмі «на Лонцького»).

У той же день тіла семи загиблих повстанців вантажівкою були доставлені до Львова. У приміщенні Управління МГБ у Львівській області була проведена процедура їхнього впізнання заарештованими учасниками підпілля, у ході якої остаточно було встановлено факт загибелі одного із керівників національно-визвольної боротьби в Україні, провідного її ідеолога Петра Федуна – «Полтави». Коли ж через кілька днів постало питання, що робити з тілами вбитих, то було вирішено їх таємно поховати. Вночі 28 грудня 1951 р. співробітники МГБ закопали тіла Р. Кравчука, П. Федуна, Б. Зобніва, М. Сенюка, Г. Яреми, Є. Якиміва та Б. Паньківа у триметровій ямі з негашеним вапном на території «об'єкту №39» УМГБ у Львівській області (тюрмі «на Лонцького» у Львові)¹⁶³.

Внесок Петра Федуна у визвольний рух належно оцінило командування. У 1946 р. його, як начальника 6-го політвиховного відділу КВШ УПА-Захід, відзначено вирізненням у наказі командира УПА-Захід¹⁶⁴. У подальшому П. Федун був нагороджений трьома хрестами заслуги УПА: у 1947 р* – Срібним Хрестом заслуги (Наказ ГВШ ч. 3/47 від 5.12.1947 р., на основі рішення УГВР від 22.11.1947 р.)¹⁶⁵, у 1951 р** – Золотим Хрестом заслуги (Наказ ГВШ ч. 1/51 від 2.05.1951 р., на основі рішення УГВР від 1.11.1950 р.)¹⁶⁶, а в 1952 р.***, вже по смертно, – Золотим Хрестом бойової заслуги I-го класу (Наказ ГВШ ч. 1/52 від 20.06.1952 р., на основі рішення УГВР від 15.06.1952 р.)¹⁶⁷; окрім того – медалю «За боротьбу в особливо важких умовах»¹⁶⁸.

---

¹⁶³ Іщук О. Розшук органами державної безпеки УРСР керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) Петра Федуна у 1944-1951 рр. – С. 32.

¹⁶⁴ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 200.

* Під псевдом «Север».

¹⁶⁵ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60 – Арк. 256.

** Під псевдом «Волянський».

¹⁶⁶ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60 – Арк. 276.

*** Під псевдом «Полтава».

¹⁶⁷ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60 – Арк. 279-280.

¹⁶⁸ Повідомлення [про смерть П. Федуна] // Літопис Української Повстанської Армії. – Т. 10. – С. 57.

ДОЛЯ РОДИНИ

Доля родини П. Федуна склалася так само трагічно, як і доля десятків тисяч родин учасників національно-визвольної боротьби середини ХХ ст. У 1944 р. спочатку мати Петра Парасковія¹⁶⁹, а за півроку і батько – Микола¹⁷⁰ були виселені на спецпоселення в Ігринський район Удмуртської АРСР¹⁷¹, де працювали в Кушинському ліспромгоспі. У 1956 р. повернулися в рідне село, де й померли: батько – у 1960 р., а мати – у 1962 р.

Петро та Василь Федуни разом із своїми батьками
(Фото зі збірки Степана Лисика)

Брат Петра Федуна – Василь¹⁷² восени 1944 р. перейшов у підпілля, де діяв під псевдом «Мирон» і виконував функції рефе-

---

¹⁶⁹ **Федун Парасковія Дем'янівна** (1889 р. – 2.08.1962 р., с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл.). Мати Петра Федуна – «Полтави». 24 грудня 1944 р. виселена на спецпоселення в Ігринський район Удмуртської АРСР, повернулася в 1956 р. Померла і похована в с. Шниреві.

¹⁷⁰ **Федун Микола Прокопович** (1884 р. – 23.07.1960 р., с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл.). Батько Петра Федуна – «Полтави». 22 червня 1945 р. виселений на спецпоселення в Ігринський район Удмуртської АРСР, повернувся в 1956 р. Помер і похований в с. Шниреві.

¹⁷¹ Веденев Д., Биструхін Г. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...». – С. 134.

¹⁷² **Федун Василь Миколайович** («Мирон»; 8.02.1926 р., с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл. – 26.03.1946 р., біля с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл.). Брат Петра Федуна – «Полтави». Закінчив народну школу. Член Юнацтва ОУН (з 1941 р.), референт пропаганди кущового проводу ОУН (1944 – 26.03.1946). Загинув у криївці, застрілився, щоб не здатися живим у руки ворога.

рента пропаганди кущового проводу ОУН. 26 березня 1946 р. криївку, в якій він знаходився разом з п'ятьма стрільцями сотні «Непоборні», виявлено облавниками на полі біля родинного села Федунів. Після короткого бою, бачачи безвихідність становища і не бажаючи живим потрапляти до рук ворога, Василь Федун застрелився з власного пістолета¹⁷³.

Сестра Анна Семенюк¹⁷⁴ постійно жила в Шниреві, її неодноразово арештовували органи МГБ, проте після допитів звільняли. Востаннє заарештована у 1951 р., але знову ж, після допитів і тортур, звільнена. Далі мешкала в рідному селі, де передчасно померла у 1970 р.¹⁷⁵.

Брат Петра Федун – Василь
(Фото зі збірки
Василя Стрільчука)

Василь, Анна та Петро Федуні.
с. Шнирів. 1943 р.
(Фото зі збірки Богдана Качора)

¹⁷³ Детальніше див.: Романюк М. Вони загинули під Шниревом // Шлях перемоги. – 2002. – 22 травня.

¹⁷⁴ **Федун (за чол. – Семенюк) Анна Миколаївна** (1914 р. – 27.08.1970 р., с. Шнирів Бродівського р-ну Львівської обл.). Сестра Петра Федун – «Полтави». Закінчила народну школу. В перші повоєнні роки неодноразово була арештована органами МВД-МГБ. Працювала в колгоспі.

¹⁷⁵ Зеленчук М. Хто був Петро Полтава // За вільну Україну. – 1992. – 7 квітня.

ТВОРЧА СПАДЩИНА

Творчість П. Федуна – «Полтави» вимагає неупередженого, глибокого скрупульозного вивчення, суворого наукового осмислення. Тут ми зупинимося лише на її вузлових проблемах.

Після падіння Німеччини національно-визвольна боротьба була скерована проти однієї з найсильніших тоталітарних держав у світі, в якій панував сталінський абсолютизм. Цей період відзначався утвердженням необмеженої влади Й. Сталіна, відсутністю демократії та всесиллям карально-репресивних органів. Усі прогресивні норми конституції повністю нехтувалися і залишалися дійсними лише на папері.

На противагу тоталітарній системі український визвольний рух висунув ідею демократизації суспільства, національного самовизначення, свободи та рівності всіх людей. Більше того, українські повстанці зі зброєю в руках при масовій підтримці населення боролися за впровадження в життя цих основних положень. П. Полтава був одним із провідних ідеологів цієї боротьби, безпосередньо причетним до розробки програмових положень українського національно-визвольного руху, формування його стратегічних завдань.

До сьогодні побутує стереотип, що український націоналізм у своїй історії завжди опирався виключно на теорію «інтегрального націоналізму» Дмитра Донцова¹⁷⁶, тоді як історичні факти вказують на інше. У 30 – 50-х роках минулого століття програма ОУН постійно змінювалася та вдосконалювалася. Важливим етапом цих змін стали рішення III Надзвичайного Великого Збору ОУН (серпень 1943 р.), популяризації яких П. Федун присвятив багато зусиль. На Великому Зборі до програми ОУН було введено низку соціально-економічних положень. Стратегія організації будувалася на нових ідеологічно-програмових принципах: соціальної справедливості, демократії, поваги до прав людини й національних меншин, боротьби проти всіх форм імперіалізму та розбудови вільних національних держав. Саме цим питанням була присвячена стаття Петра Федуна «Про програмові постанови III НВЗ» (січень 1946 р.). До них він неодноразово повертався у подальших своїх працях.

---

¹⁷⁶ Ткаченко В. Іронія історії, або «Монументальні колізії сьогодення» // День. – 2008. – 12 лютого.

Виступаючи за побудову безкласового суспільства, Петро Федун послідовно обстоював принцип усупільнення основних засобів виробництва, вважаючи, що контроль держави над основними галузями виробництва сприятиме формуванню такого суспільного устрою. Він писав: «Організація Українських Націоналістів під керівництвом Степана Бандери бореться за побудову в Українській Самостійній Державі такого суспільно-економічного ладу, в якому не буде ні поміщиків, ні капіталістів, ні партійних вельмож, в якому не буде експлуатації людини людиною. Ми боремося за цілковиту соціальну рівність і справедливість, за справжнє безкласове суспільство»¹⁷⁷. Основою такого суспільства, на його думку, мала бути національно-державна та громадсько-кооперативна власність на основні знаряддя і засоби виробництва в народному господарстві.

Щодо земельного питання П. Полтава стояв на становищі національно-державної власності на землю в майбутній Українській державі при індивідуальному або колективному, в залежності від волі селян, користуванні землею. Цю позицію він обстоював і після 1950 р., незважаючи на те, що в Програму ОУН було внесено зміни й задекларовано принцип приватної власності на землю. Більше того, у 1951 р. він написав статтю «Принцип приватної трудової власності на землю в Програмі ОУН», де роз'яснював зміни, внесені в Програму ОУН, хоча сам вважав, що це ще не є остаточним вирішенням питання. Зокрема в листі до Василя Кука, пишучи про цю статтю, П. Полтава констатував: «Я так цю справу пояснив, як на неї дивлюся і розумію. Зрештою, так вона була і подумана (зміняємо цей пункт у першу чергу з мотивів політ[ичної] доцільності. Я вважаю це за потрібно пояснити і підкреслити. Вважаю, що нам доволі швидко прийдеться боротися за реформу цієї справи, і тому недоцільно нам нашого тепер[ішнього] рішення представляти, як найрозумнішої, найкращої з усякого погляду ets розв'язки»¹⁷⁸.

Однією з найважливіших робіт П. Полтави є «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» (1946), де міститься цікавий аналіз євро-

---

¹⁷⁷ Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори / Упоряд. і відп. ред. М. В. Романюк; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Галузевий державний архів Служби безпеки України. – Львів, 2008. – С. 272.

¹⁷⁸ Лист П. Федаун до В. Кука ч. 3/51 від 23.06.1951 р. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 87. – Арк. 90-91.

пейської історії XIX століття у розрізі становлення національних ідей та національно-визвольних рухів, творення колоніальних систем, а також критика марксистських постулатів теорії національного питання та бачення місця України у світовій історії.

«Концепція Самостійної України» передбачала побудову на українських етнічних землях незалежної української держави, в якій уся повнота влади належала б народу. Розглядаючи етапи розвитку української державності, автор приходить до висновку про притаманне природне прагнення українців до самостійного державного існування, а отже закономірною є збройна боротьба проти більшовицьких окупантів.

Розглядаючи проблему державного устрою в майбутній Українській державі, Петро Федун однозначно висловився за встановлення демократичної форми правління парламентського типу, пропагував відхід від однопартійної системи та створення багатопартійного суспільства, пропонував внести до програми ОУН пункт про боротьбу з однопартійною системою, яка в рамках тодішнього СРСР уособлювалася з владою невеликої групи партійних функціонерів. На його думку, саме в парламентській республіці верховна влада належатиме справді всьому народу України. Водночас вважав за необхідне в період здобуття та розбудови української держави запровадження т. зв. «організованої демократії», яка б за умови низької політичної культури українського народу дозволила запобігти анархії. У цей період планувалося обмеження діяльності антинаціональних груп і партій та сприяння розвитку національно свідомим політичним силам. Передбачаючи нестабільність молодій українській державі через міжпартійну незгоду, пропонував створити Фронт українських патріотів, який мав би консолідувати всі національно-державницькі сили. Фронт повинен був залучити всіх «українських патріотів, увесь національний актив до якнайживішої роботи в національному і державному будівництві» і стати «тією жердкою, за допомогою якої ми хочемо щасливо для українського народу і Української Держави перескочити через перші місяці нашого незалежного державного життя». Автор вважав, що лише після закріплення української держави та стабілізації національного життя Фронт можна було б розпустити і дати можливість розвиватися тим політичним партіям, які б сповідували цілі та цінності нашого народу¹⁷⁹.

¹⁷⁹ П. П. За тип організованої демократії в майбутній незалежній Українській державі // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 379-436.

Значне місце відведено критиці комуністичної системи. Викриття суперечностей всередині окупаційного ладу було одним з найпоширеніших методів боротьби українського визвольного руху проти більшовизму і становило найважливіший елемент ідеології ОУН. П. Полтава, як і інші публіцисти підпілля, розвінчував у своїх творах положення комуністичної ідеології, її аргументацію, термінологію, цитуючи праці Леніна, Маркса та Сталіна. Декларовані положення комуністичної ідеології, які мали прогресивний характер і належали до загальнолюдських цінностей: демократичні права і свободи, права націй на самовизначення, недопустимість експлуатації людини людиною, розвиток промисловості, міст, ліквідація неписьменності, несправедливого розподілу бюджетних коштів виразно контрастували з реальною дійсністю радянського режиму – тотальним визиском працюючих верств, жорстокою колоніальною системою господарювання на землях поневолених народів, повною відсутністю будь-яких прав і свобод тощо¹⁸⁰.

Підкреслюючи суперечності між теорією і практикою комунізму, Петро Полтава мав на меті дискредитувати комуністичний режим, викликати недовіру в сприйманні читача до його основних ідеологічних постулатів, досягнути несхвалення, засудження, а відтак і побороювання поневолюючого ладу.

Значне місце у своїх працях П. Федун присвятив поглибленню та пропаганді міжнародної політичної концепції ОУН, що була сформульована у квітні 1942 р. на II Конференції ОУН, виступаючи за перебудову міжнародних відносин на принципі самостійності держав усіх народів. Особливе несприйняття у нього викликали багатонаціональні держави, які вважав зняряддям національного гноблення та експлуатації поневолених народів і які, на його думку, вимагали перебудови на засадах національного самовизначення та демократії¹⁸¹.

Визвольну боротьбу українського народу Петро Федун розглядав як органічну частину світового історичного про-

---

¹⁸⁰ Див. детальніше: Мороз В. Критика комуністичної системи Петром Полтавою // Україна XXI століття: Шлях і мета. Матеріали науково-теоретичної конференції. – Київ, 2002. – Частина 1. – С. 15-18.

¹⁸¹ Полтава П. Чому ми називаємо себе націоналістами [Друга редакція] // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 463-486; Полтава П. Елементи революційності українського націоналізму // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 117-142.

цесу, закономірне явище людського прогресу¹⁸². Вагомим є його внесок у розробку концепції антитоталітарної боротьби поневолених народів Центрально-Східної Європи, в яких він бачив природних союзників українського народу в боротьбі проти спільних ворогів – сталінського режиму та будь-яких форм міжнародного імперіалізму. На його думку, український визвольний рух, як найпотужніший та наймасовіший, узяв на себе роль координатора збройного протибільшовицького спротиву в Європі, одним із виявів якого було проведення пропагандистських рейдів на терени сусідніх держав – Румунії, Чехословаччини, Польщі, Білорусії та країн Прибалтики. Полтава писав: «...Нам треба змагати до того, щоб разом з нами, разом з усім українським народом боролися проти кремлівських імперіялістів усі інші народи, поневолені большевицькою Москвою, щоб разом з нами боролися проти большевицької експлуаторської системи працюючі маси всього Советського Союзу...»¹⁸³.

У повоєнний період в умовах загострення міжнародної політичної ситуації на сторінках підпільних видань розгорнулася дискусія щодо дій українського визвольного руху з огляду на можливість початку Третьої світової війни. Серед керівництва підпілля існували різні погляди на те, як можна використати розгортання «холодної війни» на користь української справи. Петро Федун був серед тих, хто вважав, що український народ у майбутній війні повинен покладатися лише на власні сили. Зокрема в статті «Підготовка третьої світової війни та завдання українського народу» він наголошував, що жоден «визволитель» не буде відстоювати національні права українського народу, а лише дбатиме про зміну суспільно-політичного і соціально-економічного ладу. Отже, у випадку вибуху нової війни необхідно використати ситуацію для створення незалежної української держави. Він писав: «На війну між ССРСР і його противниками ми розраховуємо як на допоміжний момент у нашій боротьбі, як на ту сприятливу обставину, яка полегшить нам визволитися власними силами. Ми завжди ставили і ста-

---

¹⁸² Полтава П. Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 143-186.

¹⁸³ Полтава П. Основна мета нашої боротьби та шляхи до неї // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 273.

вимо сьогодні на сили українського народу, на сили всіх поневолених народів Советського Союзу»¹⁸⁴.

Значне місце в працях П. Федуну займає питання перспектив подальшої боротьби. Проблеми неодноразово обговорювались на нарадах Проводу ОУН, де зважувалися альтернативи збройній боротьбі. П. Полтава у статті «Про наш плян боротьби за визволення України в теперішній обстановці» (квітень 1950 р.) стоїть на позиції продовження збройної боротьби з огляду на неможливість в умовах СРСР вести політичну опозиційну діяльність. Він вважав, що зі знищенням підпілля буде перекреслено всі надії на визволення українського народу, а також особливо наголошував на потребі протидіяти русифікаторській політиці окупантів в Україні.

Важливим джерелом правдивої інформації про міжнародну ситуацію та загострення відносин між двома ворогуючими блоками були передачі західних радіостанцій: «Голосу Америки», «Свободи» та ін. У серпні 1950 р. П. Полтава підготував лист-статтю щодо змісту радіопередач «Голосу Америки» для України, в якій виступив з критикою політичних настанов адміністрації США, що, на його думку, свідомо замовчувала правду про збройну протибільшовицьку боротьбу в Україні. У статті він закликав враховувати національні почуття окремих народів СРСР, особливо українського, їх прагнення до самостійності й державності, наголошував на тому, що значна частина населення УРСР не сприймає капіталізму як суспільного устрою, що український визвольний рух виступає за різноманіття форм власності в майбутній українській державі¹⁸⁵.

Стаття не лишилася поза увагою керівництва збройного підпілля ОУН в Україні. Весною 1951 р. Василь Кук – «Леміш» у листі до Петра Федуну писав про деякі позитивні зміни в підготовці радіопередач «Голосу Америки», проте відзначав, що в них і далі відсутні матеріали про визвольну боротьбу в Україні, які могли б підняти революційно-політичну свідомість народу. З огляду на це він звернувся до Полтави з проханням написати ще

---

¹⁸⁴ Хто такі бандерівці та за що вони борються // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 336-337.

¹⁸⁵ Полтава П. Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі «Голосу Америки» для Советського Союзу // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 537-544.

одного листа на цю тему¹⁸⁶. Виконати це завдання П. Федун уже не встиг, і таке звернення до «Голосу Америки» у 1953 р. написав один з керівників підпілля в Україні Василь Галаса – «Орлан»¹⁸⁷.

Твори П. Федауна вражають своїм рівнем передбачення не лише загальних причин, форм і шляхів розпаду СРСР, а й деталей цього процесу. Усяка політична еміграція, наголошував П. Полтава, має сенс за умови, коли вона працює з переконанням, що обов'язково повернеться на Батьківщину і візьме активну участь в її державному відродженні, коли вона працює в безпосередньому зв'язку з народом на рідних землях та тими політичними чи військовими силами, що в умовах окупації ведуть завзяту національно-визвольну боротьбу. На думку П. Федауна, більшовицька влада може бути ліквідована лише внутрішніми революційними силами внаслідок тих політичних, соціальних та національних суперечностей, що наростають в СРСР, ведуть до нового вибуху, який у підсумку зруйнує імперію.

Своїм аналізом більшовицької системи П. Полтава на кілька років випередив популярну критичну працю югославського комуніста Мілована Джіласа «Новий клас» (1957 р.). П. Федун вдало описав експлуататорський режим в СРСР, очолений новим класом, який він назвав «клясою большевицьких вельмож упривілейованою політично і, вслід за цим, – економічно». М. Джілас пише про «тоталітарне панування партбюрократії», т. зв. нового класу, що володіє монополією на владу, ідеологію та власність¹⁸⁸.

Погляди П. Федауна знайшли відображення в самвидавівських творах, поширюваних Українським національним фронтом, Українською загальнонародною організацією і т. п.¹⁸⁹. Більше того, дисиденти використовували погляди публіциста під час

¹⁸⁶ Лист В. Кука до П. Федауна ч. 1/51, весна 1951 р. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 87. – Арк. 226-227.

¹⁸⁷ Архів Центру досліджень визвольного руху. – Фонд Василя Кука (у процесі опрацювання).

¹⁸⁸ Ребет Д. Вступ // Полтава П. Збірник підпільних писань. – Мюнхен: В-во «Український Самостійник», 1959. – С. 8; Майстренко І. Історія мого покоління. Спогади учасника революційних подій в Україні. – Едмонтон, 1985. – С. 400; Баран В. Україна 1950-1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996. – С. 22.

¹⁸⁹ Ідеї, викладені у самвидавівській статті «Класова та національна боротьба на сучасному етапі розвитку людства», багато в чому перегукується із працею П. Полтави «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу».

підготовки своїх програмних документів. Зокрема, в одній з найбільш значущих, примітних, з нашого погляду, статей самвидаву «Про сучасне і майбутнє України (неповні тези для обговорення)» зазначено: «...З соціального погляду сучасна радянська держава є знаряддям панування державно-партійної касті, ядро якої складає численна група людей, зайнятих виключно в сфері управління. Економічною основою панування цієї касті є державна власність на засоби виробництва і на результати праці людей...»¹⁹⁰. У подальшому ідеї П. Федуна продовжували активно використовувати й інші покоління опозиціонерів.

Твори Петра Федуна – «Полтави» не втратили актуальності й через шістьдесят років після написання. Адже в них він подекуди дуже вдало передбачив сучасний суспільно-політичний устрій України з його міжпартійною гризнею та нестабільністю. Саме проти такого варіанту розвитку молодій українській державі виступав публіцист, пропонуючи на перші роки запровадити «організовану демократію».

Значна частина висновків та оцінок П. Федуна, зроблених у другій половині 1940-х років, підтверджена ходом суспільного розвитку. Творчість Полтави забезпечила йому гідне місце в скарбниці європейської суспільно-політичної думки ХХ ст.

Свої твори Петро Федун – «Полтава» писав у надзвичайно важких умовах підпільного життя: під відкритим небом на місцях постою, на конспіративних квартирах, але найчастіше – у криївках, і, як правило, взимку, коли часу було найбільше. Одну зі своїх статей він почав з опису обстановки «бункерного життя»:

«Глибока осіння ніч. Партизанська землянка в одному з лісових масивів Західної України. Субота. В куті землянки, за заслоною з плащпалатки повстанці закінчують свою щотижневу «лазню». Ясно горить столова лампа. На одній зі стін поблискує розвішена зброя. На полицях при другій стіні – бібліотека, пакети підпільних листівок, політично-пропагандивних плякатів, підпільної преси. Зараз біля стола радіоприймач...»¹⁹¹.

Про складні умови перебування у підпіллі Петро Федун писав навесні 1951 р. ще в одному листі до Василя Кука: «Мені

---

¹⁹⁰ Архів УСБУ ЛО. – Спр. П-20227. – Т. 16. – Арк. 322.

¹⁹¹ Полтава П. Політика московсько-большевицького уряду та його української агентури не має нічого спільного із справжньою волею українського народу (У відповідь на виступ в ООН делегата Великобританії п. Макнейла) // Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори. – С. 521.

якось удалося перезимувати і поки що живий. Кажу «поки що», бо большев[ики] сильно контролюють терен і втриматися досить важко. До зими був два рази розбитий і вигнаний з зимового приміщення – другий раз у половині грудня»¹⁹².

Але навіть попри несприятливі умови П. Полтава під час підготовки своїх праць намагався використати всі доступні джерела та літературу, а саме: праці класиків марксизму-ленінізму, радянську літературу та періодику, видання Українського наукового інституту у Варшаві, звіти різних організаційних клітин ОУН і відділів УПА, радіопередачі тощо.

Від написання праць ідеологічного характеру відволікала організаційна робота. Ситуація вимагала швидкої реакції на події, яка виливалась у публіцистичні статті, що й становлять основу його творчої спадщини. Проте сам Полтава вважав, «що на популяризаторську роботу я й не дуже наставлений»¹⁹³.

Серед інших публіцистів визвольного руху П. Полтаві найбільш близька творчість Осипа Дяківа – «Горнового»: тематично, ідейно, стилістично. Вони обидва вміли вибирати головні теми та робити їх цікавими для загалу.

Докладне вивчення праць Петра Федуна – «Полтави» дає підстави твердити, що їх могла написати людина, яка мала досконалу гуманітарну підготовку, зокрема, знання історії України та української літератури, загальної історії, вміла грамотно викладати свої думки, досконало володіла кількома слов'янськими мовами, німецькою, в підпіллі вивчала англійську.

Марія Савчин у своїх спогадах особливо звернула увагу на унікальне вміння П. Федуна дискутувати:

«...Найоригінальніший у дискусіях був Полтава. Він не сидів, як усі інші, тільки вимірював кроками кімнату туди й сюди, стягнувши зосереджено брови. Виглядав майже суворий і при тому своєрідно елегантний. Проте не манера поведінки, а насамперед блискучий підхід до заторкуваних проблем захоплював мене. Він наче зі звою розвивав нитку думок і майстерно ткав на всю широчінь полотно своїх міркувань. В його аргументах дуже виразно було визначене центральне питання, підкріплене периферіальними, і все вміло пов'язане. У ви-

---

¹⁹² Лист П. Федуна до В. Кука ч. 1/51 від 6.05.1951 р. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 87. – Арк. 1.

¹⁹³ Лист П. Федуна до В. Кука ч. 4/51 від 20.08.1951 р. // ГДА СБУ. – Ф. – 13. – Спр. 376. – Т. 87. – Арк. 19.

сліді, наче на тарілці, підносив глибинно продуману і проаналізовану кінцеву думку. Характерною в усьому процесі була дисципліна логіки. Він не повторював уже сказаного, лише прямував уперед, розкриваючи все нові горизонти, поки не вичерпав питання. Він знав німецьку і кілька слов'янських мов. Тоді вивчав англійську мову. Також у бункері була доволі багата бібліотека...»¹⁹⁴.

На сторінках молодіжного часопису «На зміну» (1947. – Ч. 5.) вміщено оцінку статті Полтави у 10-му числі журналу «Ідея і чин»¹⁹⁵: «У статті «Елементи революційності українського націоналізму» з глибоким знанням законів суспільного розвитку і на основі досвіду Визвольних Змагань українського народу показано всю революційність, передовість, прогресивність і захоплюючу рушійну силу основних ідей українського воюючого націоналізму»¹⁹⁶.

Розповсюдження підпільних видань чітко регламентувалося. Спеціальними інструкціями встановлювалася черговість друку матеріалів. Технічні звена насамперед повинні були передруковувати листівки і заклики, потім видання «Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради (УГВР)» та «Осередок пропаганди і інформації при Проводі ОУН», періодики крайового рівня та брошури ідейно-політичного змісту. Окремі матеріали наказували видавати поза чергою, з огляду на їх актуальність в той чи інший період. Брошуру П. Полтави «Хто такі бандерівці та за що вони борються» в інструкції наказували передруковувати при кожній можливості і розповсюджувати якнайширше, оскільки її вважали досконало опрацьованим варіантом програми боротьби ОУН та УПА¹⁹⁷.

Ця схема діяла і стосовно творів П. Полтави, що поширювались по всій території діяльності ОУН. Частина з них дійшла через кур'єрів до еміграційних центрів за кордоном.

Загалом варто відзначити, що не всі праці П. Полтави були призначені для поширення серед більшості учасників підпілля

---

¹⁹⁴ Літопис Української Повстанської Армії. – Торонто-Львів: Видавництво Літопис УПА, 1995. – Т. 28: Савчин М. Тисяча доріг (Спогади). – С. 182-183.

¹⁹⁵ Автор невстановлений, є припущення, що це міг бути редактор вказаного видання Михайло Дяченко – «Марко Боеслав».

¹⁹⁶ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 27. – Арк. 390.

¹⁹⁷ Стасюк О. Контроль за виготовленням та поширенням підпільних друків у системі видавничо-пропагандистських структур ОУН (1944–1953) // Український визвольний рух. – Львів, 2007. – Збірник № 11. – С. 100.

та широких верств населення. Ті праці, що мали дискусійний характер, спочатку проходили певну апробацію у вузькому колі керівництва підпіллям. Це були розробки устрою майбутньої української держави, зміни програмових засад визвольного руху, висловлення ставлення збройного підпілля до конфлікту серед української політичної еміграції тощо. Для цього, наприклад, було запроваджено «Дискусійну трибуну» – видання в кількох примірниках матеріалів для внутрішнього використання. У цій серії опубліковано статтю Петра Федуна «За тип організованої демократії в майбутній незалежній українській державі».

Цікавим є той момент, як члени збройного підпілля в Україні на практиці використовували твори Полтави. Відомо про створення конспектів праць Полтави для вишколу членів ОУН. У 1948 р. крайовий осередок пропаганди Карпатського краю ОУН підготував і видав чотири частини «Збірника вишкільних матеріалів I ступеня», до яких включив конспекти праць підпільних публіцистів. З-поміж інших до третьої частини «Наш світогляд, ідеї, боротьба і перспективи» увійшли конспекти праць П. Полтави: «Елементи революційности українського націоналізму» (ст. 15-21 збірника), «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» (ст. 61-72 збірника), «Передпосилки поширення нашого руху в умовах большевицького ССРСР» (ст. 73-78 збірника)¹⁹⁸. До четвертої частини «З советознання» увійшов конспект його праці «Колоніальна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні» (ст. 59-71 збірника)¹⁹⁹. Також відомо, що в підпіллі була підготовлена «Збірка цитатів з поодиноких видань ОУН, УПА і ін.». (Випуск № 1), де вміщено витяг з праці П. Федуна «Колоніальна політика большевицьких імперіялістів в Україні»²⁰⁰.

У 1959 р. мюнхенське видавництво «Український самостійник» невеликим накладом видало збірник творів Петра Полтави²⁰¹, який є важливим джерелом української суспільно-

¹⁹⁸ Збірник вишкільних матеріалів I. ступеня. 3. Наш світогляд, ідеї, боротьба і перспективи. – КОП КК ОУН, 1948. – 81 с. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 17. – Арк. 273-354.

¹⁹⁹ Збірник вишкільних матеріалів I-го ступеня. 4. З советознання. КОП КК ОУН 1948. – 92 с. // ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 16. – Арк. 226-238.

²⁰⁰ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 48. – Арк. 378.

²⁰¹ Полтава П. Збірник підпільних писань. – Мюнхен: В-во «Український Самостійник», 1959. – 302 с.

політичної думки доби визвольних змагань. Сьогодні в Україні це видання є раритетним, практично відсутнє в науковому обігу та майже незнане не лише пересічним читачам, але й дослідникам. До згаданого збірника увійшло лише 14 найвідоміших праць Петра Федуна і не потрапила та частина доробку, яка в підпіллі не була широко розповсюджена²⁰².

Окрім згаданого збірника ряд праць П. Федуна на еміграції та в Незалежній Україні були опубліковані як статті в різних періодичних виданнях або окремими брошурами. Так, для прикладу, в діаспорі вийшли: «Чому повстання 1648 року було переможне»²⁰³, «Хто такі бандерівці та за що вони борються»²⁰⁴, «Підготовка третьої світової війни та завдання українського народу»²⁰⁵. Ряд статей було опубліковано англійською мовою у книзі «Political Thought of the Ukrainian Underground 1943- 1951»: «Our Teachings About the National State», «The Concept of an Independent Ukraine and Current Political Trends in the World», «Our Battle Plan for the Liberation of Ukraine under the Present Circumstances», «Preparatory Steps Toward the Third World War and the Tasks of the Ukrainian People»²⁰⁶. В Україні були опубліковані праці «Україна помирає! Хто винуватий в цьому?»²⁰⁷, «Чому СССР повинен бути перебудований на принципі неза-

---

²⁰² Видання не позбавлене окремих вад. По-перше, укладачі приміток пропустили багатьох перекручень, неточностей при встановленні часу написання, видання та розповсюдження тих чи інших праць. Наприклад, при ідентифікації тексту під назвою «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу», зазначено, що повністю він увійшов до збірника вишкільних матеріалів (при цьому неправильно вказано назву збірника). Насправді ж до «Збірника вишкільних матеріалів І. ступеня. 3. Наш світогляд, ідеї, боротьба і перспективи. – КОП КК ОУН, 1948. – 81 с.» увійшов лише конспект вищезгаданої праці (ст. 61-72 збірника). По-друге, працю «Чому повстання 1648 року було переможне» опубліковано не повністю, вміщено лише її першу частину. Крім цього, рівень видання знижує відсутність науково-допоміжного апарату.

²⁰³ Полтава П. Чому повстання 1648 р. було переможне. – Чужина, 1948. – 33 с.

²⁰⁴ Полтава П. Хто такі бандерівці та за що вони борються. – Б.м.в., 1953. – 30 с.

²⁰⁵ Полтава П. Підготовка третьої світової війни та завдання українського народу // Український самостійник. – 1953. – Ч. 47-50.

²⁰⁶ Peter J. Potichnyj and Yevhen Shtendera, Eds., Political Thought of the Ukrainian Underground 1943-1951. – Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies University of Alberta, 1986.

²⁰⁷ Кук В. Маловідома брошура Петра Полтави // Україна в минулому. Випуск 3. – Київ-Львів, 1993. – С. 93-105; Федун П. (Полтава). Україна помирає! Хто винуватий в цьому? // Брідщина. Літературно-краєзнавчий журнал. – 1997. – №12. – С. 9-23.

лежних національних держав?»²⁰⁸, «Хто такі бандерівці та за що вони борються»²⁰⁹ та ін.

У 2008 році у Львові за сприяння голови Світової ліги українських політичних в'язнів Богдана Качора вийшов друком перший том творів Петра Федуна – «Полтави», в який увійшли 34 його праці та їх різні варіанти²¹⁰. Видання супроводжується примітками, біографічним словником і покажчиками. Триває робота над підготовкою другого тому, до якого увійде листування П. Федуна з іншими керівниками збройної боротьби 1940-1950-х років, його бібліографія та інші матеріали.

---

²⁰⁸ За вільну Україну. – 1991. – 13 червня.

²⁰⁹ Полтава П. Хто такі бандерівці та за що вони борються. Репринтне відтворення видання 1950 р. – Дрогобич: «Відродження», 1991. – 31 с.

²¹⁰ Федун Петро – «Полтава». Концепція Самостійної України. Том 1. Твори / Упоряд. і відп. ред. М. В. Романюк; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Галузевий державний архів Служби безпеки України. – Львів, 2008. – 720 с., 16 с. іл.

ПЕРЕЛІК ПРАЦЬ ПЕТРА ФЕДУНА – «ПОЛТАВИ»

Назва праці	Час написання
Про ще один героїзм	<i>I пол. 1943 р.</i>
Чи традиція зобов'язує?	<i>1943 р.</i>
За честь, за життя!	<i>Січень 1945 р.</i>
Безличність, брехунство, бандитизм	<i>I пол. 1945 р.</i>
Колоніальна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні.	<i>1945 р.</i>
Про програмові постанови III-го НВЗ ОУН	<i>Січень 1946 р.</i>
Елементи революційності українського націоналізму	<i>Травень 1946 р.</i>
Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу	<i>II пол. 1946 р.</i>
На п'ятому році повстанської боротьби українського народу проти окупантів	<i>1946 р.</i>
Передпосилки поширення нашого руху в умовах большевицького СССР	<i>Квітень 1947 р.</i>
Не в «Мюнхенських пиварнях», а в лісах та степах України (З приводу однієї брехливої «замітки»)	<i>1947 р.</i>
Шлях активної боротьби проти окупантів – єдиноправильний шлях до національного визволення (В п'яті роковини існування і боротьби УПА)	<i>1947 р.</i>
Одна фальшива та небезпечна ідея: до чого допровадить політика в душі цієї «ідеї»	<i>II пол. 1947 р.</i>
Україна погибає! Хто винуватий в цьому?	<i>Лютий 1948 р.</i>
Чому повстання 1648 року було переможне	<i>Квітень 1948 р.</i>
Основна мета нашої боротьби та шляхи до неї	<i>I пол. 1948 р.</i>
Наша основна мета та революція в СССР як один з шляхів до неї	<i>Серпень 1948 р.</i>
Чому ми називаємо себе націоналістами (перша редакція)	<i>20-26.11.1948 р.</i>
Хто такі бандерівці та за що вони борються	<i>I пол. 1948 р.</i>

Назва праці	Час написання
Двадцять років боротьби ОУН за національне і соціальне визволення українського народу, за Українську Самостійну Соборну Державу (1929–1949)	<i>Поч. 1949 р.</i>
За тип організованої демократії в майбутній незалежній українській державі	<i>25.01-4.02. 1949 р.</i>
Безпосередньо за що ми ведемо наш бій	<i>14-17.02. 1949 р.</i>
Про одну рушійну силу революції	<i>2.03. 1949 р.</i>
Чому ми називаємо себе націоналістами (друга редакція)	<i>1949 р.</i>
Хто є справжній націоналіст-революціонер	<i>1949 р.</i>
Роля ОУН в житті українського народу	<i>1949 р.</i>
В чому полягає революційність нашого руху	<i>1949 р.</i>
Ідея Української Самостійної Соборної Держави – найвища і основна ідея українського націоналізму. Що воно означає?	<i>1949 р.</i>
Чому ССРСР повинен бути перебудований на принципі незалежних національних держав?	<i>Січень 1950 р.</i>
Політика московсько-большевицького уряду та його української агентури не має нічого спільного із справжньою волею українського народу (У відповідь на виступ в ООН делегата Великобританії п. Макнейла)	<i>Березень 1950 р.</i>
Про наш плян боротьби за визволення України в теперішній обстановці	<i>Квітень 1950 р.</i>
Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі «Голосу Америки» для Советського Союзу	<i>Серпень 1950 р.</i>
Підготовка третьої світової війни та завдання українського народу	<i>Травень 1951 р.</i>
За правильну постановку української визвольної політики	<i>2.02. 1951 р.</i>
Якого об'єднання нам треба?	<i>2.02. 1951 р.</i>
Принцип приватної трудової власності на землю в Програмі ОУН	<i>1951 р.</i>

АКТ – ЗВІДОМЛЕННЯ **про обставини й згодні причини загибелі** **сл[авної] п[ам'яті] «Максима» й «Полтави» та друзів**

В днях 21 і 22 грудня 1951 року в сусідуючих між собою лісах, т[ак] зв[аних] «Григорівському» й «Вишнівському», Букачовецького району, Станисл[авської] області*, розігралася одна із великих трагедій українського національно-визвольного руху. Підчас большевицьких облав на ці ліси смертю героїв в цих днях загинули два видатні діячі українського національно-визвольного руху сл[авної] п[ам'яті] «Максим»** і «Полтава»*** враз із почотом своїх друзів, в числі 5 повстанців. Разом отже загинуло в цих днях 7 друзів.

Незважаючи однак на те, що того роду подія – удар в українське організоване національно-визвольне підпілля вимагає належного висвітлення цілої цієї трагедії, – ледве чи удасться з цілою точністю в'ясувати її причини. Трудність ця полягає в тому, що сплітається тут дуже багато фатальних елементів, найрізнішої натури, і кожний з них міг заважити на цій трагічній події. Основні елементи, які могли відограти цю злочасну роль, можуть бути: 1) передання органам МГБ запідозриваним в сексотстві «Маком»²¹¹ згл[ядно] його дружиною-хованцем, інформації про приблизне місце зимівлі сл[авної] п[ам'яті] «Максима»; 2) можливість «всипи» зі сторони одного цивіля, який помагав загально в заготовуванні криївки сл[авної] п[ам'яті] «Максима» і був приблизно зорієнтований де вона знаходиться; 3) можливість загального звернення уваги органів МГБ на будовання криївок в цих лісах, спричиненого конечністю шляхом «організовки» (явної) здобувати потрібне устаткування криївки; 4) можливість «всипи» з боку двох інших цивілів, які випадково налізли на криївку у «Вишнівському» лісі, в якій перебували і д[руг] «Максим» і д[руг] «Полтава»; 5) можливість потраплення большевиків на слід криївок д[рузів] «Максима» і «Полтави» десь в тих лісах при ліквідації – упадку у цьому ж «Вишнівському» лісі місцевого кущового «Зенка» з двома друзями (що мало місце 20 або 21 листопада); вкінці 6) можливість

* Тепер – територія на стику Жидачівського р-ну Львівської обл. та Рогацького р-ну Івано-Франківської обл.

** «Максим» – Роман Кравчук.

*** «Полтава» – Петро Федун.

²¹¹ Імовірно, «Мак» – Петро Стиранка.

ролі незнаного для нас елементу випадковості, н[а]пр[иклад], хочби можливість, що серйозніші підозріння большевиків про перебування в тих лісах д[руга] «Максима» оформилися в них після того, як один з людей д[руга] «Максима», йдучи саме 21 грудня на одну зустріч, наліз н[а] переводячі обלאву війська і в цій перепалці загинув. Щоб вияснити ці всі можливі причини – належало б переводити дуже основне слідство, що в даний момент є неможливе. А утруднює роз'яснення і це, що большевики і по сьогодні цілу трагедію оточують строгою таємницею – напри[ір] ніде не показували в районах трупів побитих, не подавали жодних даних про кількість їх, ні навіть про докладний час самої трагедії. Отже – замість вияснюючого цілу справу основного дослідження – залишається обмежитися до з'ясування цих драматичних подій, так, як це лиш можливо їх відтворити на основі заповідань друзів і інформацій населення, та до повних кінцевих висновків – стверджень.

* * *

Сл[авної] п[ам'яті] д[руг] «Максим» вправді вже від вересня провадив підготовку до зимівлі, але якось з цією підготовкою невелосся. Передусім, з невідомих засадничо причин, – в районі перебування його, на терені Букачівеччини, від кінця серпня ожила оперативність груп і наступило помітне скріплення їх, зокрема після випадкової перестрілки з «Маком» участкового с[ела] Григорів*. Це хоч і насторожувало, та зокрема наставляло д[руга] «Максима» затаювати перед «Маком», що оперував в півн[ічній] частині району, свою присутність на тому терені, по найбільшій мірі перешкоджувало рішатися де остаточно вибирати криївку. Засадничо в пляні в д[руга] «Максима» було шукати криївки десь на селі, але коли з'явилися зв'язані зі згаданою ситуацією утруднення, а багато було ще іншої роботи, порішено покищо збудувати перехідівку а в крайності й взагалі зимувати в лісі т[ак] зв[аному] «Григорівському». В другій половинні вересня тут і споряджено вже криївку, величиною 2 × 2, а опісля в пляні було розглядатися за криївками на селах. Одначе тиск на села не уставав і з будовою на селах затягалосся, згл[ядно] з устаткуванням їх було трудно. Міжтим д[руг] «Максим» в'язався й тим, що перебуваючи свого часу з д[ругом] Полтавою обіцяв йому у випадку трудної ситуації на його терені уможливити десь коло себе зимування. І коли по-

* Тепер – село Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

казалося, що на селах якось тяжко, а прислані друзі від д[руга] Полтави мають доручення таки готувати на всякий випадок для нього криївку, «Максим» вирішує покищо приготувати одну більшу криївку в лісі, яка б в конечності, коли невдалося на селах, всіх – тобто його й Полтаву могла примістити. Таку криївку й впродовж жовтня спорядили у Вишнівському лісі. Але довгий час не було ясного рішення Полтави, чи він перейде на терен д[руга] «Максима» і д[руг] Максим вже думав, що ця криївка буде для нього самого. Тимчасом 8 листопада Полтава повідомив, що є змушений рефлектувати на гостинність терену д[руга] Максима. При тому зазначив, що прийде лише тоді, коли буде певним, що й для нього знайдеться місце. Щоб не залишати друга в прикрому положенні, д[руг] Максим відразу переказує, що місце є і робить всі заходи, щоб впершій мірі достатньо вивінувати цю криївку у конечну посуду, але це вдається не зовсім тихо і большевики можуть з цього робити припущення, що криївки будуються в лісах. Це, а також, що й куцевий «Зенко» рішився рівнож будувати криївку в тому самому лісі, безсумніву затурбовувало, і хоч було пізно (половина листопада) д[руг] Максим ще робить старання зорганізувати криївки на селах. Одначе дальше зустрічаються труднощі, а намічувані й підготовлювані чомусь не викликали довіри.

Тимчасом ситуація коло д[руга] Полтави так погіршилася, що 18 листопада він приходить до д[руга] Максима. Оба децидуються тут, в криївці у Вишнівському лісі, залишатися зимувати. До криївки в Григорівському лісі д[руг] Максим з різних оглядів (невигідна; про неї міг догадуватися один цивіль, що допомагав в роздобуванні потрібних матеріалів) не хотів повертатися, а вже радше носився з думкою йти до д[руга] Вишні і десь разом з ним зимувати. Від здійснення цього задуму однак відстрашувало д[руга] Максима те, що д[руг] Вишня плянував забазуватися у д[руга] Мака. Серед таких вагань проходив дорогий час, хоч десь 19 листопада трапився випадок, який вказував, наче, щоб таки на криївці не [на]полягати. Саме цього мабуть дня – або найдалі 20-того – набіг на недобре ще викінчену криївку пес і занюхавши – став постійно порпатися коло входу або вентиляторів. Спершу налякалися, але коли ствердили що з ним нікого не було – присутні в цій криївці заспокоїлися, тільки старалися зловити якось влізливу собаку (прибігала щоднини) і пізніше вдалося нарешті її зліквідувати. Але зараз на слідуючий день після першої появи собаки

стався ще гірший випадок: два цивілі переходячи налізли на криївку. Не лишалося нічого, як перевірити їх. Тому трьох друзів вискочило з криївки до них і затримали їх, а коли впевнилися, що це порядні люде, д[рузі] Максим і Полтава по нараді рішилися використати їх для допомоги в потребі і для розвідки. Сталося це 20-того або 21 листопада. Щоб запевнити собі розвідку – подомовлювано з ними зустріч. Коли за пару днів в означений час одного з них на зустрічі не було, занепокоєний д[руг] Максим доручає друзям, що були заняті полагоджуванням орг[анізаційних] харчів, ще по-зможі того дня вступити до «Зенка» і блище розвідати через нього, чому цей чоловік не явився на зустріч. Коли означені друзі відійшли – зараз пару годин пізніше, на зустрічі з другим з цих цивілів, довідуються, що десь перед двома-трьома днями, недалеко від них в тому ж лісі впала якась криївка та що большевики побили 3-ьох повстанців. Що з тамтим першим цивілем – одначе нічого не довідуються. (Оба вони приходили кожний зокрема на зустрічі й були зокрема використовувані, в конспірації перед другим).

Вістка про це сильно занепокоїла всіх, бо зараз додумувалися, що це мабуть впав «Зенко», – але зогляду на те, що тамті (висилані по справам і до Зенка) друзі вже відійшли – не оставалося нічого іншого, як чекати на їх поворот. Ці однак маючи до полагоди ряд справ, а непоінформовані про згадану вістку, не відразу, а тільки день пізніше (до речі на своє щастя, бо попереднього дня, як згодом показалося, щ[о] біля криївки «Зенка» сиділи большевики) завертають до криївки «Зенка» і переконуються, що вона зліквідована большевиками. З цією новиною вертають, але довідуються, що в криївці це вже знають. Про долю тамтого цивіля – однак і далі зовсім невідомо. Покищо остають далі намісці, хоч д[руг] Максим є рішений робити заходи, щоб перейти куди інде на зимівлю. Тим часом чергового дня до криївки стукає цей другий цивіль (пошукуваний) і розказує – признається, які то несподівані пригоди мав він у зв'язку з тим, що м[іж] ін[шим] будучи також звязаним зі «Зенком», хотів згл[ядно] мав завдання перевірити, що з його криївкою сталося. (З огляду на конспірацію – тут відкритою мовою покищо не час розкривати ці всі деталі). Д[руг] Полтава, м[іж] ін[шим] сильно хворіючий на зуби і горло, приймає цілу справу за вповні чисту і заявляє, що має намір таки в цій криївці оставатись на зимівлю. Д[руг] Максим однак негайно вибирається з цієї криївки і пере-

ходить назад до переходової в Григорівському лісі. А втім вже прийшла пора стрічі з д[ругом] Вишнею і д[руг] Максим висилає на цю зустріч людей, з дорученням замовити для нього на зустріч в кінці листопада д[руга] Вишню, а самим підготовляти хочби старі криївки на зимівлю. Рівночасно зараз також відсилає частину своїх речей (книжки і мабуть – годі устійнити – деякі звіти). Маючи ще інші завдання – ці вислані друзі переказують д[ругові] Вишні доручення, передають речі і відходять приготувляти криївки. В останніх днях листопада д[руг] Максим і д[руг] Вишня щасливо відбувають зустріч і д[руг] Максим домовляє д[руга] Вишню на 6-ого грудня, з пляном, що вже тоді безогляду на стан криївок перейде на терен д[руга] Вишні і буде в остаточності з ним навіть в Мака зимувати. Тимчасом до тої стрічі не доходить. А це тому, що якраз два дні перед нею – 4-ого грудня – паде д[руг] Вишня. З другої сторони – однак – не виходить на 6-ого і д[руг] Максим. Він 5-ого дістає до рук від висланих друзів, які не в'язалися в поворотній дорозі з д[ругом] Вишнею – і тому також про упадок д[руга] Вишні нічого не знали – якусь дуже важливу записку і замість на стрічу, розраховуючи на запасову 8-ого, негайно йде з нею до д[руга] Полтави. Це діється 6-ого вечором.

Замість нього – на стрічу до д[руга] Вишні вийшли вислані друзі, однак повертають не стрінувшись ні з ким і нерозуміючи, що сталося. Д[руг] Максим також не всилі вияснити собі, але вже пару годин опісля інші друзі, які пішли до села за харчами, приносять вістку, що 4-ого в околиці Явча* було видно ракети й було чути стрілянину. Другого дня, в ночі з 7-ого на 8-ме вислані друзі вертають з розвідки зі сіл з вісткою, що це таки впав д[руг] Вишня. Приходять також вістки про те, що у зв'язку з цією подією в околицях с[ела] Явча облави. Це, а також непевність, чи часом не впав д[руг] Вишня живим в руки ворога (бо д[руг] Вишня знав як про терен перебування д[руга] Максима так і д[руга] Полтави) каже д[ругові] Максимові не йти на сліпо на запасну зустріч на 8-ого, а найперше перевірити, та диктує про цілий стан ще раз подати до відома д[ругові] Полтаві.

Перевірку доручає відповідним друзям, а разом з тим наказує їм підшукати і підготувати одну стару криївку та не згадувати про ніщо «Макові». В тому часі в д[руга] Максима остаточно оформилося повне недовір'я до нього і він був рішений навіть в

---

* Тепер – село Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

крайності лишатися намісці, а таки не йти до «Мака», у якого мав зимувати д[руг] Вишня. Подібно думав і д[руг] Полтава. Висилані друзі мали прийти на стрічу до д[руга] Максима дня 18 грудня, а на випадок снігу, при найблищій добрій погоді таки прямо вертати до д[руга] Максима, і з ним відразу йти на нову криївку.

Але, хоч друзі щасливо виконують доручення й підготували криївку, їм, внаслідок снігопадів, вже неможливо явитися 18 на стрічі і до неї не доходить.

Тимчасом, на добавок до всього, друзі довідуються, згл[ядно] зорієнтовуються, що від одного з людей д[руга] Максима «Мак» зорієнтований, як про те, де перебувають друзі «Максим» і інші, так і про те, що десь в тому терені може перебувати ще хтось провідний. Однак не має нагоди, щоб піти до д[руга] «Максима» і про все зголосити.

А міжтим, коли вони чекають погоди, за поміччю контактів з д[ругом] «Маком», один з них довідується, що в напрямі Явча поїхало 20-ого грудня багато авт. За кілька годин однак «Мак» цю вістку справляє, подаючи, що це не в напрямі Явча, а в напрямі Воскресінець-Васючина*. 21 грудня від людей довідуються, що з різних напрямків – через Букачівці** до 200, – через Васючин – до 100 авт поїхало в напрямі на Вишнівський ліс. 27 грудня один з друзів довідується від селян, що 22 у Вишнівських лісах впали якісь повстанці. 2-ого січня на стрічі «Мак» інтригуючим тоном почав випитуватися чи щось друзі знають. Коли ж відповіді не дістав – сам заявив, що він має відомості, що у Вишнівському лісі впало 5-ьох, а в Григорівському 3-ьох повстанців. За якийсь час і цю вістку справив – мовляв у Вишнівському лісі впало не 5-ьох, а лише 4-ьох. Запитаний звідки має такі точні інформації – він відповів, що від голови колгоспу. А його жінка в розмові врешті-решт сказала: «Та що будете скривати – хиба я не знаю, що там впали провідники Максим і Полтава?! От Скритого*** жаль». Так остаточно дійшли до деяких друзів вже в часі свят вістки про ці події.

Коли після зими друзі прибули на домовлене місце весняної зустрічі – на ній Пров[ідника] Максима не застали, як і не застали нікого з його людей. Це потверджувало всі найчорніші припущення.

---

* Тепер – села Воскресинці та Васючин Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

** Тепер – село Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

***«Скритий» – Михайло Сенюк

Пізніші перевірки на місцях зимування, отже в криївках в Григорівському лісі і в Вишнівському лісі, дали такі висліди: 1) В криївці здогадного зимування д[руга] Максима, в Григорівському лісі стверджено: сама криївка розвалена, по деревах довкруги неї сліди стрілів, також видні вони на пачці; випитувані деякі цивільні особи, які після подій ще зимою бували в лісі відзначають, що бачили довкруги криївки і в ній сліди крові. 2) В криївці, де залишив зимуватися д[руг] Полтава стверджено: криївка розбита, довкруги сліди бою – постріли на пнях дерев, яма від гранати і частина її – за запевненнями деяких друзів мав таку один із людей д[руга] Полтави; сама криївка попалена і поміж недопаленими речами частинно спалена куфайка, власником якої (як розпізнавав один з друзів) був д[руг] Полтава. На пачці криївки є виразні сліди від пострілів в напрямі назовні – це свідчило б, що друзі, які тут впали, відбивалися.

На основі заповідань від населення доколичних сіл і одного зі зв'язаних цивільних людей з групою д[руга] Максима – можна таке сказати про самі грудневі події. Дня 20 грудня почали з[']їжджатися з різних напрямків у великій кількості авта повні військ МГБ і обсаджувати комплекс Вишнівських лісів, включаючи Григорівський. Григорівський ліс був обставлений 21 грудня ранком і тоді почалася облава. Цього ж дня о год[ині] 1-ій з полудня була визначена (ще мабуть тиждень перед тим) стріча одного з друзів д[руга] Максима з одним цивілем, якого вживали для полагоджування різних справ. Очевидно, цей цивіль на стрічу не вийшов, тимбільше, що зорієнтувався – як заподає, – що облава має якийсь поважніший характер. Ліс був обставлений незвичайно густо і групи йшли що пару кроків віддалені від себе (як це пізніше можна було пізнати) крок за кроком штикуючи землю. Коло першої години в лісі і він і взагалі в доколичних селах почули густу стрілянину, яка за якийсь час вщухла. Вечером рознесли вістки в одному селі (вийшла від кватеруючих там большевиків), що в цьому лісі в перепалці загинув один повстанець. Облава тривала далі і другого дня, тобто 22 грудня. І цього дня пополудні знову в лісі виникла стрілянина – але чому[сь], про це ніхто нічого не говорив. Цього ж самого дня з полудня (але зізнання не є в тому однозгідні, деякі люде твердять, що це було наступного дня, тобто 23 грудня) виникла також довше триваюча завзята стрілянина з вибухами гранат в Вишнівському лісі. Що там

діялося – про це також ніхто точніше нічого не знав. За кілька днів – десь 26 большевицькі війська опустили ліси. Одначе, хоч облава скінчилася – большевики дальше нічого не говорили, чи в цих лісах впало більше друзів, за виїмком цього одного в Григорівському лісі. В районах трупів не показували. Один старшина мав однак зі злістю виговоритися, що – мовляв – «бандити хваляться, що воюють проти нас самостійно, без нічиєї помічі, а це неправда – ми ж знайш[ли] кріса нової ам[ериканської] конструкції». Це останнє – могло наводити на думку, що впав хтось із такою зброєю. Тільки дещо пізніше, вже далеко по облавах, люде говорили, що в цих лісах мали впасти якісь повстанці, при чому навіть ходила версія, що між ними мала бути й одна жінка. Характерне при тому ще те, що один голова сільради висловлювався, що на цю облаву зовсім певно прибув сам міністер державної безпеки УРСР, бо йому його показував навіть один знакомий большевик, коли з таксівок висідали командири облави. Фактом є, що участь в цій облаві брало около 15.000 військ і багато високих старшин (кількох генералів, багато полковників і старшин вищого ступеня). Цей характер облави і точність пошуків – могли б вказувати на загально точну всипу, тобто таку, в якій були загально – подані місця побуту.

Від цивільних осіб, які в'язалися з обома криївками, можна було уточнити, що в криївці в Григорівському лісі напередодні облав – по скільки вони догадувалися – могло бути трьох, а в Вишнівському – тиждень перед облавами було чотирьох повстанців. Це годилобся й з заподаннями друзів.

Щодо матеріялів, які могли впасти – то а) в Григорівському лісі в криївці разом з д[ругом] Максимом мабуть впали 25000 крб, звіти з останнього року і імовірно компле[к]т «Сучасної України»; б) в Вишнівському лісі в криївці – невідомі матеріяли д[руга] Полтави і понад 5000 крб. По найбільшій правдоподібності ці речі були однак знищені.

Повищий акт – звідомлення на підставі заподань
зладив – К

ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 47. – Арк. 153–157.

Катехит Петра Федуна
о. Михайло Осадца
(Фото зі збірки
Василя Стрільчука)

Юрій Федорук – «Лемко»
(Фото зі збірки
Григорія Дем'яна)

Кирило Якимець – «Бескид»
(Фото зі збірки
Володимира Мороза)

Зв'язкова П.Федуна Галина Голояд – «Марта»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Співробітниця ГОСП
Люба Возняк-Лемик
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

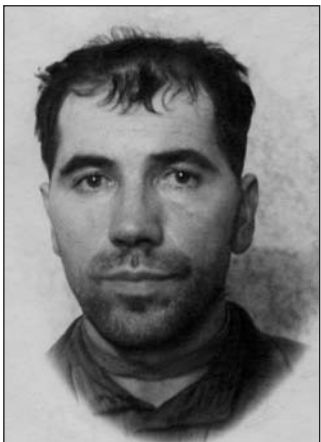
Друкарка П.Федуна
Надія Якимович – «Надя»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

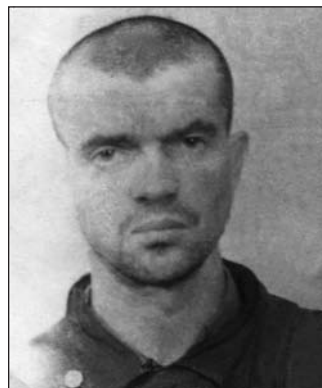
Комендант боївки
охорони П. Федуна
Юрій Попович – «Павлюк»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Комендант боївки
охорони П. Федуна
Василь Перик – «Сиротюк»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Провідник
Вигодського районного
проводу ОУН
Степан Тишківський –
«Волиняк»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Керівник пункту зв'язку
П. Федуна
Григорій Кочан – «Роман»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

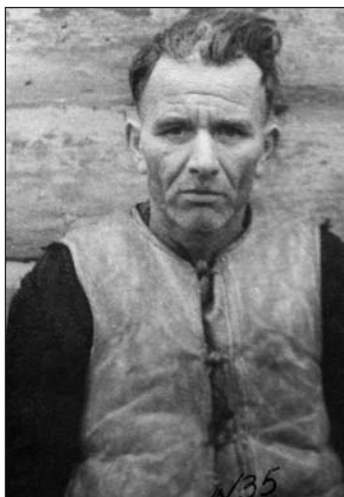
Кур'єр ЗП УГВР
Михайло Дуда – «Громенко».
Вересень 1947 р.
Західна Німеччина

Зв'язкова ГОСП
Юлія Яцьків – «Верба»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Зв'язковий ГОСП
Іван Смолій
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Зв'язковий ГОСП
Іван Костів – «Француз»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Обкладинка журналу
«Юнак» (редактор
П. Федун – «Полтава»)

Титульний аркуш видання
збірника праць
П. Федун – «Полтави» 1950 р.

Обкладинка брошури
«Чому ССРСР повинен бути
перебудований на принципі
незалежних національних
держав?» видання 1950 р.

Обкладинка брошури
«Про наш план боротьби за
визволення України в
теперішній обстановці»
видання 1951 р.

Обкладинки брошури «Колоніяльна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні» видання КОП КК 1945 р.

Обкладинка брошури «Колоніяльна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні»

Обкладинка брошури «Колоніяльна політика Сталіна в галузі сільського господарства України» видання 1945 р.

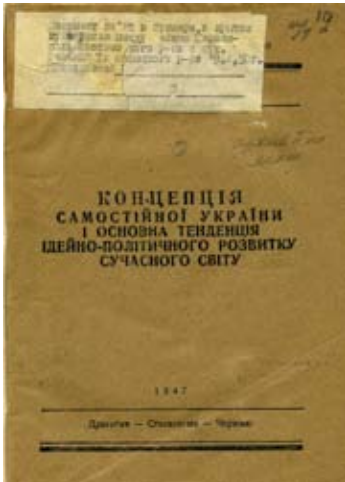
Обкладинки брошури «Елементи революційності українського націоналізму» видання 1948 р.

Перша сторінка машинописної статті «Шлях активної боротьби проти окупантів – єдиноправильний шлях до національного визволення»

Перша сторінка машинописної статті «Одна фальшива та небезпечна ідея: до чого допровадить політика в дусі тієї «ідеї»

Обкладинка брошури «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» видання 1947 р.

Обкладинка брошури «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» видання 1949 р.

Обкладинка брошури «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» видання 1950 р.

Перша сторінка машинописної статті «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу»

Обкладинка брошури
«Передпосилки поширення
нашого руху в умовах
більшевицького ССРСР»
видання 1947 р.

Обкладинка брошури
«Передпосилки поширення
нашого руху в умовах
більшевицького ССРСР»
видання 1949 р.

Обкладинка брошури
«Передпосилки поширення
нашого руху в умовах
більшевицького ССРСР»
видання 1950 р.

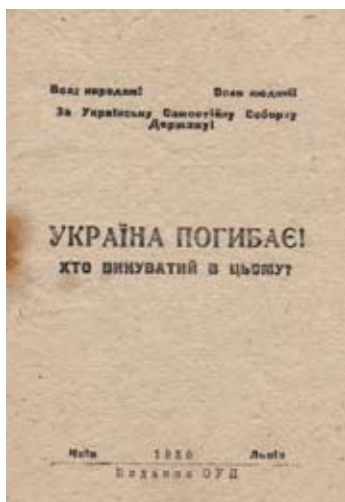

Обкладинка машинописної
брошури «Передпосилки
поширення нашого руху
в умовах більшевицького
ССРСР»

Обкладинка брошури
«Україна погибає!
Хто винуватий в цьому?»
видання 1948 р.

Обкладинки брошури «Україна погибає! Хто винуватий в цьому?»
видання 1950 р.

Обкладинка брошури
«Безпосередньо за що ми
ведемо наш бій» видання 1949 р.

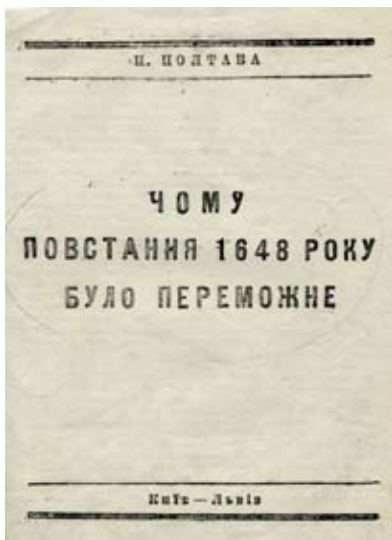
Обкладинка машинописної
брошури «Безпосередньо за
що ми ведемо наш бій»
видання 1949 р.

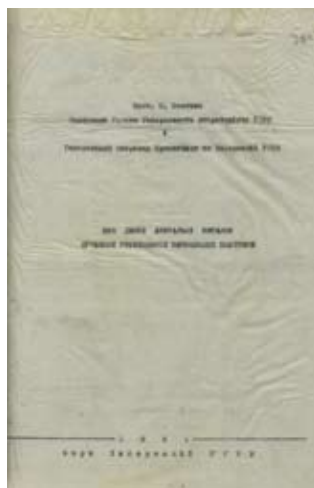
Обкладинка брошури
«Безпосередньо за що
ведемо наш бій»
видання 1950 р.

Обкладинки брошури «Двадцять років боротьби ОУН за національне і соціальне визволення українського народу, за Українську Самостійну Соборну Державу (1929–1949)»

Обкладинка брошури «Чому повстання 1648 року було переможне»

Обкладинка збірника статей П. Федунка – «Полтави» «Про деякі актуальні питання сучасної української визвольної політики» видання 1951 р.

Обкладинка збірника творів
П. Федуну – «Полтави»
вид-ва «Український
самостійник», 1959 р.

Обкладинка повного
видання творів
П. Федуну – «Полтави»
Львів, 2008 р.
(Упоряд. і відп. ред.
Михайло Романюк)

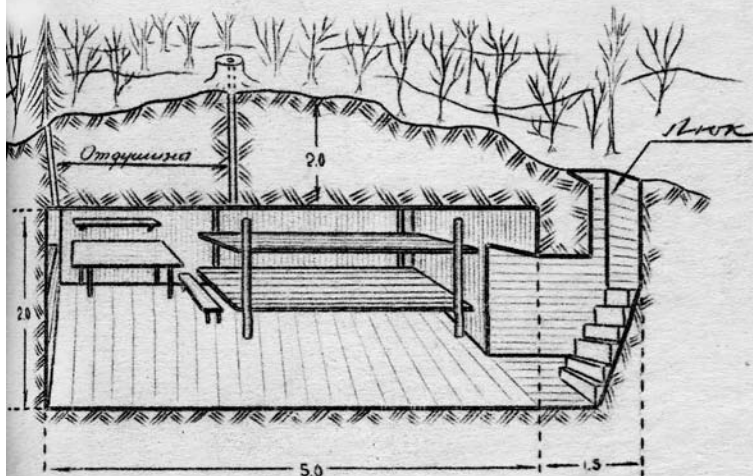

Карта військово-чекістської операції 21-28. 12. 1951 р. у ході якої загинув П. Федун – «Полтава»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

СХЕМА.

Убежище, обнаруженного 23.12.51 г. при проведении операции в лесном массиве /6106/ Букачевского района Станиславской области.

В разрезе.

Легенда.

1. Убежище обнаружено поисковой группой 2 команды учебного отряда, возглавляемой ст. лейтенантом ТКАЧЕНКО.
2. Убежище обнаружено по выходящему из отдушин пару.
3. В Убежище ликвидировано четыре бандита.

Схема криівки в лісі біля с. Новошини Жидачівського р-ну Львівської обл., в якій 23.12.1951 р. загинув Петро Федун – «Полтава» разом із трьома побратимами (Фото зі збірки ГДА СБУ)

Топографічні карти вилучені у П. Федуна та Р. Кравчука
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Частина зброї, вилученої у П. Федуна та Р. Кравчука
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Зліва направо: керівник
Болахівського районного
проводу ОУН
Василь Гошовський –
«Дорошенко»
та референт пропаганди
цього ж проводу «Явір»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Зліва направо: Керівник
Букачівського районного
проводу ОУН
Михайло Сенюк – «Скритий»
та референт СБ
цього ж проводу Богдан
Паньків – «Буря»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Зліва направо: Керівник
Букачівського районного
проводу ОУН
Михайло Сенюк – «Скритий»
та референт пропаганди
Журавнівського надрайонного
проводу ОУН
Богдан Зобнів – «Миронич»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Охоронець П.Федуна Петро Рим – «Дорош»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Комендант боївки охорони П.Федуна
Мирон Барда – «Чорноморець» (Фото зі збірки ГДА СБУ)

Охоронець П. Федун
Василь Попович – «Довбуш»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Командант боївки
охорони П. Федун
Юрій Попович – «Павлюк»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Охоронець П. Федун Федір
Гнатів – «Шугай»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Провідник Калуського
окружного проводу ОУН
Володимир Фрайт – «Владан»
(Фото зі збірки ГДА СБУ)

Пам'ятник Петрові Федуну – «Полтаві» у м. Броди Львівської обл.

ПОКАЖЧИК

«016». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
«082». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
«25». *Див.* Савицька (за чол. – Голояд,
Дребот) Галина Омелянівна
«75». *Див.* Федун Петро Миколайович
«81». *Див.* Федун Петро Миколайович
«88». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
«96». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
«99». *Див.* Федун Петро Миколайович
«101». *Див.* Федун Петро Миколайович
«123». *Див.* Федун Петро Миколайович
«126». *Див.* Федун Петро Миколайович
«143». *Див.* Федун Петро Миколайович
«171». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
«173». *Див.* Федун Петро Миколайович
«175». *Див.* Федун Петро Миколайович
«205». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
«311-С». *Див.* Федун Петро Миколайович
«315». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
«401». *Див.* Дяків Осип Васильович
«553». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
«608». *Див.* Дяків Осип Васильович
«715». *Див.* Бутинський Степан Миколайович
«777». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
«811-С». *Див.* Федун Петро Миколайович
«1000». *Див.* Федун Петро Миколайович
«1718». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
«1920». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
22, Пластовий курінь ім. І. Богуна 51
45, Пластовий курінь ім. кн. Святослава
Завойовника 33
201, батальйон 24, 44

А

«А. Власт». *Див.* Бандера Степан Андрійович
«А. Осипенко». *Див.* Дяків Осип Васильович
Австрія 10, 15, 16, 18, 31
Австро-Угорщина 18
«АГБ». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
Адамов, с. 35, 45
Азія 25
Альберта, пров. 68
«Андрій», б-к 35
«Анна». *Див.* Дидик Галина Тимофіївна
«Аркадій». *Див.* Дужий Петро Опанасович
«Армяшка». *Див.* Вассіян Юліан Іванович
«Арсен». *Див.* Зборик Ярослав
«Арсен». *Див.* Дужий Петро Опанасович
«Артем». *Див.* Дяків Осип Васильович

«Артим». *Див.* Чижевський Василь
Миколайович
«Асфальт», ТВ 44
«Афродита», радіостанція. *Див.* «Вільна
Україна»

Б

«Баба». *Див.* Бандера Степан Андрійович
Бабин Горішній, с. 33
«Багровий». *Див.* Бусел Яків Григорович
Баден, м. 31
Баймацький, ліс 11
Бандера Степан Андрійович («Баба»,
«Бийлихо», «А. Власт», «Донат», «Степан
Попель», «С. А.», «С. А. С.», «Сірий»,
«В. Тесляр», «Ярич» 5, 15, 44, 58
Бандерівці 38, 39, 42, 62, 66, 68, 69, 70, 90
Баран В. 63
Баранув, м. 49
«Бард». *Див.* Охримович Василь Остапович
Барда Мирон Михайлович («Чорноморець») 48, 98
«Батько». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
«Батько». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Беньова, с. 30, 34
Бердичів, м. 20
Бердо, г. 35
Бережани, м. 9, 27, 34
Бережанський, р-н 17, 25, 27
Бережанщина 37
Береза Картузька, концтабір 15, 33, 46
«Беркут», охор. 35, 44
Берлаг, концтабір 31
Берлін, м. 14, 18
Берн, м. 18
Бесарабка, с. 43
«Бескид». *Див.* Якимець Кирило Миколайович
Бидгош, м. 31
Бийлихо». *Див.* Бандера Степан Андрійович
Биструхін Г. 7, 14, 17, 29, 51, 55
Бишки, с. 25, 26, 28
Бишків, с. 32
Бібрецькі, ліси 49
Бібрка, м. 20
Біла, с. 32
«Білий». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Білогірський, р-н 37
Білогорща, с. (тепер у скл. м. Львів) 16, 27, 50

Білокриниця, с. 37
Білорусія 61
Більшовики. *Див.* Большевики
«Біра», сотня 46, 48
«Богдан». *Див.* Якимів Євген Миколайович
Боднарів, с. 33
Божиків, с. 17
«Бойки», сотня 45
Болехів, м. 48, 49
Болехівська, міськрада 44, 45, 47, 48
Болехівський, р-н 29, 43, 48
Большевики 20-23, 27, 28, 30, 38, 49,
59, 65, 72, 73, 74, 75, 78, 79
Большевицькі війська. *Див.* ЧА
«Боян», хор 9
Брец, концтабір 15
Брідщина 6, 10, 13, 15, 68
Брідщина, Південна 14
Брно, м. 26, 35, 45
Броди, м. 6, 9, 10, 13, 14, 15, 22, 100
Бродівський, пов. 9
Бродівський, р-н 9-11, 14, 16, 22, 55, 56
Бряза, с. *Див.* Козаківка, с. Болехівсь-
кої міськради
«Буг», ВО-2 44
«Бук». *Див.* Грицай Дмитро Михайлович
Букачівеччина 73
Букачівський, р-н 52, 72
Букачівці, с. 77
Букачовецький, р-н. *Див.* Букачівсь-
кий, р-н
Бурштин, м. 49
«Буря». *Див.* Паньків Богдан Михайлович
Бусел Яків Григорович («Багровий»,
«Галина», «Дніпровий», «Заслав-
ський», «Київський», «Роман Гали-
на», «Шахтар») 6, 25, 28
Буський, р-н 11, 22, 31, 37, 48
Бутинський Степан Миколайович («Оріх»,
«Сян», «Пібрус», «К-16», «К-14»,
«Т15», «С-5») 11
Буша, с. 26
«Бюро інформації Української Голов-
ної Визвольної Ради (УГВР)», підп.
в-ня 30, 36, 66

В

«В. Назаревич». *Див.* Галаса Василь
Михайлович
«В. Тесляр». *Див.* Бандера Степан Ан-
дрійович
В. К. Б. 6, 19
«В'юн». *Див.* Галаса Василь Михайлович
«Валічак». *Див.* Мізерний Мартин-Василь

«Варка». *Див.* Дидик Галина Тимофіївна
Варшава, м. 65
Варшавський, процес 15, 26
«Варяг». *Див.* Корчинський Іван Васильович
Василіянки, СС. 26, 27, 30
«Василь», охор. *Див.* Попович Василь
Семенович
«Василь». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Вассиян Юліян Іванович («Армяшка»,
«Юлько») 15
Васючин, с. 77
Веденеєв Д. *Див.* Веденеєв Дмитро
Велика Воля, с. 45
Велика Тур'я, с. 21
Великобританія 64, 71
Великополе, с. 20
Вербів, с. 34
Веринь (Верин), с. 44
Вермахт. *Див.* Німецька, армія
Верхнє Синьовидне, с. 30
Верхній Дорожів, с. 33
Верхньоуральська, тюрма 27
«Верховинці», курінь 23
Веденеєв Дмитро 6, 7, 14, 17, 29, 51, 55
Вигодський, р-н 29
«Вир». *Див.* Дякунчук Михайло Теодорович
«Вир». *Див.* Зборик Ярослав
«Вир». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
«Виштий». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
Вишнів, с. 51, 52
Вишнівецький, ліс. *Див.* Вишнівський, ліс
Вишнівський, ліс 51, 72, 74, 77-79
«Вишня», др. 74, 76, 77
Відень, м. 18
Вікно, с. 9
«Вільна Україна» («Самостійна Україна»,
кодова назва «Афродита»), радіос-
танція 30, 31
Вільнос, м. 25
«Вільховий». *Див.* Попович Юрій Фе-
дорович
Вінницька, обл. 26
«Віра». *Див.* Огоновська (за чол. –
Ясеницька) Марія Антонівна
Вісла, р. 49
«Вісті», журнал 20
«Вістник», журнал 18
«Віталій». *Див.* Дужий Петро Опанасович
«Владан». *Див.* Фрайт Володимир Ва-
сильович
Владимирська, тюрма 27, 49
«Владко». *Див.* Фрайт Володимир Ва-
сильович

«Влодко». *Див.* Голяд Мирон
«Вовк». *Див.* Порендовський Володимир-Ігор Іванович
Возняк-Лемик Любов Євгенівна («Наталка», «Галина», «Женя», «Люба») 31, 34, 41, 81
«Вол.». *Див.* Федун Петро Миколайович
Волинська, обл. 18
Волинь 24, 25
«Волиняк». *Див.* Тишківський Степан
Володимирська, тюрма. *Див.* Владимирська, тюрма
«Волос». *Див.* Дякунчук Михайло Теодорович
Волочиськ, м. 26
Волуйки, с. 31
«Волянський». *Див.* Федун Петро Миколайович
Ворвулинці, с. 31
Воскрес Мирон-Григорій Григорович («Миرون») 35, 38, 44, 45
Воскресинці, с. 77
Вроцлав, м. 31
Г
Гаї, с. 16
«Гай М. » *Див.* Савицька (за чол. – Голяд, Дребот) Галина Омелянівна
«Галайда». *Див.* Дмитро («Дем'ян», «Галайда»)
Галаса Василь Михайлович («В'юн», «Зенон», «О. Левенко», «Назар», «В. Назаревич», «Орлан», «Орест», «З. Савченко», «Д. Стрибун», «Щербаченко») 7, 37, 38, 40, 44, 63
«Галина». *Див.* Бусел Яків Григорович
«Галина». *Див.* Возняк-Лемик Любов Євгенівна
«Галина». *Див.* Козак (за чол. – Коровіна) Ірина Михайлівна
Галицький, р-н 49
Галичина 12, 13, 15, 24
«Галичина», дивізія 10
«Ганна». *Див.* Савицька (за чол. – Голяд, Дребот) Галина Омелянівна
Гасин Олекса («Лицар») 35
«Гася». *Див.* Дидик Галина Тимофіївна
Гебісти. *Див.* Гебісти
Гестапо. *Див.* Гестапо
Гетьманат 18
Гетьманський, рух 18
Гнатів Федір Дмитрович («Шугай») 48, 99
Головата Лариса 8
Головецько, с. 43, 46

«Голос Америки», радіостанція 62, 63, 71
Голяд Галина. *Див.* Савицька (за чол. – Голяд, Дребот) Галина Омелянівна
Голяд Мирон («Влодко») 49
Гомзяк Ігор 8
Гонтар Хризанф («Степовий», «Професор», «Кузьменко») 26, 31, 35, 36, 44, 45
«Гончаренко». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
«Гордієнко», кур. *Див.* Твердохліб Іван
«Гордій». *Див.* Порендовський Володимир-Ігор Іванович
«Горновий». *Див.* Дяків Осип Васильович
Городенківський, р-н 9
Горохівщина 26
Горчин Михайло («Грузин») 44, 45
ГОСП. *Див.* ОУН, ГОСП
Гошовський Василь («Дорошенко») 97
«Грабенко». *Див.* Сколоздра Василь
Грабовець, с. 48
Гребенів, с. 43
Григорів, с. 73
Григорівський, ліс 72-74, 76-79
Гринів, с. 17
Грицай Дмитро Михайлович («Перебийніс», «Бук», «М. Д. Бученко», «Дуб», «Олег», «Палій», «Сірко») 33
«Гриць». *Див.* Савчин Олексій Федорович
«Гриць». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
«Грицько». *Див.* Савчин Олексій Федорович
«Громенко». *Див.* Дуда Михайло
«Грузин». *Див.* Горчин Михайло
«Грузин». *Див.* Охримович Василь Остапович
«Грузина», сотня 48
ГУДМ 15
Гулик Ігор 6, 9, 10
ГУНМ 15
«Гута», ліс 43
Г
Гданськ, м. 16
Гебісти 42
Гестапо 15, 17, 33, 34
Грац, м. 10
Д
«Д. Стрибун». *Див.* Галаса Василь Михайлович
«Далекий». *Див.* Охримович Василь Остапович
«Дальній». *Див.* Охримович Василь Остапович
Данило Галицький, король 12

Данціг, м. *Див.* Гданськ, м.
«Дарка», секр. *Див.* Малярчин (за чол. – Шпиталь) Варія Семенівна
Дашава, смт. 31, 41
Дашкевич Роман 5
Дашкевич Ярослав 5
Дев'ятники, с. 20
Дем'ян Григорій 13, 80
«Дем'ян». *Див.* Дмитро («Дем'ян», «Галайда»)
«Демид». *Див.* Чижевський Василь Миколайович
Демня, с. 20, 21, 26
«Денис». *Див.* Кит Йосип Іванович
Державне Бюро Преси 18
Державне правління. *Див.* УДП
Дермань, с. 11
«Десна». *Див.* Порендовський Володимир-Ігор Іванович
Джерзі Ситі, м. 16
Джілас Мілован 63
«Дзвін». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Дидик Галина Тимофіївна («Анна», «Молочарка», «Стефа», «Гася», «Варка», «Тиха») 27, 29
Дисиденти 63
«Дискусійна трибуна», підп. в-ня 36
Дичковська Галина 6
Діброва, с. 44
«Діброва». *Див.* Ярема Григорій Васильович
Дітківці, с. 23
«Дмитренко». *Див.* Світлик (за чол. – Литвинко) Богдана-Марія Юліанівна
Дмитрів М. 6
Дмитро («Дем'ян», «Галайда») 46
«Дніпровий». *Див.* Бусел Яків Григорович
Дніпропетровськ, м. 19
Дніпропетровська, обл. 11
Дніпропетровщина 13
Дністрик, с. 46
Дністрик-Дубовий, с. 35
«Довбуш». *Див.* Попович Василь Семенович
Долинський, р-н 21, 29, 31, 46, 49, 53
Домб'є, концтабір 15
«Донат». *Див.* Бандера Степан Андрійович
Донцов Дмитро Іванович 18, 57
«Дорош», охор. *Див.* Рим Петро
«Дорош». *Див.* Дужий Петро Опанасович
«Дорошенко». *Див.* Гошовський Василь
Дребот Галина. *Див.* Савицька (за чол. – Голояд, Дребот) Галина Омелянівна

Дрогобицька, обл. 29, 32, 43, 51, 52
Дрогобицький, р-н 33, 39
Дрогобич, м. 41, 69
Дрогобиччина 27, 33, 39
«Дружинники», підстарш. шк. УПА 45
«Дуб». *Див.* Грицай Дмитро Михайлович
Дуда Михайло («Громенко», «Зиновій») 45, 83
Дудка Микола («Соловій») 37
Дужий Петро Опанасович («Аркадій», «Арсен», «Віталій», «Дорош», «Орест», «Павлович», «Панасенко») 19, 20, 26, 28, 36
ДУН 16
Дуткевич Євген 10
Дяків Василь Федорович («Славко») 48
Дяків Осип Васильович («Горновий», «Наум», «Цвючок», «Артем», «А. Осипенко», «О. Гончарук», «608», «401») 6, 20, 26, 30, 35, 36, 38, 43, 44, 65
Дякунчук Михайло Теодорович («Вир», «Волос», «Жест», «Чорний») 30, 31, 34
Дяченко Михайло («Марко Боеслав») 66
«Дячук». *Див.* Чижевський Василь Миколайович

Е

Едмонтон, м. 63, 68
Емведівські війська. *Див.* МВД
Енкаведисти. *Див.* НКВД

Є

Європа 61
Європа, Центрально-Східна 61
«Єфрем». *Див.* Слободян Степан

Ж

«Жар». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
«Жар». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Жарків, с. 22
«Женя». *Див.* Возняк-Лемик Любов Євгенівна
«Жест». *Див.* Дякунчук Михайло Теодорович
Жидачівський, р-н 20, 21, 23, 27, 51-53, 72, 95

Житомирщина 39

Жовківський, р-н 32

Жовківщина 28

«Жук». *Див.* Нагляк Ярослав Іванович

Журавнівський, р-н 52

З

«З. Савченко». *Див.* Галаса Василь Михайлович

«За Українську Державу», підп. в-ня 20
«Заграва», ВО 44

«Заграва», журнал 18
Задвір'я, с. 37
Зайцев Юрій 14
«Зайчик». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Закарпаття 16
Закерзоння 16, 31, 34, 37, 45, 46, 48
Заксенгавзен, концтабір 15
Заліщицький, р-н 31
«Запоріжжя», КОП ОУН 50
Запорізька, обл. 18
Зарицька (за чол. – Сорока) Катерина
Миронівна («Калина», «У. Кужіль»,
«Легенда», «Маня», «Монета»,
«Орися») 7, 26, 27, 29, 40, , 42, 43
«Заславський». *Див.* Бусел Яків Григорович
Затурці, с. 18
Захід 6, 26
Західна Німеччина. *Див.* Німеччина, Західна
Західна Україна. *Див.* Україна, Західна
Зборик Ярослав («Арсен», «Вир», «Орлен-
ко») 49
Зборівський, р-н 23
Звягельська, округа ОУН 39
Здолбунівський, р-н 11
«Зелений гай», КОП ОУН 20, 26
Зеленчук Михайло 6, 14, 56
«Зенко», куц. 72, 74, 75
«Зенко», охор. *Див.* Ярема Григорій
Васильович
«Зенон». *Див.* Галаса Василь Михайлович
Зень Олег 6
«Зиновій». *Див.* Дуда Михайло
«Зірка». *Див.* Савчин (за чол. – Гала-
са, Пискір) Марія Петрівна
Злін, м. 45
Зобнів Богдан («Миронич») 53, 54, 97
«Зов». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
Золочів, м. 13, 51
Золочівщина 51
ЗОУЗ. *Див.* Закерзоння
Зробок Дмитро 7, 13
«Зруб». *Див.* Маївський Дмитро
ЗУЗ 11, 15, 17, 19, 20, 22-27, 30, 33,
46, 51, 52

І
Іванова Катерина 17
Івано-Франківськ, м. 5, 31
Івано-Франківська, обл. 9, 15, 21, 24,
26, 27, 29, 31-33, 39, 43-49, 51-53,
72, 73, 76, 77
«Ігор», б-к 35
Ігринський, р-н 55
«Ідея чин», журнал 19, 28, 30, 34, 36, 40, 66

Ільків Ольга Фаустинівна («Роксоля-
на», «Марійка») 26, 27
Індіана, штат 14
«Інж. К. Владан». *Див.* Фрайт Володи-
мир Васильович
Іркутська, обл. 27
Іщук Олександр 6, 7, 29, 32-34, 41-45,
47, 49, 52, 54

К
«К. Вірлінів». *Див.* Порендовський
Володимир-Ігор Іванович
«К.» 79
«К-14». *Див.* Бутинський Степан Ми-
колайович
«К-14». *Див.* Попович Юрій Федорович
«К-16». *Див.* Бутинський Степан Миколович
«Калина». *Див.* Зарицька (за чол. –
Сорока) Катерина Миронівна
Калинівка, с. 21
Калуський, р-н 15, 33
Калущина 15, 22, 39
Кальварія, с. 25
Кам'янка-Бузька, м. 51
Кам'янка-Бузький, р-н 15
Канада 18
Кант, Іммануїл 18
«Карб». *Див.* Фрайт Володимир Васи-
льович
Карів, с. 19
Карпати, г. 20-23, 31, 36, 44, 46, 48
«Карпатська Січ» 16, 34
Карпатська Україна. *Див.* Закарпаття
Карпатський, край ОУН 24, 28, 67
Карпатські, ліси 38
Карпенко Дмитро («Яструб») 23
Качор Богдан 7, 56, 69
КГБ 15, 37
Кентій Анатолій 5
Київ, м. 5-7, 14, 18, 27-29, 31, 35, 37,
46, 49, 60, 68
Київська, обл. 27
«Київський». *Див.* Бусел Яків Григорович
Кит Йосип Іванович («Осип», «Денис») 46
Кичера, г. 35, 41-43
Кінгір, р. 31
«Кірам». *Див.* Мельничин Микола Гри-
горович
КК. *Див.* Карпатський, край ОУН
Клеванина 25
Клевань, м. 31
«Клименко», охор. 43
Кнісело, с. 20
Княгиничі, с. 5

Коваль Роман 6
Коженьовський Юзеф 9, 10, 11, 14, 22
Козак (за чол. – Коровіна) Ірина Михайлівна («Галина», «Орися», «Сира», «Лада») 27
Козак І. *Див.* Савицька (за чол. – Козак) Ірина Йосипівна
Козаківка, с. Болехівської міськради 32, 43, 47, 48
Козівський, р-н 20, 26, 27
Козьова, с. 43
Колоденці, с. 15
Колоколин, с. 52
Коломия, м. 5, 26
Комітет допомоги українським полоненим 14
Конгрес Українських Націоналістів 5, 15
«Конгресівців», процес 15
Коновалець Євген 5
«Конрад». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
Конференції Українських Націоналістів, I і II 15
Конференція поневолених народів Сходу Європи та Азії
Конюхи, с. 27
Коростів, с. 41
Корчак Андрій 8
«Корчак». *Див.* Корчинський Іван Васильович
Корчин, с. 30-32, 35, 41, 43
Корчинський Іван Васильович («Корчак», «Варяг») 31, 34, 35
«Косар». *Див.* Маївський Дмитро
Костів Іван («Француз») 83
Кочан Григорій Миколайович («Лис», «Роман») 32, 35, 47, 82
«Кравс». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
Кравчук Роман Миколайович («Петро», «Максим», «Панас», «Гончаренко», «Лісовий», «Семен», «Степовий», «1718», «1920», «88») 8, 51, 52, 54, 72-78, 96
«Крак». *Див.* Попович Василь Семенович
Краків, м. 15, 17, 24, 25, 27, 28, 31, 33, 46
Краківський, дистрикт 14
«Крегул». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
«Креміль», ліс 43
Криниця, с. 31
Крип'якевич Іван 8, 58, 63, 69
Крути, с. 9, 18
Крушельниця, с. 32, 41, 43
Крюченко Уляна 6
Кубійович Володимир, проф. 14
Кузик С. 5

«Кузьма». *Див.* Охримович Василь Остапович
«Кузьменко». *Див.* Гонтар Хризанф
Кук Василь («Леміш») 6, 26, 28, 50, 58, 62-65, 68
«Курган». *Див.* Маївський Дмитро
Курськ, м. 11
Кути, с. 48
Кушинський, ліспромгосп 55
Л
«Лада». *Див.* Козак (за чол. – Коровіна) Ірина Михайлівна
«Ларько». *Див.* Порендовський Володимир-Igor Іванович
Латвія 25
«Легенда». *Див.* Зарицька (за чол. – Сорока) Катерина Миронівна
Лемик Микола 31
«Леміш». *Див.* Кук Василь
«Лемко», ТВ 34
«Лемко». *Див.* Федорук Юрій-Костянтин Антонович
Ленін Володимир Ілліч 22, 60
Либохора, с. 30, 34, 47
Липинський В'ячеслав Казимирович 18
«Лис». *Див.* Кочан Григорій Миколайович
Лисенко Микола 9
Лисик Степан 8, 55
«Лисоня», ВО-3 23
Литва 25
«Лицар». *Див.* Гасин Олекса
Личаківський, цвинтар 19
Лімниця, р. 24
Ліповець, с. 26, 45
«Лісовий». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
«Лісовик». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
«Літературно-науковий вістник», журнал 18
Лішня, с. 39
Лозицький Володимир 5
Локачинський, р-н 18
«Лонцького», тюрма. *Див.* «Об'єкт №39» УМГБ
«Луговий». *Див.* Якимець Кирило Миколайович
Луцький Олександр 8
Львів, м. 5-8, 10-14, 16-22, 24, 26, 27, 29, 31-33, 36-42, 46, 49, 50, 53, 54, 58, 63, 66, 68, 69, 93
Львівська, обл. 8-11, 14-17, 19-24, 26, 27, 29-35, 37, 39, 41, 44-49, 51-56, 72, 95, 100
Львівський, край ОУН 20

Львівський, процес 15, 26
Львівщина 17, 32, 44, 49
«Люба». *Див.* Возняк-Лемик Любов
Євгенівна
Люблінський, дистрикт 14
Лущук Роман 10
М
«М. Д. Бученко». *Див.* Грицай Дмитро
Михайлович
«М-14». *Див.* Попович Юрій Федорович
Магадан, м. 31
Маївський Дмитро («П. Дума», «Зруб»,
«Косар», «Курган», «Майченко», «Ом»,
«Север», «Тарас») 6, 28, 30, 33, 34
Майдан, с. 33
Майстренко Іван 63
«Майченко». *Див.* Маївський Дмитро
«Мак». *Див.* Попович Юрій Федорович
«Мак». *Див.* Стиранка Петро
«Маківка», ТВ 39
Макнейл, делег. до ООН 64, 71
«Максим», надр. пров. 48
«Максим». *Див.* Стиранка Петро
«Максим». *Див.* Кравчук Роман Мико-
лайович
Маярчин (за чол. – Шпиталь) Дарія
Семенівна («Дарка») 35, 38
«Мамай». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Манзуренко Віталій 6
«Маня». *Див.* Зарицька (за чол. – Со-
рока) Катерина МIRONIVNA
«Мар». *Див.* Якимець Кирило Миколайович
«Марійка». *Див.* Ільків Ольга Фаустинівна
«Марічка». *Див.* Савчин (за чол. – Га-
ласа, Пискір) Марія Петрівна
«Марія Дмитренко». *Див.* Світлик (за чол. –
Литвинко) Богдана-Марія Юліанівна
«Марко Боеслав». *Див.* Дяченко Михайло
Маркс Карл 22, 60
«Марта Гай». *Див.* Савицька (за чол. –
Голояд, Дребот) Галина Омелянівна
«Марта». *Див.* Савицька (за чол. – Го-
лояд, Дребот) Галина Омелянівна
Мартинів Григорій Васильович («Ручай») 32
«Маруся». *Див.* Римик Марія Марківна
Марчук Володимир 7
Маямі, м. 44
МВД 27, 30, 38, 42, 49, 56
МВС. *Див.* МВД
МГБ (МГБ) 11, 17, 20, 24, 26, 27, 29-33, 35,
37, 40, 41, 43, 45-47, 49, 51-54, 56, 72
Мелітополь, м. 18
Мельничин Микола Григорович («Кірам») 44

Микитюк Люба Григорівна 16
«Микола», к-р охор. 6-ки 34
Миколаївський, р-н 20, 21, 26, 44, 45
Миколаївські, ліси 44
Миколаївщина 44
«Мирон». *Див.* Федун Василь Мико-
лайович
«Мирон». *Див.* Воскрес Мирон-
Григорій Григорович
«Миронич». *Див.* Зобнів Богдан
Митава, м. 25
Мізерний Мартин-Василь («Валічак»,
«Рен») 34
«Мікушка». *Див.* Пришляк Григорій
Мінлаг, концтабір 27
«ММ». *Див.* Федун Петро Миколайович
«Молочарка». *Див.* Дидик Галина Ти-
мофіївна
«Монета». *Див.* Зарицька (за чол. –
Сорока) Катерина МIRONIVNA
Монреаль, м. 18
Морава, р. 45
Мордовські, концтабори 49
Мороз Володимир 7, 8, 17, 20, 21, 26,
29, 36, 50, 60, 80
«Мороз». *Див.* Скасків Ярослав
«Моряк». *Див.* Скасків Ярослав
Москва, м. 6, 31, 41, 61
Муравський Володимир 5
Мюнхен, м. 6, 15, 44, 45, 63, 67
Н
«На зміну», часопис 66
Нагірняк М. 7
Нагляк Ярослав Іванович («Жук») 48
Надітичі, с. 44
«Надя». *Див.* Якимович Надія Дмитрівна
«Назар». *Див.* Галаса Василь Михайлович
Накваша, с. 11
«Наталка». *Див.* Возняк-Лемик Любов
Євгенівна
«Наталка». *Див.* Римик Марія Марківна
«Наум». *Див.* Дяків Осип Васильович
«Нахтігаль», батальйон 24, 44, 45
НВРО 25
«Непоборні», сотня 56
Німецька, армія 16, 18
Німецьчина 14, 15, 18, 33, 44, 46, 57
Німецьчина, Західна 22, 31, 33, 35, 37, 45, 83
Німці 14, 18, 19, 45, 47
НКВД 11, 19, 20, 23, 25-27, 30, 37-39, 46, 47
НКВС. *Див.* НКВД
НКГБ 27, 32, 33
Нові Стрілища, смт. 20, 23

Новосончівський, пов. 31
 Новошини, с. 51, 52, 53, 95
 Нью-Йорк (Нью Йорк, Нью Йорк), м. 6,
 7, 13, 16
О
 «О. Гончарук». *Див.* Дяків Осип Васильович
 «О. Левенко». *Див.* Галаса Василь Михайлович
 «Об'єкт №39» УМГБ (тюрма на Лонцького) 51-54
 ОВКУГ 15, 24
 Огоновська (за чол. – Ясеницька) Марія Антонівна («Віра») 20, 21, 26
 Одеса, м. 13, 14
 Озерлаг, концтабір 31
 «Оксана». *Див.* Савицька (за чол. – Голлойд, Дребот) Галина Омелянівна
 «Оксана». *Див.* Якимович Надія Дмитрівна
 «Олег». *Див.* Грицай Дмитро Михайлович
 Олександрійська, тюрма 27
 Олесин, с. 20
 «Ом». *Див.* Маївський Дмитро
 Онишко Леся 7, 27, 29, 40
 ООН 64, 71
 ОПУС 17
 «Орест», охор. 47, 49
 «Орест». *Див.* Галаса Василь Михайлович
 «Орест». *Див.* Дужий Петро Опанасович
 «Орися». *Див.* Зарицька (за чол. – Со-рока) Катерина МIRONІВНА
 «Орися». *Див.* Козак (за чол. – Коровіна) Ірина Михайлівна
 Орів, с. 41
 «Оріх». *Див.* Бутинський Степан Миколович
 «Орлан». *Див.* Галаса Василь Михайлович
 «Орленко». *Див.* Зборик Ярослав
 Орявчик, с. 43
 Осадца Михайло-Євген Олександрович, о. 9, 80
 «Осередок пропаганди і інформації при Проводі Організації Українських Націоналістів (ОУН)», підп. в-ня 30, 36, 47, 66
 «Осип». *Див.* Кит Йосип Іванович
 «Остап», охор. 49
 Острог, м. 7
 ОСУЗ 11
 ОУН 5-8, 10, 11, 13-16, 19, 22, 24-28, 30-37, 39-42, 44, 46-51, 53, 56-58, 60, 62, 65-67, 71, 92
 ОУН(б) 7, 14, 27, 29, 32-34, 41-45, 47, 49, 52, 54
 ОУН, Болехівський РП 97
 ОУН, БП 16, 28
 ОУН, БР КЕ 16
 ОУН, Бродівський НП 11
 ОУН, Бродівський ПП 11, 14, 22
 ОУН, Букачівський РП 52, 53, 97
 ОУН, ВЗ II 15, 16, 24, 25, 28, 33, 46
 ОУН, Вигодський РП 82
 ОУН, ГО ОСУЗ 11
 ОУН, ГОСП 5, 7, 20, 25, 26, 28-38, 40-50, 52, 54, 81, 83
 ОУН, Долинський НП 49
 ОУН, Дрогобицький НП 42
 ОУН, Дрогобицький ОП 39, 42, 46
 ОУН, ЖС 26, 27
 ОУН, Журавнівський НП 53, 97
 ОУН, Золочівський ОП 22
 ОУН, ЗЧ 15, 22, 31, 33, 44, 45, 46
 ОУН, Калуський НП 49
 ОУН, Калуський ОП 99
 ОУН, Калуський ПП 15
 ОУН, Карпатський КП 28, 39, 46
 ОУН, КВШ ЗУЗ 33
 ОУН, КЕ 24, 26, 33
 ОУН, Конференція II 60
 ОУН, КОП КК 20, 25, 26, 50, 67, 68, 85
 ОУН, КП ЗУЗ 19, 24, 25, 51
 ОУН, Личаківський РП 49
 ОУН, Львівський КП 44, 49
 ОУН, Львівський ОП 27, 49
 ОУН, НВЗ III 16, 25, 28, 46, 51, 57, 70
 ОУН, Одеський ОП 23, 31
 ОУН, ООП 39
 ОУН, ОРП 19
 ОУН, ПГ 19, 28, 39
 ОУН, ПЕ 51
 ОУН, Перемиський НП 37
 ОУН, Перемиський ОП 49
 ОУН, південна ПГ 31
 ОУН, Підкамінський РП 11
 ОУН, Провід 20, 24-29, 31, 33, 35, 37, 44, 45, 48-51, 53, 62
 ОУН, Програма 58, 59, 71
 ОУН, РП 15, 16, 31, 32, 34, 35, 42, 49
 ОУН, РП КЕ 15
 ОУН, РП КП 23
 ОУН, РПП 28, 46
 ОУН, Самбірський ОП 11
 ОУН, СБ 8, 31, 37, 49, 52, 97
 ОУН, СБ ЗЧ 34
 ОУН, Сколівський РП 47
 ОУН, Славський РП 48
 ОУН, Сокальський ОП 24
 ОУН, Сокальський ПП 24
 ОУН, Стрийський НП 47

ОУН, Тернопільський ОП 27
ОУН, Томашівський ПП 19
ОУН, Турківський НП 47
ОУН, Юнацтво 11, 17, 19, 20, 22, 27,
30, 31, 37, 55
ОУН, Яворівський НП 49
ОУН-з 22
ОУН-р. *Див.* ОУН(б)
Охримович Василь Остапович («Бард»,
«Грузин», «Далекий», «Дальній», «Ку-
зьма», «Пилип», «Чужий») 32, 46

П

«П. Дума». *Див.* Маївський Дмитро
«П. Волянський». *Див.* Федун Петро
Миколайович
«П. М. Полтава». *Див.* Федун Петро
Миколайович
«П. М. Савчук». *Див.* Федун Петро Ми-
колайович
«П. П.». *Див.* Федун Петро Миколайович
«П. Полтава». *Див.* Федун Петро Ми-
колайович
«П. Савчук». *Див.* Федун Петро Мико-
лайович
«П-42». *Див.* Попович Юрій Федорович
Павелче, с. 33
«Павлович». *Див.* Дужий Петро Опанасович
Павлоград, м. 13
«Павлюк». *Див.* Попович Юрій Федорович
«Палій». *Див.* Грицай Дмитро Михайлович
«Панас». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
«Панасенко». *Див.* Дужий Петро Опанасович
Панасюк Богдан Максимович 10
Панченко О. 7
Панчишин Мар'ян, д-р 16
Паньків Богдан Михайлович («Буря»)
52, 54, 97
Паньків Іван Микитович («Явір») 44, 45
Парашка, г. 30, 34, 41, 43
Перв'ятичі, с. 24
«Перебийніс». *Див.* Грицай Дмитро
Михайлович
Перегінське, смт. 24
Перемишль, м. 15, 27, 30
Перемишлянський, р-н 17
Перемищина 37, 45
Перик Василь («Сиротюк») 82
Петришин М. 10
«Петро Полтава». *Див.* Федун Петро
Миколайович
«Петро». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
ПЗУЗ 24, 25, 37
«Пилип». *Див.* Охримович Василь Остапович

«Пібрус». *Див.* Бутинський Степан
Миколович
ПівдСУЗ 11, 19
Підгаєцький, р-н 34, 37
Підгаєччина 34
Підкамінь, смт. 11
Підкарпатське, воеводство 27
«Пласт», скаут. орг. 14-16, 24, 26, 27,
33, 34, 51
«Повстанець», журнал 20, 36
Позичанюк Йосип («Шугай») 6
Полісся 25
Полтава, м. 18
Полтавщина 13, 23
Польська, армія 16, 24, 33
Польща 16, 27, 30, 31, 61
Поляки 31
Поляниця, с. 48
Попович Василь Семенович («Довбуш»,
«Крак», «Василь») 32, 47, 99
Попович Юрій Федорович («Павлюк»,
«Вільховий», «Мак», «М-14», «П-42»,
«К-14») 47, 82, 99
Порендовський Володимир-Ігор Іванович
(«Семенюк», «Гордій», «Десна», «Ларь-
ко», «Вовк», «К. Вірлінів») 31, 34, 41
Посівнич Микола 5, 8
Потічний Петро Й., проф. 8, 68
Прага, м. 15, 33
«Прага», підп. друкарня 30
Прибалтика 61
Прибин, с. 17
Пришляк Григорій («Мікушка») 37
«Просвіта», т-во 10, 11, 24, 45
«Професор». *Див.* Гонтар Хризанф
ПУН 15
Пустомитівський, р-н 17, 45

Р

«Р. Лозовський». *Див.* Шухевич Роман
Йосипович
«Р.». *Див.* Савицька (за чол. – Голояд,
Дребот) Галина Омелянівна
«Р-17». *Див.* Федун Петро Миколайович
«Р-35». *Див.* Федун Петро Миколайович
Рава-Руська, м. 32
Радянська, держава. *Див.* СССР
Радянський Союз. *Див.* СССР
Ребет Дарія 6, 63
Реклинець, с. 28
«Рен». *Див.* Мізерний Мартин-Василь
Рига, м. 25
Рим Петро («Дорош») 98
Римик Марія Марківна («Маруся»,
«Наталка») 32

Рівне, м. 6, 31
Рівненська, обл. 11
Рівненська, округа ОУН 25
Рівненський, процес 25
Рівненщина 31
Ркіни, с. 35, 45
Рогатинський, р-н 51, 52, 72, 73, 76, 77
Рожнятівський, р-н 24, 39
«Роксоляна». *Див.* Ільків Ольга Фаустинівна
«Роман Галина». *Див.* Бусел Яків Григорович
«Роман». *Див.* Кочан Григорій Миколайович
«Роман». *Див.* Фрайт Володимир Васильович
Романюк Михайло Васильович 8, 24, 34, 56, 58, 69, 93
Російська, армія 18
Росія 27, 31
«Ростислав Вишитий». *Див.* Сидор Василь Дмитрович
Рошкович Марко 21
Рошкович Ярослав 7, 13, 21
Румунія 18, 61
РУП 18
«Ручай». *Див.* Мартинів Григорій Васильович

С
«С. А. С.». *Див.* Бандера Степан Андрійович
«С. А.». *Див.* Бандера Степан Андрійович
«С. Вол.». *Див.* Федун Петро Миколайович
«С-12». *Див.* Федун Петро Миколайович
«С-5». *Див.* Бутинський Степан Миколович
Савицька (за чол. – Голояд, Дребот) Галина Омелянівна («Оксана», «Ярина», «Р.», «Марта», «Ганна», «Марта Гай», «25») 7, 48, 49, 81
Савицька (за чол. – Козак) Ірина Йосипівна («Бистра») 6, 21, 22
Савчин (за чол. – Галаса, Пискір) Марія Петрівна («Зірка», «Марічка») 7, 14, 37-39, 41, 42, 44, 65, 66
Савчин Олексій Федорович («Яків», «Грицько», «Гриць») 46
Самбірський, р-н 46
Самбірщина 40
Самостійна Україна. *Див.* УССД
«Самостійна Україна», радіостанція. *Див.* «Вільна Україна» («Самостійна Україна», кодова назва «Афродита»), радіостанція 30
Самостійна українська держава. *Див.* УССД
«Самостійність», журнал 30, 36
Санников Г. 6

Сваричів, с. 39
Світлик (за чол. – Литвинко) Богдана-Марія Юліанівна («Дмитренко», «Марія Дмитренко», «Світляна», «Ясна») 30, 35, 36, 38, 41, 42, 47
«Світляна». *Див.* Світлик (за чол. – Литвинко) Богдана-Марія Юліанівна
Світова ліга українських політичних в'язнів 7, 69
«Свобода», радіостанція 62
СВУ 18
«Север». *Див.* Федун Петро Миколайович
«Семен». *Див.* Кравчук Роман Миколайович
Семенюк Анна. *Див.* Федун (за чол. – Семенюк) Анна Миколаївна
«Семенюк». *Див.* Порендовський Володимир-Ігор Іванович
Сенюк Михайло Григорович («Скритий», «Скритний») 53, 54, 77, 97
Сергійчук М. І. 5
Сидор Василь Дмитрович («Вишитий», «Зов», «Конрад», «Кравс», «Крегул», «Лісовик», «Ростислав Вишитий», «Шелест») 24
«Сира». *Див.* Козак (за чол. – Коровіна) Ірина Михайлівна
«Сиротюк». *Див.* Перик Василь
«Сільський господар», т-во 39
«Сірий». *Див.* Бандера Степан Андрійович
«Сірко». *Див.* Грицай Дмитро Михайлович
«Сіроманців», сотня 23
«Січ», організація 27
Скасків Ярослав («Моряк», «Мороз») 17
СКВ 46
Сколівський, р-н 29-32, 35, 41, 46-48
Сколівщина 32, 34, 42
Сколоздра Василь («Грабенко») 44
Скоропати, прис. с. Бишків 32
«Скритий». *Див.* Сенюк Михайло Григорович
«Скритний». *Див.* Сенюк Михайло Григорович
«Славко». *Див.* Дяків Василь Федорович
Славська, селищна рада 48
Славський, р-н 29, 43
Сливка Юрій, проф. 14
Слобода-Долинська, с. 31
Слободян Степан («Єфрем») 46
Смолій Іван 83
Сова Андрій 5, 8
Советська, армія. *Див.* ЧА
Советський Союз. *Див.* СССР
Содоль Петро 6, 13, 21, 29

Сокаль, м. 24
Сокальський, р-н 19, 24, 28
Сокальщина 28
Соколівка, с. 22
«Соловій». *Див.* Дудка Микола
Сопіт, с. 30
Сороки-Львівські, с. 45
«Союзу Українок», жін. орг. 27
Спасів, с. 24
СРСР. *Див.* СССР
СССР 27, 33, 39, 40, 59, 61-64, 67, 68,
70, 71, 84, 88
Сталін Йосип 57, 60, 85
Станиславщина 33
Станіславів (Станіславів, Станіслав), м.
Див. Івано-Франківськ, м.
Станіславська (Станіславівська), обл.
Див. Івано-Франківська, обл.
Староховіце, м. 33
Старий Угринів, с. 15
«Старий». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Старосамбірський, р-н 46
Стасюк Олександра 36, 66
Стебник, м. 41
«Степан Попель». *Див.* Бандера Сте-
пан Андрійович
«Степан». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Степлаг (Кінгір), концтабір 31
«Степовий». *Див.* Гонтар Хризанф
«Степовий». *Див.* Кравчук Роман Ми-
колайович
«Стефа». *Див.* Дидик Галина Тимофіївна
Стефаник Василь 5
«Стефаник». *Див.* Федоришин Михайло
Стецьків Є. 16
Стецько Ярослав 16
Стиранка Петро («Максим», «Мак»)
46, 72-74, 76, 77
Стрий, м. 27, 31, 39, 44
Стрийський, р-н 31, 41
Стрийщина 40
Стрільчук Василь 8, 12, 56, 80
СУЗ 28
Сукіль, с. 44, 48
СУНМ 15
«Сурма», підп. в-ня 45
СУС 17
СУСОП 27
«Сучасна Україна», підп. в-ня 79
Східна Україна. *Див.* Україна, Східна
США 10, 14, 15, 37, 44, 62
«Сян», ВО-6 37
«Сян». *Див.* Бутинський Степан Миколович

Сянік, м. 34
Сянки, с. 34
Т
Тайшет-Лена, траса 31
Танява, с. 45
«Тарас Чупринка». *Див.* Шухевич Ро-
ман Йосипович
«Тарас». *Див.* Маївський Дмитро
Тарнув, м. 49
Твердохліб Іван («Гордієнко») 23
Тернопіль, м. 5, 46
Тернопільська, обл. 17, 20, 23, 25-27,
31, 32, 37, 46
Тернопільщина 9, 37
Тершаковець Зиновій («Федір») 44
«Тиха». *Див.* Дидик Галина Тимофіївна
Тишківський Степан («Волиняк») 82
Ткаченко В. 57
Томашівщина 19
Торонто, м. 5, 7, 27, 35, 37, 38, 39, 42, 50, 66
Торунь, м. 31
Трибоківці, с. 27
Трускавець, м. 41
Труханів, с. 47, 48
Труш Іван 9
«Тур». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
Тураш Мирослав 30
Турківський, р-н 30, 34, 35
Турчанщина 40
Турчин Андрій Миколайович 6, 10, 13, 14
Тухля, с. 43, 47, 48
«Туча». *Див.* Шухевич Роман Йосипович
У
«У. Кужіль». *Див.* Зарицька (за чол. –
Сорока) Катерина Миронівна
УВО 15, 16, 33, 34, 46
УГА 15
УГВР 20, 25, 30, 33, 37, 46, 50, 54
УГВР, БІ 29, 35
УГВР, ВЗ 46
УГВР, ГС 5, 16, 20, 50
УГВР, ЗП 33, 45, 46, 83
УГВР, ІК 46
УГВР, ПК 51
УГВР, СВС 16
Угорська, армія 16
Угорці 16
«Ударники-2», вд. 45
УДК 14, 15, 27
УДК, Делегатура 15
Удмуртська АРСР 55
УДП 16
УДХП 18

Ужгород, м. 40
Україна 5-8, 14, 16-19, 25, 28, 29, 35,
39, 40, 44-46, 48, 49, 50, 54, 56,
58, 59, 62-65, 67-71, 84, 85, 89
Україна, Західна 6, 16, 26, 64
Україна, Східна 11, 38
Українка Леся 18
Українська загальнонародна організація 63
Українська Самостійна Держава. *Див.* УССД
Українська, держава. *Див.* УССД
Українське Пресове Бюро 18
Українське Телеграфне Агентство 18
Українське, підпілля 68, 72
Український національний фронт 63
Український, легіон 34
Український, народ. *Див.* Українці
Українські, землі 28, 47, 51, 59
Українські, повстанці. *Див.* УПА
Українці 5, 14, 23, 24, 40, 59-62, 64,
66, 68, 70, 71, 92
УМГБ. *Див.* МГБ
УНК 46
УНС 16, 33
УПА 6-8, 11, 13, 14, 16, 19, 21-26, 28-30, 32,
35, 37, 39, 44, 45, 49, 51, 54, 57, 65-67, 70
УПА, ВО-6. *Див.* Сян, ВО-6
УПА, ГВШ 5, 23-25, 29, 33, 35, 54
УПА, ГК 5, 6, 16, 24, 32-34, 44, 50, 51
УПА, КВШ 23, 24, 31, 54
УПА, Лемківський курінь 34
УПА, ШВО-3 (Лисоня) 23
УПА-Захід 23, 24, 31, 33, 54
УПА-Північ 25, 37
УПНР 18
УРСР 7, 11, 25, 27, 29, 32-34, 41-45,
47, 49, 51, 52, 54, 62, 79
УСДРП 18
УСС 15
УССД 7-10, 15, 17, 40, 58-64, 67-71, 87, 92
УСХД 18
УЦК 14
УЧХ 14, 22, 26, 27, 49
«Ущелина», чекістська операція 41

Ф

«Фама», фірма 16
Федоришин Михайло («Стефаник») 20
Федорук Юрій-Костянтин Антонович
(«Лемко») 10, 11, 80
Федун (за чол. – Семенюк) Анна Ми-
колаївна, сестра 56
Федун Василь Миколайович («Ми-
рон»), брат 55, 56
Федун Микола Прокопович, батько 9 55

Федун Парасковія Дем'янівна, мама 9, 55
Федун Петро Миколайович («Петро Пол-
тава», «П. Полтава», «П. М. Полтава»,
«П. П.», «Волянський», «П. Волянсь-
кий», «С. Вол.», «Вол.», «П. Савчук»,
«П. М. Савчук», «Север», «75», «81»,
«99», «101», «123», «126», «143»,
«173», «175», «311С», «811С», «1000»,
«ММ», «Р17», «Р35», «С12») 5-8,
10-24, 26, 28-30, 32-40, 42-51, 53-70,
72-82, 84, 92-96, 98-100

Федуни, родина 55, 56

Фрайт Володимир Васильович («Батько»,
«Жар», «Іж. К. Владан», «Владан», «Вир»,
«Карб», «АГБ», «Владко», «Роман», «96»,
«082», «016», «16») 39, 40, 99

Франко Іван 7, 22

Франц, Карл 10

Франція 18

«Француз». *Див.* Костів Іван
Фронт українських патріотів 59

Х

«Херсонець» 37, 38

Хмельницька, обл. 26, 37

Хмельницький Богдан, гетьм. 40

Хмельницького, загім ім. 44

Ходорів, м. 20

Холм, м. 30

Холмщина 14, 28

Ц

«Цвючок». *Див.* Дяків Осип Васильович
Центрально-Східна Європа. *Див.* Євро-
па, Центрально-Східна

Ч

ЧА 11-14, 18, 22, 23, 39, 79

Чемерис А. 7

Червоноармійці. *Див.* ЧА

Черкаси, м. 27

«Чернець». *Див.* Шухевич Роман Йо-
сипович

«Черника», сотня 37

Черниця, с. 14

Чернів, с. 52

Чехія 26, 28, 33, 35, 45

Чехословаччина 15, 18, 31, 41, 61

Чижевський Василь Миколайович («Ар-
тим», «Демид», «Дячук») 33-34

Чікаґо, м. 15

«Чорний». *Див.* Дякунчук Михайло Тео-
дорович

Чорний Яків («Куля») 37

«Чорноморець». *Див.* Барда Мирон
Михайлович

Чортківський, р-н 32

Чортківщина 37
«Чужий». Див. Охримович Василь Остапович
Чуй Володимир 6, 10, 20
«Чумак». Див. Шухевич Роман Йосипович «Чуприна», охор. 43
Ш
Шабела, г. 46
«Шакал», чекістська розшукова справа 51
«Шахтар». Див. Бусел Яків Григорович Шашкевич Маркіян 9, 10
Шевченко Тарас 9
«Шелест». Див. Сидор Василь Дмитрович Шибалин, с. 27
Широкий верх, г. 34
«Шлях до волі», збірн. вишк. матер. 36
Шнирів, с. 9, 10, 12, 20, 55, 56
Штендера Євген 68
«Шуб». Див. Шухевич Роман Йосипович «Шугай». Див. Гнатів Федір Дмитрович «Шугай». Див. Позичанюк Йосип Шух. Див. Шухевич Роман Йосипович Шухевич Роман Йосипович («Тур», «Тарас Чупринка», «Шуб», «Жар», «Степан», «Чернець», «Туча», «Білий», «Мамай», «Гриць», «Чумак», «Шух», «Зайчик», «777», «205», «315», «171», «553», «Дзвін», «Щука», «Р. Лозовський», «Старий», «Батько», «Василь») 5, 16, 22, 26-29, 32, 35, 36, 42, 49, 50
Щ
«Щербаченко». Див. Галаса Василь Михайлович
«Щука». Див. Шухевич Роман Йосипович
Ю
«Юлько». Див. Вассиян Юліян Іванови

«Юнак», журнал 17, 19, 20, 84
«Юрко», охор. 47
Юшківці, с. 21
Я
Яблунів, с. 34
«Явір», рай. реф. проп. 97
«Явір». Див. Паньків Іван Микитович Яворівський, р-н 20
Явче, с. 76, 77
Якимець Кирило Миколайович («Мар», «Луговий», «Бескид») 10, 22, 80
Якимів Євген Миколайович («Богдан») 52, 54
Якимович Надія Дмитрівна («Оксана», «Надя») 31, 32, 35, 38, 41, 47, 81
«Яків». Див. Савчин Олексій Федорович Якубів, с. 31
Ямельниця, с. 32, 41
Ямпіль, с. 37
Ямпільський, р-н 26
Ярема Григорій Васильович («Зенко», «Діброва») 35, 44, 53, 54
«Ярина». Див. Савицька (за чол. – Голояд, Дребот) Галина Омелянівна «Ярич». Див. Бандера Степан Андрійович Ясеницька (Огоновська) Марія. Див. Огоновська (за чол. – Ясеницька) Марія Антонівна
«Ясна». Див. Світлик (за чол. – Литвинко) Богдана-Марія Юліанівна «Яструб». Див. Карпенко Дмитро Ятвяги, с. Див. Калинівка, с.
Яцьків Юлія («Верба») 83
Ящун Василь Степанович 10
Ящун Парасковія. Див. Федун Парасковія Дем'янівна

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР

АРСР – Автономна радянська соціалістична республіка
в. о. – виконуючий обов'язки
ВЗ ОУН – Великий збір Організації українських націоналістів
ВЗ УГВР – Великий збір Української головної визвольної ради
відп. – відповідальний
ВіН – Воля і незалежність
ВО – воєнна округа
ВТ – Військовий трибунал
ВТТ – виправно-трудова табора

г. – гора
ГВШ – Головний військовий штаб
ГДА СБУ – Галузевий державний архів Служби безпеки України
ген. – генерал
ГОСП – Головний осередок пропаганди
ГС УГВР – Генеральний секретаріат Української головної визвольної ради
ГУДМ – Група української державницької молоді
ГУНМ – Група української національної молоді

ДАЛО – Державний архів Львівської області

див. – дивись

ЗОУЗ (Закерзоння) – західні окраїни українських земель

ЗП УГВР – Закордонне представництво Українського головної визвольної ради

ЗУЗ – західні українські землі

ЗЧ ОУН – Закордонні частини Організації українських націоналістів

інж. – інженер

КВШ – крайовий військовий штаб

КГБ – Комітет государственной безопасности (калька з рос.)

КДБ – Комітет державної безпеки

КЕ – крайова екзекутива

КК – Карпатський край

КК УРСР – Кримінальний кодекс Української радянської соціалістичної республіки

КОП – крайовий осередок пропаганди

КП – крайовий провід

КП(б)У – Комуністична партія (більшовиків) України

МВД – Міністерство внутрішніх дел (калька з рос.)

МГБ – Міністерство государственной безопасности (калька з рос.)

МДБ – Міністерство державної безпеки

НАН України – Національна академія наук України

НВЗ – надзвичайний великий збір

НВРО – Народно-визвольна революційна організація

НКВД – Народний комісаріат внутрішніх дел (калька з рос.)

НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ

НКГБ – Народний комісаріат государственной безопасности (калька з рос.)

НКДБ – Народний комісаріат державної безпеки

обл. – область

ОВКУГ – Організація вищих кляс українських гімназій

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ОПУС – Об'єднана праця українського студентства

ОУН – Організація українських націоналістів

ОУН(б) – Організація українських націоналістів (бандерівців)

ОУН-з – Організація українських націоналістів за кордоном

ОУНм – Організація Українських Націоналістів мельниківців

ПЗК – Північно-західний край

ПЗУЗ – північно-західні українські землі

ПСК – Північно-східний край

ПівдСУЗ – південно-східні українські землі

пов. – повіт

полк. – полковник

поч. – початок

прис. – присілок

ПУН – Провід Українських Націоналістів

РВ – Районний відділ

ред. – редактор

рос. – російський

СБ – Служба Безпеки

СБ ОУН – Служба безпеки Організації українських націоналістів

СБУ – Служба безпеки України

св. п. – світлої пам'яті

сер. – середина

СКВ – самооборонний куцшовий відділ

сл. п. – славної пам'яті

СРСР – Союз радянських соціалістичних республік

СССР – Союз советських соціалістических республік (калька з рос.)

СУЗ – східні українські землі

СУНМ – Союз української націоналістичної молоді

СУС – Союз українського студентства

СУСОП – Союз українських студентських організацій під Польщею

СШ – середня школа

США – Сполучені Штати Америки

ТВ – тактичний відтинок

тис. – тисяч

ТОС – Тереновий організаційний суд

УВО – Українська військова організація

УГА – Українська галицька армія

УГВР – Українська Головна Визвольна Рада

УДК – Український допомоговий комітет

УМГБ – Управління Міністерства государственной безопасности (калька з рос.)

УНК – Український національний комітет

УНС – Українська народна самооборона

УПА – Українська Повстанська Армія

УРСР – Українська радянська соціалістична республіка
УСС – Українські Січові Стрільці
УССД – Українська Самостійна Со-
борна Держава
УСХД – Український союз хлібо-
робів-державників
УЦК – Український центральний комітет

УЧХ – Український червоний хрест
хор. - хорунжий
ЦДАВО України – Центральний
державний архів вищих органів влади
та управління України
ЦК – центральний комітет
ЧА – Червона армія
ШВО – Штаб воєнної округи

СПИСОК ФОТОІЛЮСТРАЦІЙ

1. Петро Федун під час навчання в університеті	9
2. Старші гімназисти на фоні будинку бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Бро- дах. 1937 р. Зліва на право: Роман Лящук, Петро Федун, М.Петришин, Юрій Федорук, Кирило Якимець та Євген Дуткевич	10
3. Петро Федун (третій зліва) під час навчання у ліцеї. 1938 р.	11
4. Петро Федун (в центрі) серед молоді с. Шнирів. Кінець 1930-х рр.	12
5. Петро Федун під час навчання у Львові	13
6. Петро Федун в роки німецької окупації	17
7. Під час прогулянки по Площі Юра у Львові. Зліва направо: невідомий, Пет- ро Федун, Марко Рошкович. 1942 р.	21
8. Петро Федун у повстанському однострої під час перебування у підпіллі. Карпати. Кінець 1940-х рр.	36
9. Петро Федун – «Полтава» із зв'язковою Галиною Голояд – «Мартою».	48
10. Посмертне фото Петра Федуну. Львів. 23.12.1951 р.	53
11. Петро та Василь Федуні разом із своїми батьками.	55
12. Брат Петра Федуну – Василь	56
13. Василь, Анна та Петро Федуні. с. Шнирів. 1943 р.	56
14. Юрій Федорук – «Лемко»	80
15. Катехит Петра Федуну. Михайло Осадца	80
16. Кирило Якимець – «Бескид»	80
17. Зв'язкова П. Федуну Галина Голояд – «Марта»	81
18. Співробітниця ГОСП Люба Возняк-Лемик	81
19. Друкарка П. Федуну Надія Якимович – «Надя»	81
20. Командант боївки охорони П. Федуну Юрій Попович – «Павлюк»	82
21. Провідник Вигодського районного проводу ОУН Степан Тишківський – «Во- линяк»	82
22. Командант боївки охорони П. Федуну Василь Перик – «Сиротюк»	82
23. Керівник пункту зв'язку П. Федуну Григорій Кочан – «Роман»	82
24. Кур'єр ЗП УГВР Михайло Дуда – «Громенко». Вересень 1947 р. Західна Ні- меччина	83
25. Зв'язковий ГОСП Іван Смолій	83
26. Зв'язкова ГОСП Юлія Яцьків – «Верба»	83
27. Зв'язковий ГОСП Іван Костів – «Француз»	83
28. Обкладинка журналу «Юнак» (редактор П. Федун – «Полтава»).	84
29. Обкладинка брошури «Чому СРСР повинен бути перебудований на прин- ципі незалежних національних держав?» видання 1950 р.	84
30. Титульний аркуш видання збірника праць П. Федуну – «Полтави» 1950 р.	84
31. Обкладинка брошури «Про наш плян боротьби за визволення України в те- перішній обстановці» видання 1951 р.	84

32. Обкладинки брошури «Колоніальна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні» видання КОП КК 1945 р.	85
33. Обкладинка брошури «Колоніальна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні»	85
34. Обкладинка брошури «Колоніальна політика Сталіна в галузі сільського господарства України» видання 1945 р.	85
35. Обкладинки брошури «Елементи революційності українського націоналізму» видання 1948 р.	86
36. Перша сторінка машинописної статті «Шлях активної боротьби проти окупантів – єдиноправильний шлях до національного визволення»	86
37. Перша сторінка машинописної статті «Одна фальшива та небезпечна ідея: до чого допровадить політика в душі цієї «ідеї»	86
38. Обкладинка брошури «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» видання 1949 р.	87
39. Обкладинка брошури «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» видання 1947 р.	87
40. Обкладинка брошури «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу» видання 1950 р.	87
41. Перша сторінка машинописної статті «Концепція Самостійної України і основна тенденція ідейно-політичного розвитку сучасного світу»	87
42. Обкладинка брошури «Передпосилки поширення нашого руху в умовах большевицького ССРСР» видання 1947 р.	88
43. Обкладинка брошури «Передпосилки поширення нашого руху в умовах большевицького ССРСР» видання 1950 р.	88
44. Обкладинка брошури «Передпосилки поширення нашого руху в умовах большевицького ССРСР» видання 1949 р.	88
45. Обкладинка машинописної брошури «Передпосилки поширення нашого руху в умовах большевицького ССРСР»	88
46. Обкладинки брошури «Україна погиває! Хто винуватий в цьому?» видання 1950 р.	89
47. Обкладинка брошури «Україна погиває! Хто винуватий в цьому?» видання 1948 р.	89
48. Обкладинки брошури «Хто такі бандерівці та за що вони борються» видання 1948 р.	90
49. Обкладинка брошури «Хто такі бандерівці та за що вони борються» видання 1950 р.	90
50. Обкладинка брошури «Хто такі бандерівці та за що вони борються»	90
51. Обкладинка машинописної брошури «Безпосередньо за що ми ведемо наш бій» видання 1949 р.	91
52. Обкладинка брошури «Безпосередньо за що миведемо наш бій» видання 1949 р.	91
53. Обкладинка брошури «Безпосередньо за що ведемо наш бій» видання 1950 р.	91
54. Обкладинки брошури «Двадцять років боротьби ОУН за національне і соціальне визволення українського народу, за Українську Самостійну Соборну Державу (1929–1949)»	92
55. Обкладинка брошури «Чому повстання 1648 року було переможне»	92
56. Обкладинка збірника статей П. Федуна – «Полтави» «Про деякі актуальні питання сучасної української визвольної політики» видання 1951 р.	92
57. Обкладинка повного видання творів П. Федуна – «Полтави» Львів, 2008 р. (Упоряд. і відп. ред. Михайло Романюк).	93
58. Обкладинка збірника творів П. Федуна – «Полтави» вид-ва «Український самостійник», 1959 р.	93

59. Карта військово-чекістської операції 21-28.12.1951 р. у ході якої загинув П. Федун – «Полтава»	94
60. Схема криївки в лісі біля с. Новошини Жидачівського р-ну Львівської обл., в якій 23.12.1951 р. загинув Петро Федун – «Полтава» разом із трьома побратимами	95
61. Топографічні карти вилучені у П. Федуну та Р. Кравчука	96
62. Частина зброї, вилученої у П. Федуну та Р. Кравчука	96
63. Зліва направо: Керівник Букачівського районного проводу ОУН Михайло Сенюк – «Скритий» та референт СБ цього ж проводу Богдан Паньків – «Буря»	97
64. Зліва направо: Керівник Букачівського районного проводу ОУН Михайло Сенюк – «Скритий» та референт пропаганди Журавнівського надрайонного проводу ОУН Богдан Зобнів – «Миронич»	97
65. Зліва направо: керівник Болехівського районного проводу ОУН Василь Гошовський – «Дорошенко» та референт пропаганди цього ж проводу «Явір»	97
66. Охоронець П. Федуну Петро Рим – «Дорош»	98
67. Комендант боївки охорони П. Федуну Мирон Барда – «Чорноморець»	98
68. Охоронець П. Федуну Василь Попович – «Довбуш»	99
69. Охоронець П. Федуну Федір Гнатів – «Шугай»	99
70. Комендант боївки охорони П. Федуну Юрій Попович – «Павлюк»	99
71. Провідник Калузького окружного проводу ОУН Володимир Фрайт – «Владан»	99
72. Пам'ятник Петрові Федуну – «Полтаві» у м. Броди Львівської обл.	100

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЖИТТЯ У БОРОТЬБІ	9
ДОЛЯ РОДИНИ	55
ТВОРЧА СПАДЩИНА	57
ПЕРЕЛІК ПРАЦЬ ПЕТРА ФЕДУНА – «ПОЛТАВИ»	70
АКТ – ЗВІДОМЛЕННЯ про обставини й згодані причини загибелі сл[авної] п[ам'яті] «Максима» й «Полтави» та друзів	72
Фотоілюстрації	80
Показчик	101
Список скорочень та абревіатур	113
Список фотоілюстрацій	115
Інформаційні сторінки видавництва «Літопис УПА»	118

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Літопис УПА – це серійне книжкове видання. Його завдання – опублікувати, з дотриманням джерельної точності, документи й матеріали до історії УПА, а також стимулювати й видавати праці про діяльність УПА та історію України того періоду взагалі. Кожний том або група томів Літопису присвячені окремим темам і мають назву. Частина томів охоплює історію УПА за певний період на більших територіях, як, наприклад, на Волині, в Галичині, на українських землях під Польщею тощо. Кожна з цих територій може мати два-три, а то й більше томів. Додаткова серія книжок буде присвячена загальним темам, або збірникам спогадів, праць, або може бути книжкою одного автора на якусь тему. Збірники появляються не періодично, а в залежності від підготовки й опрацювання наступного тому. Нумерація книжок Літопису може йти інакше, ніж за оголошеним територіальним планом чи хронологією подій. Документи передруковуються з дотриманням джерельної точності, зі збереженням загальної форми оригіналу. Конечні виправлення чи відтворення пошкоджених місць відзначаються квадратними дужками або – де потрібно – пояснені в примітках. Так само від-значаються додані редакцією слова, пояснення чи заголовки в тексті. Інші підпільні матеріали – мемуари, меморандуми, публіцистика тощо – передруковуються без пропусків, проте мовні й правописні виправлення детально не відзначаються, хіба в особливих випадках. Як правило, передруки беруться з оригіналів, але при відсутності оригіналу до уваги береться найвірогідніша копія чи передрук. В усіх випадках точно подається джерело, а у випадку передрукованих архівних матеріалів – теж місце збереження даного матеріалу. Кожний том має довідник осіб та місцевостей і словник неясних слів, скорочень та маловживаних чи незрозумілих слів.

LITOPYS UPA – CHRONICLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY

Litopys UPA is a series of books, produced with the aim of publishing source documents and materials relating to the history of the UPA, as well as stimulating and publishing works about the activities of the UPA and, in a more general way, the history of Ukraine of that period. Each volume or group of volumes of Litopys UPA is devoted to a specific theme and has a separate title. Some of the volumes deal with the history of the UPA in a given period of time or in a given region – for example, in Volyn', in Halychyna, in the regions of Ukraine held by Poland and so on. Two, three, or even more volumes may be devoted to general themes, to collections of memories, or to single books by individual authors dealing with particular questions. The appearance of Litopys UPA is not periodic, and depends on the pace at which successive volumes are compiled and prepared for print. The volumes may appear in an order other than indicated above, based on a territorial and chronological principle. In reprinting documents, we adhere strictly to their sources and preserve the general form, language and orthography of the originals. Places in the text where corrections have had to be made, or where the original documents have been damaged or had to be reconstituted, are designated with square brackets, or, if necessary, provided with explanatory footnotes. Words, explanations, or titles inside the texts that have been added by the editors are indicated in a similar manner. Other underground materials – memories, memoranda, works of publicists and the like – are also reprinted without omissions, but only in exceptional cases are linguistic and orthographic corrections indicated. Reprints are based on original texts. In cases where the original text is not available, the reprint is based on the most reliable copy of reprint. The sources of all materials used are clearly indicated and in the case of reprinted archival material, their present locations are also given. Each volume is provided with an index of names of persons and places and a glossary listing names that may not be clear, abbreviations and rarely-used or incomprehensible words.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Серійне книжкове видання документів, матеріалів і наукових праць до історії Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга перша: Початки УПА; документи і матеріали. Книга містить політичні й організаційні документи та матеріали до історії УПА на Волині та Поліссі. Третє, виправлене видання, 1989 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація. Книга друга. Книга містить підпільні документи і матеріали про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 3-4. Чорний Ліс: видання команди Станіславівського тактичного відтинка УПА, 1947 – 1950 роки. Книга перша і друга. Книги містять меморіали, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станіславівського ТВ УПА. Частина матеріалів – оповідання, новели й вірші.

Том 3. Книга перша: 1947 – 1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 4. Книга друга: 1948 – 1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга третя: спомини учасників. Книга містить спогади, рецензії та додаткові підпільні матеріали про дії УПА. Між мемуарами – повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 стор., мапи, ілюстрації.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945; книга перша: 1942 – липень 1944. Книга містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліцейських установ. 1983 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942-1945; книга друга: серпень 1944-1945 (продовження шостого тому). 1983 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріали; книга перша: 1944-1945. Книга містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945), статті та матеріали з 1944-45 рр., які стосуються цілості визвольного руху. 1980р., 320 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга друга: 1946-1948. Книга містить видання УГВР *Самостійність* і *Бюро інформації УГВР* та інші матеріали. 1982 р., 520 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга третя: 1949-1952. Книга містить документи, офіційні повідомлення, публікації й матеріали УГВР в Україні, між ними *Бюро інформації УГВР*, вип. 4, 6 і 9. 1984 р., 424 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 11. Тернопільщина: список вправших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Це підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи. Крім того, подає нові дані про смерть близько ста невідомих повстанців, які загинули на території округи. 1985 р., XXXII – 248 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 12. Третя подільська воєнна округа УПА («Лисоня»). Книга містить видані командою воєнної округи короткі описи боїв відділів УПА – «Лисоня» від листопада 1943 р. до серпня 1945 року, збірник підпільних пісень «*Повстанський стяг*» – виданий з нагоди п'ятиріччя УПА в 1947 році, – та інші документи й матеріали групи УПА «Лисоня». 1989 р., 352 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 13. Перемищина – Перемиський курінь; книга перша: Денник відділу «Бурлаки» (Володимира Щигельського) – містить денник цього відділу («Ударники»-4, 94а) за час від жовтня 1946 р. до 24 жовтня 1947 р., ведений бунчужним «Буркуном», з епілогом Богдана Гука («Скали»). Книга має також різні документи сотні – списки вояків, господарські документи тощо. 1986 р., 370 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга друга: Денники й документи – містить денники сотенного «Криляча» (Ярослава Коцьолака) з 1944 і 1947 років, які продовжував по його смерті сотенний «Бурлака» (Володимир Щигельський), денник сотні «Криляча» (ведений бунчужним «Орестом») і документи обох сотень. 1987 р., 262 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 15. Костянтин Гиммрайх: Спогади командира відділу особливого призначення «УПА-Схід»; спогади. Автор – киянин – оповідає про свої переживання від вибуху війни 1941 року до «звільнення» з УПА і рейду на Захід в 1945 році: мобілізація до ЧА, німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, к-р вд. УПА (ОУНм) в Карпатах, старшинська школа УПА, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення «УПА-Схід». 1987 р., 266 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945-1947. Збірник містить передруки таких підпільних журналів: «Тижневі вісті», «Лісовик», «Інформативні вісті», «Інформатор» і «Перемога». Всі числа цих журналів супроводяться англomовним резюме. Збірник має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закарзонні та Акт оскарження Олени Лебедович. 1987 р., 608 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 17. Англomовні видання українського підпілля, 1946-1947. Збірник містить передруки підпільних видань: «Нові Лідіце», «Виселення єпископа Коциловського», «Вибори в СРСР», «Нова голодова катастрофа в Україні», «Фашистське страшило», «До братніх чеського і словацького народів». 1988 р., 192 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 18. Карпатська група УПА «Говерля»; книга перша: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги*, звіти команд тактичних відтинків УПА й звіти командирів відділів та підвідділів УПА, 24 ТВ УПА «Маківка». 1990 р., 328 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 19. Карпатська група УПА «Говерля»; книга друга: Спомини, статті та видання історично-мемуарного характеру. Охоплює збірку нарисів і споминів, друкованих у підпіллі. Майже всі спомини написані старшинами і вояками УПА ще в Україні або відразу після переходу на еміграцію. 1992 р., 357 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 20. Показчик до «Літопису УПА»; книга перша: 1-19 томи. Книга містить показчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, алфавітні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про перших 19 томів «Літопису УПА». 1994 р., 528 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941-1943; Книга третя: червень 1941 – травень 1943. Книга містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліцейських установ. 1991 р., 271 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга перша: Військовий Суд Оперативної Групи «Вісла». Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи «Вісла» за період від травня до вересня 1947 р. 1992 р., 627 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Більша частина книги – це спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). В книзі теж поміщено підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992 р., 480 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 24. Ідея і чин: орган Проводу ОУН, 1942-1946. У цій книзі передруковано головний політично-інформативний журнал Проводу ОУН на Українських Землях, що видавався 1942-1946рр. Журнал містив важливу інформацію про боротьбу УПА, німець-

ку та російської окупаційну політику, розвиток української політичної думки. 1995 р., 592 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов'язаних з боротьбою УПА. Збірник охоплює не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах, чи уложені народом. Збірник містить тексти пісень, їх варіанти, мелодію і варіанти, а також дані про саму пісню, її авторів й опліуваних у піснях героїв чи події. Збірник містить понад 600 пісень і їх варіантів. 1997 р., XXIV+556 стор., тверда обкладинка, ноти.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. Збірник містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі й інші документи: вибір з листування президента УГВР Кирила Осмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу Миколи та Петра Дужих й інші документи. У книзі також спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР 2001 р., 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 27. Роман Петренко. За Україну, за її волю; спогади. Автор оповідає про свою діяльність від часу війни у 1939 р. до відходу на Захід у 1945 р.. Спочатку автор був діачем ОУН Сарненської округи (від січня 1942 р. у підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА «Заграва», від літа 1943 р. – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ, командир Дм. Клячківський) і від літа 1944 р. – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом М. Лебеда. 1997 р., 279 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 28. Марія Савчин. Тисяча доріг; спомини. Автор оповідає про свої переживання від вибуху війни (від 1944 р. до 1953 р. – у підпіллі) до свого приходу на еміграцію у 1954 р.. Від 1945 р. була дружиною В. Галаси, заступника пров. ОУН Закерзонського краю, від 1947 р. співробітника ГОСП в Карпатах, і від 1948 р. – пров. ОУН ПЗУЗ. Авторка перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині, а також – в тюрмі КГБ у Києві. 1995 р., 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 29. Іван Гарасимів («Палій»). 3 юнацьких мрій — у ряди УПА, це розповідь учасника підстаршинської школи УПА в Карпатах та ройового в сотні У-І (94), про його бойовий шлях в УПА від осені 1943 р. до осені 1947 р. в Карпатах та на Лемківщині. Спогади дають цікаву картину зі щоденного життя повстанців та їхніх командирів, та про важке становище українського населення на цих теренах. 1999 р., 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський). Кризь сміх заліза; спогади. Книга містить два спогади Степана Стебельського («Хріна»), к-ра ТВ УПА 24 «Маківка» – «Кризь сміх заліза», «Зимою в бункері» та спогади Олекси Конопадського («Острове́рха») – «Спомини чотового УПА Острове́рха». Автори оповідають про свої дії в УПА від 1944 р. до 1949 р. року на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000 р., 552 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ «Розточчя», 1943 – 1947. Книга містить спогади «Сої», «Спартака», «Зенона Семеніва» та інших членів відділу УПА к-ра «Бриля». Також подано оперативні звіти к-ра «Бриля» та к-ра «Гамалії» («Переяслави І») та «Переяслави ІІ») з Тактичного Відтинку УПА «Розточчя». 2000 р., 324 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Книга друга. Велика частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів та інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). 2001 р., 581 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий «Лемко»: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріали). Книга містить документи і матеріали, що стосуються історії та діяльності відділів УПА ТВ-«Лемко» в 1944-1947 рр., оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи Підстаршинської школи ім. полк. «Коника». 2001 р., 900 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації, мапи.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – «Холодний Яр», «Бескид», «Верховина»: Політичні звіти. Книга містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944-1947 рр.. 2001 р., 974 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 35. Показчик до «Літопису УПА»; книга 2: томи 21-34, томи та 1-3 Нової Серії та томи 1-3 серії «Бібліотека». Книга містить показчики псевдонімів, прізвиськ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріялів й інші дані про томи «Літопису УПА» Основної та Нової Серії, також книги «Повстанські могили» т.1 за ред. Євгена Місила. 2002 р., 870 стор., тверда обкладинка.

Том 36. «Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини». Книга містить отримані з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002 р., 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 37. Іван Лико. На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945-1955. Книга містить спогади Івана Лика («Скали», «Богдана») – «На грані мрії і дійсності» та спогади Миколи Терефенка («Медведя») – «На грані двох світів». Автори оповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та в польських тюрмах. 2002 р., 644 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 38. Петро Й. Потічний. Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в світлі радянських документів. Книга містить схеми та описи різних криївок УПА й запілля, та перелік з'єднань Червоної Армії та Внутрішніх Військ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архіві Внутрішніх військ Українського Округу за рр. 1944-1954 рр., який знаходиться в Колекції ім. Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2002 р., 430 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й «Данилів»: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріяли. Містить огляди й документи про дії УПА на Холмщині й Підляшші в 1945 – 1948 роках. Між документами – звіти Холмського ТВ УПА, хроніки (денники) сотень УПА, звіти зі зустрічей представників УПА з представниками польського резистансу з ВіН-у («Вольностьць і Незавісностьць»), звіт із зустрічі з англійським кореспондентом, та інше. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2003 р., 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 40. Тактичний Відтинок УПА 27-й «Бастіон»: Люба-чівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріяли. Містить огляди й документи про дії УПА в 1945–1948 роках. Серед документів — звіти Команди Тактичного Відтинку, хроніки відділів куреня УПА «Месники», звіти й огляди керівництва ІІ Округу ОУН «Батурин», господарські звіти тощо. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2004 р., 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Книга містить документи та матеріяли про Президента УГВР Кирила Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004 р., 880 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 42. Петро Й. Потічний. Літопис УПА – Історія: Документи і матеріяли. Вояки УПА, які в 1947-1949 роках пробрилися рейдом у Західну Європу, вважали своїм обов'язком залишити для історії та майбутніх поколінь пам'ять про визвольні змагання в часі Другої світової війни та після її закінчення. Це стало реальністю в 1974 р., коли було створено видавництво «Літопис УПА». Книга містить документи та матеріяли про нелегкі будні становлення та діяльності видавництва «Літопис УПА» за 30-літній період діяльності, короткі біографії членів видавничого комітету, адміністрації видавництва, редакторів, авторів, упорядників і фундаторів томів. 2005 р., 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 43-44. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книги містять протоколи переслухань працівниками Служби Безпеки (СБ) ОУН Тернопільської області осіб, підозрілих у співпраці з органами державної безпеки СРСР. Матеріяли походять з підпільного архіву, віднайденого у 2004 р. в селі Озерна Зборівського р-ну Тернопільської обл., завдяки с. п. Софрону Кутному. На їх базі можна вивчати організацію, обсяг та дії підпільних структур щонайменше в межах однієї області у 1946–1948 рр., коли тиск на підпілля радянських силових структур був надзвичайно потужний. Також матеріяли протоколів яскраво відображають жорстокість, нелюдність та брутальність радянських репресивних органів, які шляхом терору та насилля снували павутину імперії зла на теренах Західної України.

Том 43. Книга 1: В першій книзі поміщено 85 з 193 наявних протоколів допитів, що охоплюють 13 районів Тернопільщини, зокрема: Бережанський, Білобожницький, Борщівський, Буцацький, Великобірківський, Великобогочоцький, Великодедеркальський, Вишнівецький, Заліщицький, Залозецький, Збарзький і Зборівський райони. 2006 р., 1332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, схеми.

Том 44. Книга 2: Книга є продовженням 43 тому та містить подальших 108 протоколів переслухань СБ ОУН, зокрема, з теренів таких районів як: Золотопотіцький, Золотниківський, Козівський, Козлівський, Коропецький, Кременецький, Ланівецький, Микулинецький, Новосільський, Підволочиський, Підгаєцький, Почаївський, Пробіжнянський, Скала-Подільський, Скалатський, Теребовлянський, Товстецький, Чортківський, Шумський, та з Рогатинського району Станіславської області. Тут також поміщені Протоколи ТОС-у, Протоколи смерті, Лист підпільників на Далекий Схід, Протокол однієї події, список функціонерів МВД і МГБ та список слідчих СБ. Вступна стаття до обох книг поміщена в т. 43. 2006 р., 1288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 45. Генерал Роман Шухевич – “Тарас Чупринка” Головний Командир УПА. Книга містить спогади про ген. Романа Шухевича–Тараса Чупринку, його життя, підпільну діяльність і смерть. 2006 р., 572 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Томи 46. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946-1948. Книга 3. Книга є важливим доповненням і продовженням тт. 43-44 та містить протоколи переслухань СБ ОУН з п'яти районів Тернопільської обл., зокрема: Великодедеркальського, Вишнівецького, Збарзького, Золотниківського та Кременецького. Документи походять з повстанських архівів, віднайдених в околицях сіл Пліхів, Краснопуца Бережанського р-ну та Петриків Тернопільського р-ну. 2007 р., 896 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку:

- Тернопільщина: “Вістки з Терену” та “Вістки з Тернопільщини”.
- Підпільна Пошта України.
- УПА у світлі словацьких та чеських документів 1945-1948.

У новій серії, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об'єднань (ЦДАГО) України появились такі томи «Літопису УПА»:

1. Видання Головного Командування УПА. Книга містить такі видання: «До зброї», № 16, 1943, «Повстанець», № 1-6, 1944-1945, «Український перець», № 1-3, 1943-1945 та «Бойовий правильник піхоти». Київ – Торонто, 1995 р., 482 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943 – 1944. Документи і матеріали. Книга містить документи Головної Команди УПА-Північ та документи Військових Округ «Заграва», «Богун», «Гурів» та «Тютюнник». Київ – Торонто. 1999, 724 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943-1959. Збірник містить найповніше зібрання документів ЦК КП(б) У – постанови з'їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріату, які супроводжуються інформативними записками, повідомленнями та довідками. У книзі також подано листи, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто. 2001, 652 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). Книга перша: (1943–1945). У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1943–1945 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто. 2002, 597 стор., тверда обкладинка.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга друга: 1946–1947. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1946–1947 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто. 2002, 574 стор., тверда обкладинка.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга третя: 1948. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1948 р. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 523 стор., тверда обкладинка.

7. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно-визвольного руху протягом 1949–1959 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно-звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 716 стор., тверда обкладинка.

8. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944–1946. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва УПА–Північ і УПА–Південь, Краського проводу ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп (Воєнних Округ) «Заграва», «Богун», «Тютюнник» і з'єднань груп «З3» (ПЗК «Москва»), «44» (ПСК «Одеса»). Київ–Торонто. 2006, 1448 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

9. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1944–1945. Книга містить архівні документи з переслухань радянськими репресивними органами таких осіб, як: Михайло Степаняк, Євген Басюк, Мирослав Гайдук, Ярослав Білинський, Артемізія Галицька, Олександр Луцький, Юрій Стельмашук, Петро Дужий, Микола Дужий, Володимир Павлик, Омелян Польовий, Федір Воробець, Дмитро Вітовський, Василь Левкович. Київ–Торонто, 2007, 912 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

10. Життя і боротьба генерала “Тараса Чупринки” (1907–1950). Документи і матеріали. У книзі зібрані документи та матеріали за 1907–2005 рр., які характеризують основні віхи життя і діяльності керівника українського визвольного-революційного руху в 1943–1950 рр. ген. Романа Шухевича (“Тараса Чупринки”) та присвячені його пам'яті. Поряд з документами Галузевого державного архіву СБ України до збірника увійшли документи Державного історичного архіву України у Львові і частково, – ЦДАВО України, а також матеріали, які публікувалися в “Літописі Української Повстанської Армії” (Торонто) та в інших виданнях. Київ–Торонто, 2007, 832 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

11. Мережа ОУН(б) і запілля УПА на території ВО “Заграва”, “Турів”, “Богун” (серпень 1942 — грудень 1943 рр.). До книги увійшли 353 раніше не опублікованих документи з різних територіальних осередків ОУН(б) і запілля УПА на Волині й Південному Поліссі за серпень 1942 — грудень 1943 рр., які відображають діловодство КП, округ, районів ОУН(б) на ПЗУЗ (серпень 1942 — вересень 1943 рр.), а також округ, надрайонів, районів, кушів, підрайонів і станиць запілля УПА на ПЗУЗ (вересень — грудень 1943 р.). Київ–Торонто, 2007, 848 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

12. Военна Округа УПА “Буг” 1944–1948. Документи і матеріали. Книга 1. Том містить документи командування воєнної округи і окремих підрозділів, пресові видання “Буг”, як також звітно-інформативні документи керівництва ОУН на Львівщині. Київ–Торонто, 2008 р., 800 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку томи НС:

– **Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1946–1952. Книга 2.**

– Воєнна Округа УПА «Буг» 1943–1952. Документи і матеріали. Книга 2.
– УПА і запілля на ПЗУЗ. 1943-1945. Невідомі документи. Публікація включати-
ме документи, нещодавно виявленні в різних архівах України.

Серія «Літопис УПА» – Бібліотека

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор – волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кінець 30-х) до виходу з ув'язнення в середині 50-х років. Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов до УПА, де навчався у старшинській школі «Дружинники». Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

2. Володимир В'ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено одному з маловідомих аспектів історії українського національно-визвольного руху 1940-1950 років – рейдам УПА чехословацькими теренами. Обрана тема дозволяє авторові показати розмах національно-визвольної боротьби в Україні, її вплив на події у післявоєнній Європі, без чого неможливе правильне і об'єктивне тлумачення суспільних процесів того часу. Львів, 2001, 208 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

3. Ярослав Грицай – «Чорнота», Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини «Чорноти». У книзі описані спогади чотового командира УПА «Чорноти» про події, що відбувалися в 1943-1945 роках на Закарпатті, та про його страдницьке життя в більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною автора Параскою Грицай (з дому Ротко), яка протягом довгих років відтворювала розповіді свого чоловіка, уточнювала, доповнювала та систематизувала їх. Львів, 2001, 332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Книга містить спогади Василя Левковича («Вороного»), його дружини Ярослави, сотенного Миколи Тарабана («Тучі»), вояків УПА Івана Філя («Шеремети»), Івана Василевського–Путко («Вуса»), оргмоба Костя Міхаліка («Думи) та зв'язкової Катерини Когут–Лялюк («Грізної»). В книзі подана коротка згадка про Якова І. Чорня («Кулю», «Мушку», «Ударника»), командира Перемиської 6 ВО УПА, авторства Федора Лопадчака. Львів, 2003, 448 стор., тверда палітурка в суперобкладинці, ілюстрації.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944-1947 (за архівними документами). Книга є підсумком опрацювання архівних документів з фондів Державного архіву Львівської області за 1944-1947 роки. Ці документи мають інформаційно-звітний характер (також плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, підпільні документи, прокурорські аналізи, агентурні справи тощо) й викривають суть боротьби комуністичного режиму проти національно-визвольного руху на вказаних теренах. У довіднику подані ключові ідентифікаційні дані про осіб, які були пов'язані з тим рухом, та джерела інформації цих даних. Львів, 2003, 416 стор., м'яка палітурка.

6. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Дрогобиччини. 1939-1950 (за архівними документами). У цій праці зібрана трагічна інформація про особи та події, що, безпосередньо чи опосередковано, у позитивному чи негативному плані, були пов'язані з визвольною боротьбою на території тодішньої Дрогобицької області у 1939–50-х роках. Основна інформація – результат опрацювання документів архівних справ Державного архіву Львівської області (ДАЛО) та інших архівів, а також видань, публікацій і машинописів з цієї тематики; дописів, свідчень, спогадів та листів. Львів, 2005, 1312 стор., ілюстрації, тверда палітурка.

7. Володимир Ковальчук. Діяльність ОУН (б) та Запілля УПА на Волині та південному Поліссі (1941-1944 рр.). В книзі досліджено інформативний потенціал джерел з історії діяльності мережі ОУН і запілля УПА на ПЗУЗ. Обговорюється формування

первісної джерельної бази, особливості фондоутворення, діловодство, проводиться класифікація документального масиву джерел та з'ясовано особливості діяльності референтури ОУН(б) і запліла УПА. Львів, 2006, 512 стор., тверда палітурка.

8. Онішко Леся. «Нам сонце всміхалось крізь ржаві ґрати». Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі. У цій монографії на основі архівних документів та матеріалів, спогадів учасників подій досліджено етапи становлення світогляду Катерини Зарицької, її участь в формуванні Українського Червоного Хреста; діяльність в референтурі пропаганди ОУН (б) та налагодження зв'язків головнокомандувача УПА Романа Шухевича; показано її життєвий шлях в тюрмах і таборах ССРСР, а потім на волі. Львів, 2007, 928 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

9. Коханська Галина. З Україною у серці. Спомини. Спомини присвячені історії національно-визвольного руху на Волині 1930-1950 рр. Вони відображають діяльність польського окупаційного режиму та більшовицькі репресії 1939-1941 рр. Авторка детально розповідає про свій вступ в ряди ОУН, проходження вишколів, свою діяльність в Колківській республіці УПА у відділі розвідки. Окремий розділ споминів присвячений ув'язненню в комуністичних таборах. Львів, 2008, 400 стор., тверда палітурка, суперобкладинка, ілюстрації.

Серія «Події і люди»

1. Посівнич Микола. Нескорений командир. У нарисі висвітлюється життєвий шлях провідного члена ОУН та Головного командира УПА Романа Шухевича, незламного лідера національно-визвольної боротьби українського народу. Торонто-Львів, Видання 2-е, доповнене. 2008, 80 стор., ілюстрації.

2. Осьмак Наталка. Кирило Осьмак – нескорений Президент УГВР. Пропоноване дослідження розкриває на основі архівних документів і матеріалів невідомі сторінки життя і діяльності одного з чільних керівників українського визвольного руху 1940-х років. – Торонто-Львів, 2008, 128 стор., ілюстрації.

3. Посівнич Микола. Степан Бандера. Життя присвячене свободі. Пропоноване дослідження присвячене життю та діяльності Провідника ОУН та ЗЧ ОУН Степана Бандери в 1920–1959 рр. На основі спогадів та документів у книзі висвітлено боротьбу і роль ОУН і ЗЧ ОУН та її лідера у тогочасних суспільно–політичних процесах. Крім того, читач зможе довідатися про родинне, шкільне, студентське оточення, в якому формувалася особистість майбутнього Голови проводу ОУН та ЗЧ ОУН. Торонто–Львів, 2008, 112 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

4. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Короткий біографічний спомин Петра-Йосифа Потічного, написаний англійською мовою, охоплює період від народження до часу, коли він, як юнак, вояк УПА, прибув зі своїм відділом до Західної Німеччини під кінець 1947 р. Торонто–Львів, 2008, 124 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

5. «Грім» – полковник УПА Микола Твердохліб. Спогади і матеріали. / Упорядник Роман Грицьків. Видання присвячене полковнику Української Повстанської Армії Миколі Твердохлібу – «Грому». Крізь призму спогадів безпосередніх учасників подій та інших матеріалів у збірнику зображено життя і діяльності видатного повстанського командира, а також висвітлено національно-визвольну боротьбу 1930-х – 1950-х років у Карпатах. Торонто–Львів, 2008, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

6. Михайло Романюк. Петро Федун – «Полтава» – провідний ідеолог ОУН та УПА. Пропоноване видання присвячене життю та діяльності ідеолога ОУН П. Федуну – «Полтави». На основі архівних документів та матеріалів розкрито процес становлення особистості майбутнього пропагандиста збройного підпілля ОУН, коротко проаналізовано ключові питання його творчої спадщини, у якій розкрито основні програмні засади визвольного руху 1940–1950-х рр., викладено бачення історичного процесу ХХ ст., окремих актуальних суспільно-політичних і культурних явищ та подій. Торонто–Львів, 2009, 128 стор., м'яка палітурка, ілюстрації.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію українською та англійською мовами про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

<http://www.litopysupa.com>

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (*Introduction to the Series*), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (*Ordering information*), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (*Litopys UPA volumes*), де про кожний том подано не тільки повну бібліографічну інформацію (титольна сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знімками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріали (*Related Materials*). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та збройного підпілля в Україні.

Аналогічну інформацію англійською мовою можна знайти також на web-сторінці за адресою:

<http://www.infoukes.com/commercial/litopysupa/index.html>

*Про подальші інформації можна звертатися на адресу
Адміністрації:*

— Микола Кулик — mykola.kulyk@litopysupa.com

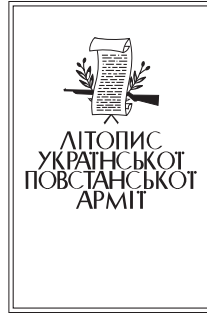
або Редакції:

— Петро Й. Потічний — potichp@sympatico.ca

Адміністрація в Україні — litopys@bs.lviv.ua

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

Пишіть на подані адреси або також на
mail@litopysupa.com

**ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В США Й КАНАДІ
та
ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ім. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В США Й КАНАДІ**

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ “ЛІТОПISУ УПА”

*М. Бошно, І. Василевський-Путко, О. Дольницький, О. Жигар,
Ірина Камінська, Б. Ковалик, М. Ковальчин, Ю. Котляр, М. Кошик,
М. Кулик, Р. Кулик, М. Лушак, М. Мігус, П. Мицак, Емілія Нагірна-Зінько,
Марія Пискірь, П. Потічний, С. Рогатинський, І. Росіл, В. Сорочак,
Ярослава Філь, О. Цілюпа, С. Шпак, Є. Штендера.*

Адміністрація:

М. Кулик, Р. Кулик, Емілія Нагірна Зінько, Наталка Солтис

Адреса:

LITOPYS U.P.A.

P.O. Box 97, Station “C”

Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada

E-mail: mail@litopysupa.com

Адміністрація в Україні:

Ігор Гомзяк, Богдан Столяр

Благодійний Громадський Фонд “Літопис УПА”

ім. Володимира Макара

Микола Посівнич

Адреса: “Літопис УПА”

пл. Міцкевича, 6/7, Львів 79000 Україна

тел. (38-032) 272-4064 e-mail: litopys@bs.lviv.ua

46

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ПОВСТАНСЬКОГО АРМІЇ

ЛІТОПИС УПА

ТОМ
12

LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, ON M6J 3M7
CANADA

e-mail: mail@litopysupa.com

<http://www.litopysupa.com>

“ЛІТОПИС УПА”
пл. Мицкевича, 6/7
Львів, 79000
UKRAINE
е-пошта: litopys@bs.lviv.ua

Серія "події люди"

ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОГО
ПОВСТАНСЬКОГО
АРМІЇ

Михайло Романюк

**Петро Федун – «Полтава» –
провідний ідеолог ОУН та УПА**